SURINAAMSCHE NEGERVERTELLINGEN.

Bijdrage tot de kennis van West-Indische negerfolklore

DOOR DR. H. VAN CAPPELLE.

VOORBERICHT.

In Elsevier's Maandschrift ¹ heb ik indertijd eenige medelingen gedaan over Surinaamsche Negervertellingen, ook wel *Anansi-tori's* of Spinverhalen genoemd en gaf ik ook een tweetal voorbeelden van dit typisch overblijfsel van Afrikaansche negerfolklore in onze kolonie.

Mijn voornemen, om dit onderwerp, aan de hand van meerdere *Anansi-tori's*, die ik in portefeuille had, uitvoeriger te behandelen, moest wegens zooveel ander werk, dat mij geheel in beslag nam, tot hiertoe achterwege blijven.

De vrees, dat niemand onder hen, die in Suriname verblijf hebben gehouden en met negers op eenigzins vertrouwelijken voet hebben omgegaan, zich ooit tot de bewerking van het door mij bijeengebrachte materiaal zou aangetrokken gevoelen, heeft mij ten slotte aan den arbeid gezet.

Een woord van warmen dank ben ik hier verschuldigd aan den Heer M. H. Nahar, Javaansch-Maleischen tolk te Paramaribo, die tijd noch moeite te veel is geweest, om uit den mond van negers en negerinnen zoovele van de in deze bijdrage opgenomen *Anansi-tori's* op te schrijven.

Niet minder dank ben ik verschuldigd aan den Heer D. Millar te 's Gravenhage, die van eenige der door Nahar mij in het Nederlandsch toegezonden vertellingen de neger-engelsche vertaling bezorgde.

Moge deze bescheiden bijdrage anderen in de kolonie aansporen, de Surinaamsche negerfolklore tot een onderwerp van een meer nauwgezette studie te maken.

's Gravenhage, Dec. 1914.

¹ Jaargang 14, afl. 11, Amsterdam 1904, blz. 314—327, met tekstillustraties.

INLEIDING. ¹

Tot de opgaven, die ik mij gedurende mijn onderzoekings-tocht door de binnenlanden van het Suriname-district Nickerie in Sept. en Oct. 1900 ² had gesteld, behoorde ook het bijeenbrengen eener verzameling dieren.

Van deze en gene zijde waren mij wenken medegegeven en wenschen kenbaar gemaakt, die ik, al naar de omstandigheden dit gedoogden, zou trachten te bevredigen.

Onder de diergroepen, die tot de pia vota onzer zoölogen behoorden, was mij een orde van spinnen genoemd, waarvan de kennis, ook uit een dieregeographisch oogpunt, van belang werd geacht.

Reeds op den tweeden dag van onzen tocht bleek mij echter, dat op mijne negers, wien ik voor het verzamelen van dieren premiën had uitgeloofd, voor zoover het spinnen gold, niet veel te rekenen zou vallen, want «een spin (*anansi*), het verstandigste dier, mag niet gedood worden» voegden mijne roeiers mij toe, mij verwijtend aanziende, toen ik tegen de tent van mijn boot een jacht op een snelloopende, langpootige soort wilde beginnen, na reeds een der voor die brooze wezens medegenomen reageerbuisjes met spiritus te hebben gevuld.

Enkele mijner zwarte roeiers, niet bestand tegen de macht van het aardsche slijk, beloofden mij wel tegen een verhoogde premie in het verzamelen van spinnen behulpzaam te willen zijn, doch tegenover het meerendeel was ik genoodzaakt, door negeroogen onbespied, mijn wreede jacht uit te voeren.

De groote eerbied, dien de negers voor een spin koesteren, is zeker bij de wreedheid, waaraan zij zich tegenover dieren dikwijls schuldig maken, opvallend, en geen wonder is het dan ook, dat in de scheppingen der rijke negerphantasie de spin schering en inslag is; want ik overdrijf zeker niet, wanneer ik zeg, dat

¹ Deze Inleiding werd, behoudens enkele wijzigingen, reeds l.c. afgedrukt.

² H. van Cappelle. De binuenlanden van het District Nickerie. Baarn, Hollandia-drukkerij, 1903.

in hunne vertellingen tien tegen een de spin de heldenrol speelt.

Het mag zeker bevreemding wekken, dat, waar in den laatsten tijd zooveel studie wordt gemaakt van folklore, vooral ook van die der natuurvölker, en waar men tracht het oorspronkelijke in hunne vertellingen van het door vreemden invloed bijgevoegde te onderscheiden, nog niemand aan de spinverhalen, de *anansi-tori's* der Surinaamsche negers, heeft gedacht, want men moet al zeer weinig opmerkingsgave en weinig zin tot onderzoek hebben, om niet spoedig bij eene kennismaking met de Surinaamsche negerbevolking tot de ontdekking te komen, welk een belangrijke plaats de *anansi-tori* in het leven van den neger inneemt.

Waar voor ons bij alle gebeurtenissen des levens, die voor den geest afleiding vragen, boeiende lektuur of inspannende studie eene zegen is, daar heeft de neger zijne lange *anansi-tori's*, die hem na volbrachten arbeid aangenaam bezighouden, die hem gedurende de kwellingen van het lastige insectenheir in de oerwouden verlichting geven en die hem in oogenblikken van droefheid tot troost zijn.

Herinnert zich ook niet menig oud-Surinamer nog zeer goed de langdradige *anansi-tori's*, waarmede de oude negerin, zijn *nène*¹, voor het bed gezeten, hem in slaap trachtte te brengen?²

Ook in *dède hosó*³ deed nog niet zoo heel lang geleden de *anansi-tori* opgeld, zóó zelfs, dat in Paramaribo *anansi-tori*-vertellers waren, die van het eene sterfhuis naar het andere gingen en er steeds welkom waren.

Voor den neger-arbeider is de *anansi-tori* in de oerwouden eveneens een ware uitkomst. Wanneer op onzen tocht door de eindelooze wildernissen de muskieten ons plaagden of de kleine patattenluizen het lichaam met brandend jeukende bulten overdekt hadden en aan slapen niet te denken viel, zochten onze negers vaak afleiding door hunne *anansi-tori's*.

Meermalen schepte ik er genoeg in, het primitief kampement onzer negers, op korten afstand van onze hut te gaan bezoeken, wanneer zij na het nuttigen van hun eenvoudig, doch overvloedig maal aan het vertellen waren.

Bij de flikkerende vlammen van het houtvuur vond ik dan

¹ Moeder (kinderwoord), voor oude vrouwen, vooral oude negerinnen gebruikt, aan wie de zorg voor kinderen is toevertrouwd.

² Zie de aanhef van „De legenda van Leisa, I” (n° 30).

³ Sterfhuis.

een onzer arbeiders, in zijn hangmat gezeten, omringd door een aantal toehoorders, op wier gelaat de grootste aandacht en een innig genoegen te lezen waren.

De verteller sprak gemakkelijk, met mooie accentuatie en met bewonderenswaardige stembuiging, soms fluisterend, om daarna met langzame stemverheffing zijne woorden met kracht uit te stooten.

Nu eens sprak hij vermanend, dan weêr vragend, en al kon ik wegens onvoldoende kennis der taal het verhaal niet volgen, toch liet de uitnemende verteller niet na, indruk op mij te maken en wist hij het verlangen bij mij op te wekken, om met den inhoud dier negervertellingen kennis te maken.

Toen wij te Paramaribo waren, deed ik een poging daartoe. Mijn zoon zou een aantal phonographische opnamen van negerliederen zien machtig te worden, waartoe een onzer bedienden ons in de gelegenheid stelde.

Op de bijeenkomst, die in zijn nederige woning, in een zijstraat van de Saramaccastraat, plaats had, had hij een aantal negers, negerinnen en kleurlingen in allerlei graden uitgenoodigd, die zich bereid hadden verklaard, in de gramophone, te zingen.

Aan het einde van den avond verzocht ik een der aanwezigen ook eens een *anansi-tori* te willen vertellen, waarop een 15-jarig negerinnetje naar voren trad, zich zonder eenigen schroom voor de horen der gramophone neêrzette en met mooie zeggingskracht, die bij ons allen bewondering wekte, zonder haperen haar «*Boen no habi tangi*»¹ ten beste gaf.

Ik vroeg de vertelster, mij de nederlandsche vertaling van het sprookje te willen ter hand stellen, waaraan zij den volgende dag voldeed, doch waaruit tot mijn teleurstelling bleek, dat zij geen typische *anansi-tori* had gekozen, omdat de spin, *anansi*, er niet in optreedt.

Toch heeft dit eenvoudige dieren sprookje niet nagelaten, indruk op mij te maken, omdat een ieder, die met zoogenaamd «onbeschaaft» natuurvolk of met den eenvoudigen bewoner van ons platteland heeft omgegaan, zal moeten erkennen, dat de waarheid van de daarin verkondigde moraal steeds meer aan het licht komt, naarmate men de groote centra der «beschaving» nadert.

Dat de neger, wiens karaktereigenschap, voor zoover het den

¹ D. i. „Ondank is 's werelds loon” (Zie n° 35).

door den omgang met den «beschaafden» blanke nog weinig bedorven neger geldt, getrouwheid, onbaatzuchtigheid, innige verknochtheid en dankbaarheid is, deze treurige waarheid door de dieren laat verkondigen, is niet te verwonderen. Wij zien immers, hoe zorgvuldig hij, evenals alle natuurvölker, de dieren om hem heen in hun doen en laten bespiedt en hoe hij daardoor in staat wordt gesteld, bij hen, nevens talrijke hoogere gaven, die wij met ons doorgaans beperkt waarnemingsvermogen over het hoofd zien, een grooter mate van welwillendheid en onbaatzuchtigheid jegens soortgenooten op te merken, dan wij in de «beschaafde» wereld de menschen veelal jegens elkander aan den dag zien leggen.

De jeugdige Creoolsche had met haar eenvoudige vertelling mijne belangstelling in de Surinaamsche negerfolklore nog meer geprikkeld en het verlangen bij mij opgewekt, om in het bezit te komen van eene verzameling Surinaamsche negervertellingen, die wellicht voldoende stof voor eene studie over dit onderwerp zouden kunnen opleveren.

Daar weinigen het Nederlandsch voldoende machtig zijn, om een *anansi-tori* in onze taal over te zetten of den lust hebben, de dikwijls langdradige vertellingen op schrift te brengen, had ik weinig verwachting, dat mijne pogingen, om meerdere negervertellingen bijeen te brengen, slagen zouden.

Toch was het weder mijn ijverige tochtgenoot, de heer C. van Drimmelen, die mijne wenschen bevredigde en die in den Javaansch-maleischen tolk M. H. Nahar te Paramaribo den man vond met genoeg belangstelling voor negerfolklore om, geheel belangeloos, zijn tijd en zijne krachten aan dit onderwerp te wijden. Het meerendeel der vertellingen, die Nahar bijeenbracht, verdienen den naam *anansi-tori's*, omdat de spin er de heldenrol in speelt en waarin o. a. verhaald wordt, hoe slim *anansi* het aanlegde, om voor den Gouverneur een half dorp machtig te worden; hoe hij van zijn schuld aan den kakkerlak, de hen, den *kraboedagoe*¹, den tijger, en den jager wist af te komen; hoe hij zijn weddingschap won, om den tijger als rijdier te gebruiken; hoe hij zijn voedsel aan zijn kinderen vroeg; en nog zooveel bewijzen meer van *anansi's* buitengewoon verstand en ongeëvenaarde slimheid.

¹ Wilde hond (krabbenhond, *Procyon cancrivorus* Cuv.)

Doch hoe belangwekkend deze naïve vertellingen voor eene studie van het volksleven ook mogen zijn, het moet erkend, dat zij in een beschaafde taal overgebracht, veel van hare pittigheid en haar oorspronkelijkheid verliezen, vooral ook omdat de lezer de gebaren, inzonderheid de geluidsnabootsingen moet missen, waarin de negers zoo sterk zijn.

Wanneer de neger, met zijne rijke phantasie en zijn kinderlijken aard, die zich in velen zijner handelingen uit, uren achtereen geboeid kan worden door vertellingen van koningen, prins en prinsessen, van feesten onder de waterdieren, van spinnen, die ongezadeld op tijgers rijden, enz. dan zullen ook onze kinderen, die gaarne droomen van een wonderland, waar de dieren spreken kunnen en als menschen gekleed gaan, in die eenvoudige sprookjes een rijke bron van genot vinden.

De 39 *anansi-tori's* die ik den lezer aanbied, mogen wel niet de waarde bezitten van de vertellingen, die Stanley te midden der Afrikaansche wouden, in de stille avonduren om het kampvuur, door zijne zwarte metgezellen gedaan werden¹, en die de groote ontdekkingsreiziger slechts dan opteekende, wanneer een echte inboorling uit het binnenland aan het woord was, toch zullen zij ook hen, die zich gaarne verdiepen in de uitingen van de phantasie der natuurvolken en den beoefenaar van folklore in het bijzonder, zeker belang inboezemen.

Mij heeft de lijvige bundel *anansi-tori's* aangename oogeblikken verschaft. Ik zag weêr vóór mij het in duisternis gehulde machtige oerwoud, hier en daar phantastisch verlicht door de flikkeringen van de vuurtjes onzer negers; ik hoorde de forsche, heldere stem van den verteller, afgewisseld door den gullen schaterlach der toehoorders; het was weêr alsof ik de doordringende negerstemmen langzaam hoorde wegsterven en of de vreemdsoortige, elke minuut vermeederende geluiden van het nachtelijk dierenconcert weder uit het machtige oerwoud tot mij kwamen.

¹ Henry M. Stanley. *My dark companions and their strange stories*. London. 1893. Sampson Low, Marston and Company.

De oorsprong der Surinaamsche negervertellingen.

In Suriname met zijne uit zooveel verschillende elementen samengestelde bevolking hebben alleen de negers hunne spin-verhalen of *anansi-tori's*, zoodat het vermoeden voor de hand ligt, dat deze vertellingen van Afrikaanschen oorsprong zijn.

Iedereen weet dit ook in de kolonie. Werd niet de goud-delver, die zoo bang was, op Zondag *anansi-tori's* te vertellen of aan te hooren (zie het Hoofdstuk: Anansi-tori's en het bijgeloof), door den tolk N a h a r dadelijk gerustgesteld met de woorden: «*anansi-tori's* zijn immers slechts sprookjes, die door de Afrikanen en hunne kinderen vervaardigd zijn en die hier al sedert 2 à 300 jaar bestaan».

Onze nasporingen betreffende den oorsprong dezer vertellingen zullen wij dus in de eerste plaats daarheen moeten richten, van waar indertijd de negerslaven zijn weggehaald.

Terwijl door vele schrijvers de Goudkust, de Congo en Soedan als de streken van herkomst worden vermeld, schijnt het toch wel vast te staan, dat verreweg het grootste deel der slaven van de Goudkust afkomstig is, waarheen de Hollanders reeds in 1595 hun eerste handelsreis maakten en wel meer in het bijzonder van St. George del Mina, dat evenals Brazilië door den dapperen Maurits van Nassau voor Nederland veroverd werd en dat van 1637 tot 1872 eene Nederlandsche bezitting was.¹

Behalve St. George del Mina bouwden de Hollanders aan de Goudkust nog 16 andere forten en deze bezitting met het aangrenzende achterland kon ruimschoots voorzien in de behoeften aan negerslaven, toen de Hollanders ook in Guyana nederzettingen gingen vormen, in Essequibo in 1616, in Berbice in 1624 en in Suriname, dat Engeland bij den vrede van Breda in 1667 aan Nederland afstond, welk bezit aan het einde van den

¹ Oorspronkelijk bezaten de Hollanders de kust van Guinea alleen met het oog op den handel, meer bepaaldelijk den slavenhandel.

derden Engelschen oorlog, bij den vrede van Westminster in 1674, ten volle bevestigd werd.

Het was vooral in de belangrijke periode van 1660—1840, ook wel het suikertijdperk genoemd ¹, dat de Hollanders zich aan de Goudkust van de noodige slaven voorzagen voor hunne ondernemingen in Guyana en dit aantal zal niet gering geweest zijn, vooral in het tijdperk, waarin ook Engelsch Guyana een Nederlandsche bezitting was.

Waarom nu zouden de Hollandsche kolonisten elders in Afrika gezocht hebben, wat in hun eigen kolonie ruimschoots te krijgen was?

Naar het Hollandsche fort Kormantijn of Koromanti, nabij het fort Elmina, werden deze kustslaven Koromantijnen genoemd, of ook wel eens aangeduid met den naam «koffies», naar den algemeen bij de Ashantijnen voorkomenden naam *kofi*. (Zie blz. 242).

Want deze Koromantijnen waren de aan de Goudkust wonende Fantijnen en de aan deze vijandig gezinde Ashantijnen van het achterland, stammen, die in hunne lichamelijke eigenschappen en in hunne gebruiken de stamverwantschap met den Surinaamschen neger nog duidelijk verraden.

Doch ook van uit de Engelsche slavendepôts moeten meermaals negerslaven in Suriname zijn ingevoerd, vooral toen vele Engelsche kolonisten zich sedert de komst van Parham in 1652 in onze kolonie kwamen vestigen, om zich op de winstgevende suikerrietcultuur toe te leggen, niet het minst in het tijdperk, toen Suriname in Engelsche handen was (tusschen de jaren 1799 en 1802 en de jaren 1804 en 1816). ²

Vóór het midden der 17^e eeuw kochten de Engelsche kolonisten echter meestal de slaven van de Hollanders, totdat ook zij in staat waren, blijvende slavendepôts in West-Afrika te vestigen. Zoo vestigden zij depôts in 1618 en 1664 aan de Gambiarivier en in 1618, 1626, 1668 aan de Goudkust. Ook met Sierra Leone, West-Liberië en het achterland, en met de landen aan den Boven-Niger ontwikkelde zich een levendige

¹ In 1730 bedroeg het aantal plantages (voor het meerendeel suikerplantages) 400 en reeds in 1688 was de suikerproductie, die in 1684 nog slechts 3 miljoen Amsterdamsche ponden bedroeg, tot 7 miljoen gestegen.

² Uit vele woorden van Engelschen oorsprong in de Negerengelsche taal blijkt de jaren lange omgang der negers met de Engelsche kolonisten ten duidelijkste.

slavenhandel, die in het laatst der 17^e eeuw, in verband met de hooge vlucht, die de suikerrietcultuur had genomen, het toppunt bereikte.

Ook de joden, die — gelijk bekend van Spaanschen en Portugeeschen afkomst — een belangrijke rol hebben gespeeld in de kolonisatie van Suriname, hebben zeer belangrijk bijgedragen tot den invoer van negerslaven uit laatstgenoemde streken, want tot aan de afschaffing der slavernij hadden zij vertegenwoordigers aan de Gambiarivier, in Sierra Leone en elders aan de West-Afrikaansche kust en vormden zij als het ware de tusschenpersonen in den slavenhandel.

Wanneer dus, zooals uit dit onvolledig overzicht gebleken is, verreweg het grootste deel der tegenwoordige negerbevolking van Suriname teruggevoerd moet worden tot de verschillende negerstammen van de Goudkust en het achterland, van Sierra Leone, van West-Liberië met het achterland, van de landen aan den Boven-Niger en van het stroomgebied der Gambiarivier, dan dringt van zelf de vraag aan ons op, of, hetgeen verwacht mag worden, deze afkomst nog in de taal, in de godsdienstige gebruiken en in de folklore der Surinaamsche negerbevolking sporen heeft achtergelaten.

Hoewel deze bladzijden uitsluitend gewijd zijn aan de folklore, mogen toch hier op enkele merkwaardige overeenkomsten worden gewezen, die de eerstgenoemde uitingen van het geestelijk en het zieleleven betreffen.

Gelijk bekend, is de Neger-engelsche taal, door de Surinaamsche negers gesproken, een samenraapsel van Portugeesche, Engelsche en Hollandsche woorden, die door een Afrikaanschen uitspraak verdraaid en verminkt zijn. Den grondslag van het Neger-engelsch vormden Portugeesche woorden, door de joden aan de negerslaven geleerd; toen van lieverlede Engelschen zich in de kolonie kwamen vestigen, vooral toen Suriname een Engelsche bezitting was, werden een menigte Engelsche woorden onder de Portugeesche opgenomen. Later, toen de Hollanders Suriname voor goed in bezit kregen, onderging de taal andermaal belangrijke wijzigingen door opname van steeds meer Nederlandsche woorden.

Hoewel de Afrikaansche woorden daardoor meer en meer verdrongen werden, en plaats maakten voor Hollandsche en

Engelsche woorden, toch bleef het Portugeesche grondkarakter bestaan, n.l. de neiging om, evenals bij aanverwante Zuid-Europeesche talen, de woorden te doen eindigen met een klinker, waardoor het Neger-engelsch een zekere zoetvloeiendheid eigen is, die het, evenals het Italiaansch, zoo uitermate voor den zang geschikt maakt. ¹

Onder de woorden van Afrikaanschen oorsprong in de Neger-engelsche taal zijn er, die afgeleid kunnen worden van de Tshi-taal, gesproken door de negerstammen aan de Goudkust (meer in het bijzonder door de Ashantijnen en de Fantijnen). Spin is in de Tsji-taal *anansi* ². Nog veel duidelijker is deze verwantschap gebleken uit een studie van het Neger-engelsche dialect van het eiland Jamaica, dat eveneens het meerendeel der slaven van de Goudkust heeft gekregen. (Zie verder).

Op ondubbelzinnige wijze wordt de afkomst van ten minste een groot deel der Surinaamsche negerslaven uit de negers van de Goudkust (Ashantijnen, Fantijnen en andere de Tshi-taal sprekende stammen) aangetoond door de namen, die in den slaventijd, en ook nog daarna, aan de negerkinderen werden gegeven.

Nahar, die veel onder de negers verkeerd heeft en er gekend heeft, die den slaventijd hebben medegemaakt, schrijft mij: «Vroeger gaven de negers hunne kinderen den naam van hun geboortedag, voor jongens en meisjes verschillend.»

Zoo heette een kind geboren op

	Jongen.	Meisje.
Zondag	Kwasi	Kwasiba
Maandag	Kodjo	Adjoeba
Dinsdag	Kwamina	Abeni (Abeniba)
Woensdag	Kwakoe	Akoeba
Donderdag	Jaoe of Jau	Jaba
Vrijdag	Kovie of Kofi	Affiba, Afi
Zaterdag	Kwami	Amba (Amimba).

Dezelfde gewoonte bestaat volgens A. B. Ellis ³ bij de Ashantijnen, Fantijnen en andere, de Tshi-taal sprekende

¹ Zie de inleiding van het Neger-Engelsch woordenboek van Mr. H. C. Focke, Leiden, P. H. v. d. Heuvel, 1855.

² Volgens Walter Jekyll (zie noot 1 op blz. 243) uitgesproken: unnahney, waarbij de klemtoon op de middelste lettergreep valt.

³ The Tshi-speaking peoples of the Gold-coast of West-Afrika, London, Chapman and Hall, 1887, blz. 218 en 219.

stammen en de afleiding van de namen der Surinaamsche negerslaven van de bij de Ashantijnen, Fantijnen enz. gebruikelijke namen zal voor ieder, die het onderstaand, aan Ellis ontleende lijstje met de opgave van N a h a r vergelijkt, ontwijfelbaar vaststaan. ¹

	Jongen.	Meisje.
Zondag	Kwasi	Akosua, Akwasibah, Aysi
Maandag	Kwadjo	Adua
Dinsdag	Kobina, Kwabina	Abbena, Arabah
Woensdag	Kwaku	Ekua
Donderdag	Know, Yow, Akkor	Abbak, Yabbah, Yawah
Vrijdag	Kwofffi	Effua, Yah
Zaterdag	Kwami, Kwamina	Amma, Ameminiwah.

Ook met betrekking tot de godsdienstige begrippen en de gewoonten en gebruiken zou het niet moeilijk vallen, door nauwkeurige vergelijking in menig opzicht groote verwantschap te vinden tusschen de Surinaamsche negers (meer in het bijzonder de boschnegers, die nog in volmaakt heidendom leven en buiten de aanraking met de blanken weinig of niet veranderd zijn) en de negers der Goudkust.

Beide gelooven aan een Opperwezen (Grangado of Groote God der Boschnegers). Deze godheid is echter te groot en te verheven, om zich met de aardsche stervelingen in te laten. De tusschengeesten of ondergodheden zijn daar, om zich met het lot der menschen te bemoeien en hen goed of kwaad te doen, naarmate deze geesten goed of kwaad gezind zijn.

Volgens de opvatting van beiden dwalen een menigte booze geesten rond, om allerlei onheil te stichten. Bijna alle kwade geesten hebben volgens hun geloof ook meer bepaalde verblijfplaatsen, dikwijls dieren en planten.

Zoo wel de boschnegers van Suriname als de negers der Goudkust vereeren den Zijdekatoenboom, die in de Surinaamsche oerwouden boven de andere boomsoorten een statige verschijning is ² en aan de Goudkust in verschillende soorten

¹ De afwijkingen, die in beide opgaven in de schrijfwijze der namen vertoonen, moeten aan dialectverschillen worden toegeschreven. A. Werner schrijft in zijn Inleiding van Walter Jekyll's boek: *Jamaican song and story*. (David Nut, London 1907) de namen weér anders.

² Hier is het de „*Eriodendron anfractuosum*” in het neger-engelsch kankantri (van het Engelsche cottontree) genoemd.

Dr. H. van Cappelle, De kankantri, de boschgouverneur van den Surinaamschen neger (Elsevier's maandschrift 1905, blz. 181).

voorkomt,¹ die wel eenige gelijkenis met den Surinaamschen woudreus hebben, doch er botanisch niet mede verwant zijn. Alles wordt gedaan, om de kwade geesten, die in den boom verblijf houden en de oorzaak zijn van allerlei ziekten, door het brengen van offers gunstig te stemmen, die in Ashanti oorspronkelijk uit menschen, later uit dieren bestonden en die zich later, evenals nu nog bij de boschnegers, gingen bepalen tot allerlei aftreksels van kruiden, dranken, spijsen enz.

Het geloof aan een geest, die den mensch zelven bemachtigt, hem als het ware bezielt, treffen we, zoowel bij de negers aan de Goudkust, als bij de Surinaamsche negers aan. Deze geest heet bij de eersten *kra*, bij de laatsten *kra* of *akrá*. Hij mag niet verward worden met hetgeen wij de ziel noemen, want de *kra* is slechts een geest, die over den mensch waakt, zoolang hij leeft, die zijne handelingen beheerscht, en wiens verband met het lichaam bij den dood ophoudt.

De Tshi-taal sprekende negers kennen aan ieder natuurproduct een *kra* toe en de redeneeringen, die hen volgens Ellis tot dit geloof hebben geleid, komen uit een logischen gedachtengang voort. Iemand valt op zekeren dag in de rivier, zegt deze schrijver in zijn werk: *The Ewe speaking peoples of the slave coast of West-Afrika*² van de negers, die de Tshi-taal spreken. Hij verdrinkt, het lichaam wordt uit het water gehaald en blijkt geen teekenen van geweld te vertoonen, die den dood hadden kunnen veroorzaken. Welke was dan de oorzaak van den dood? vraagt de neger. Water alleen doet geen kwaad; hij drinkt het immers dagelijks; hij wast zich er mede en gebruikt het voor een menigte doeleinden. Hij trekt dus het besluit, dat het water den dood van den man niet kan veroorzaken hebben, en daar hij een geestelijk wezen bij de hand heeft, waaraan hij het ongeluk kan toeschrijven, neemt hij aan, dat de *kra* van de rivier, m. a. w. de in de rivier huizende geest den man heeft gedood.³

¹ Zie A. B. Ellis, *The Tshi speaking peoples* enz. l.c. Hoofdstuk IV en *Der Seidenwollenbaum im Geistesleben der Neger*, (Globus, Band 61, blz. 350).

² London. Chapman and Hall 1890, blz. 23.

³ Door de Surinaamsche negers wordt deze geest „*watramama*” genoemd (zie de legende van de *Watramama*) en het geloof aan deze *mama* is vooral bij oude negers nog zóó diep geworteld, dat aan haar het volgende spreekwoord is ontleend: *Te wátra fálla, joe sa si watramamá na sjóro*; d. i. als het water gevallen is, zult gij de watergodin op het droge vinden (de zin is: in het laatste der dagen zult gij vreemde dingen zien).

Dit maakt hem bang, want als de man, die in het water is gevallen, door den riviergeest gedood is kunnen worden, waarom ook niet een ander — waarom niet hij zelf misschien?

Hij tracht daarom op alle mogelijke manieren dien machtigen geest zachter te stemmen; hij gaat hem vereeren.

Een overblijfsel van de vereering van de geesten van natuurvoortbrengselen, van natuuraanbidding, heb ik op mijn tocht in 1900 door de Binnenlanden van Suriname bij onzen kok aangetroffen, wiens vader slaaf was geweest. Vooral als wij diep in het oerwoud gekampeerd lagen, werd hij overmeesterd door de machtige grootheid der natuur. «Weet u wel», zoo zei hij mij eens, «dat alles in de natuur zijn geest heeft, zijn «God, tot zelfs de steenen in de rivier, die zoo dikwijls bootongelukken veroorzaken? Laten wij zorgen, dat de goden ons «gunstig gezind zijn.»

Ook vindt men bij de Surinaamsche negers nog sporen van het geloof aan een in den mensch verblijf houdenden geest, een *kra*, aan. Wanneer een neger n.l. iets verkeerd heeft gedaan, waarop hij zich niet verdedigen kan, verontschuldigt hij zich dikwijls met: «*A no mi, na mi akra*».¹

Dat na een zóó langdurige inwerking van vreemde invloeden bij de negerbevolking van Suriname nog zooveel oorspronkelijks is overgebleven, en dat bij een intiemeren omgang met dit symathieke deel der Surinaamsche bevolking steeds meer oude herinneringen aan Afrika en den slaventijd te ontdekken vallen, mag ons zeker niet verwonderen, als wij aan de ruwe, dikwijls onmenschelijke behandeling denken, waaraan de negerslaven van de zijde der kolonisten hebben blootgestaan en waardoor een vurig verlangen naar en herinneringen aan het land, waaraan zij eertijds waren ontrukkt, bij het volk als een heiligen schat bewaard bleef.

Nog geen twee weken was ik in de kolonie, toen een negerinnetje, een onzer dienstboden gedurende ons verblijf te Paramaribo, mijne aandacht vroeg voor het land, waaruit haar grootvader eertijds als slaaf was weggevoerd, want toen haar gevraagd werd, voor onze phonographische opnamen een typisch negerliedje te willen zingen, hief zij met sympathieken stem het later door mij meermalen gehoorde «*mooi Afrika mi lobi di*»² aan.

¹ Ik kan het niet helpen, het is mijn geest.

² Mooi Afrika, hoe heb ik je lief!

Een neger zingt zijn zwarte geliefde ook dikwijls toe: *mooi Afrikana mi lobi di*.

De afkeer, die zoovelen onzer rasgenooten helaas! ook nog in onze dagen jegens al wat neger is aan den dag leggen, waardoor zij het doorgaans beneden hunne waardigheid achten, tot zijn innerlijke leven af te dalen, heeft er ongetwijfeld veel toe bijgedragen, dat de Surinaamsche neger in zijn denkwijze, zijn gewoonten en gebruiken betrekkelijk nog zoo weinig veranderd is, en het is zeker te betreuren, dat nog niemand van zijn verblijf in de kolonie gebruik gemaakt heeft, om die herinneringen aan Afrika en den slaventijd te boek te stellen.

Het is ook weêr aan M. H. Nahar te danken, dat ik te dezer plaatsen enkele dier oude herinneringen kan vermelden.

In een zijner mij toegezonden opstellen wordt de voorstelling verhaald, die nog bij oude negers aangaande den zooeven genoemden heiligen Kankantri of den *Boesi-gramman*¹ of *Boesimama*² wordt aangetroffen.

De *Boesimama* is onder de beheerschers der bosschen de meest bekende. Zij komt overeen met een mensch, alleen met dit verschil, dat hare voeten van achteren zitten en dat zij een vreemd hoofd met haar draagt. Zij kent alle geneeskrachtige kruiden, doch voor den mensch schijnt zij er weinig gebruik van te maken, want met de menschen, die in haar nabijheid komen, vangt zij den strijd aan, waarbij zij bijna altijd overwint. Vandaar dat hij, die in het bosch verdwaalt, er nimmer meer uitkomt. Door Indiaansche priesters (*Piai Ingies*) en door droomen is men er achter gekomen, dat het de *Boesimama* is, die de menschen wegvoert.

Wanneer een man in den strijd met de *Boesimama* overwint, hetgeen maar zelden voorkomt, wordt hij haar minnaar, en door haar onderwezen in alle mogelijke kunsten, die de wetenschappen ver te boven gaan.

Gewoonlijk wordt met modder gestreden, die haar in het aangezicht wordt gegooid enz. enz.

Haar bestaan schijnt niet meer te zijn van dezen tijd, zoo eindigen Nahar's mededeelingen, «daar er heel weinig meer over haar gesproken wordt».

Dit bijgeloof moet zijn overgebracht uit de Goudkust, waar in alle districten twee godheden bekend zijn, die in, onder of te midden van den zijdekatoenboom (de Kankantri van Suriname)

¹ Boschgoeverneur.

² Boshmama of Koningin der wildernis.

huizen, en den naam hebben gekregen van *Srahmantin* (Srahman = geest, tin = afkorting van tsintsin = slank, hoog) en *Sasabonsum* (abonsum = kwaadaardigheid, betoovering).

De eerste leeft in of te midden van den hoogen zijdekatoenboom, wiens enorme stammen ver boven de omringende boomen van het bosch uitsteken; Sasabonsum wordt nu eens te midden dan weër onder een zijdekatoenboom aangetroffen, n.l. daar, waar de aarde een roode kleur heeft. Hij is de vriend van tovenaars en heksen. Hij is een monsterlijk wezen met een menschelijke gedaante, met lang haar en een roode huidskleur.

Hij heeft een voorliefde voor menschen vleesch en belaagt en verslindt eenzame voorbijtrekkers. Men gelooft, dat de roode kleur van de aarde van het bloed der slachtoffers, die hij doodt, afkomstig is.

Srahmantin is een vrouwelijke godheid, ook van monsterlijke gedaante, met lange, hangende borsten en lang haar. Zij wordt alleen gevonden in of te midden van zijdekatoenboomen.

Zij grijpt eveneens eenzame voorbijtrekkers aan, doch zij verslindt ze nimmer. Zij houdt ze 4 of 5 maanden bij zich en doet ze naar hun dorpen gaan, waar zij hare priesters of priesteressen worden, die door haar zijn ingelicht omtrent de geheimen van hare vereering.

De meeningen omtrent deze godheden loopen nog al uiteen. De plaatselijke Srahmantin van een verwijderd dorp in het bosch werd gezegd, 12 hoofden te hebben.¹

Voor al de laatste mededeeling is van gewicht in verband met hetgeen zooeven gezegd is omtrent den oorsprong van het bijgeloof, dat bij oude Surinaamsche negers nog heerscht ten opzichte van den Kankantri of zijde-katoenboom en dat vermoedelijk voortgekomen is uit de voorstelling, die de negers der Goudkust zich van Srahmantin maken.

Dat de slaven het eigenaardige bootgezag als begeleiding hunner gelijkmatige roeibewegingen uit Afrika naar Suriname, met zijne talrijke rivieren, zouden overbrengen, sprak van zelf.

Werd niet meermalen de poëzie beschreven, die een tocht op een der Afrikaansche rivieren den reiziger schenkt, als de roeiers hunne eentoonige roeliederen over het water laten klinken en brengen zulke beschrijvingen niet levendig een

¹ Zie het reeds aangehaalde werk van Ellis, *The Tshi speaking peoples etc.*, l.c.

boottocht op een der Surinaamsche stroomen voor den geest, wanneer de negerroeiers hun rank vaarttuig aan den voet van het machtige oerwoud zachtken voortbewegen en zij hunne eindelooze roeliederden met trillenden stem uitgalmen?

Zie hier een beschrijving vol poëzie uit het werkje van Miss Cronise:

«But our scantily lad boatmen had no eye for all this beauty, no soul to vibrate in unison with the sacred scene. On the other hand, their hearts were filled with dread and superstitious fears. To their beclouded minds the place seemed haunted by unseen spirits of evil. An alligator slipped with a little splash into the water and disappeared from sight. The sun now sinking in the west, cast ominous shadows amid the thickening foliage. The hearts of the boatmen were filled with a nameless dread, their song died entirely away, and, dropping a piece of silver into the water to propitiate the spirit of the river, they raised their oars lest the sound of rowing should disturb the genius of the place, and floated with the tide in almost breathless silence until the boat reached the broader waters beyond. Then breathing more freely, they began to row again, gently at first, but with gradually increased speed until the oars were in full swing to the echo of the boating-song». ¹

Omtrent den oorsprong van dit *Boto-siengie* bestaat bij de negers onzer kolonie eene overlevering, die door Nahar als volgt wordt verteld:

Legende van het Boto-siengi.

«Wie van u allen, vroeg ik aan eenige negers, die bij elkander waren, kan me toch uitleggen, om welke reden gedurende het roeien moet gezongen worden, en wel met zulke lange toonen, die het lied haast onverstaanbaar maken?

Geen hunner kon mij hierop antwoorden, toen een oude neger binnenkwam, die het raadsel oploste:

Wel vriend, verhaalde hij, in den slavenstand heerschte er discipline, zoo u weet; zelfs vrouwen moesten de riemen aanpakken en dit ging onder een doodelijke stilte, zoodat men wel een speld kon hooren vallen.

¹ Cunnie Rabbit, Mr. Spider and the other beef. West-African Folktales, by Florence M. Cronise and Henry Ward. London, Swan Sonnenschein and Co. 1903. blz. 98.

Je weet toch, dat er plantages zijn, die 3 à 4 *watra's* ¹ van de stad verwijderd zijn. De blanken verveelden zich op zoo'n reis, doch de slaven niet minder. Deze begonnen toen heel zachtjes, binnensmonds op een zingenden toon met elkander te spreken, waarop de aangesprokene op den zelfden zingenden toon antwoord gaf. De blanken vonden dit heel aardig en luisterden graag naar het steeds luider wordende gezang, daar het de reis bekortte.

Van toen af werd er door het volk gezongen, en zoo is het melancholische bootgezag onafscheidelijk verbonden aan een tocht op de Surinaamsche rivieren. ²

Door de negerkinderen worden nu nog somtijds liedjes gezongen, die in den slaventijd vervaardigd zijn en waarvan zij de beteekenis zeker niet meer zullen begrijpen. Een dier liedjes wordt gezongen bij een spel, vermoedelijk ook uit Afrika overgewaaid, *teri foetoe* ³ genoemd en dat doorgaans gespeeld wordt, als de duisternis invalt.

De negertjes zingen dan onder het tellen der beenen het volgende liedje:

Sing ⁴ san de na mofo sing de kong ⁵?

Peroeng ⁶ peroeng mi patron

San wanni kong meki a kong

Ingrisiman sa tjari pranga ⁷ go na Jobo⁸-plang. ⁹

hetgeen beteekent:

Zee, wat is voor U in aantocht

De kalkoenen kakelen, mijn meester

Laat komen wat komen wil;

De Engelschen zullen de planken naar Jobo-

[plantsoen vervoeren.

¹ Getijden.

² Zie o. a. H. van Cappelle. De binnenlanden van het district Nickerie. Baarn, Hollandia-drukkerij, 1903, blz. 39 en 217.

³ Beenen tellen.

⁴ Poetisch van *se*.

⁵ Verbastering van *kom* = komen.

⁶ Het geluid als een kalkoen kakelt.

⁷ Het woord is *plānga* = plank. De negers spreken echter de l veelal als r uit, zoodat bijv. *hangri de kili mi* wordt: *hangri de kiri mi*.

⁸ Een naam.

⁹ Poetisch voor *prani* = planten. Hier is de r in l veranderd.

Dit liedje moet zeer lang geleden door slaven zijn vervaardigd, die aan een gedeelte der Suriname-rivier en wel op een tabaksgrond vóór de verlaten plantage «de Resolutie» waren gevestigd, en dankt zijn oorsprong aan een geschiedkundig feit: De Engelschen kwamen om Suriname te veroveren; bij het binnenzeilen der fregatten verschrokken de bewoners der aan de monding der Suriname-rivier gelegen plantages hevig, eveneens de kalkoenen, die begonnen te kakelen (*peroeng*, *peroeng*). Volgens eene verklaring zouden de kalkoenen tot hun meesters gezegd hebben, dat zij niet bevreesd behoeften te zijn, daar de Engelschen hen niets anders zouden kunnen doen dan doodschieten, waardoor zij veel last op hun hals zouden halen, omdat zij de lijken zouden moeten begraven op Jobo's rust (Jobo was nl. de eerste geweest, die op een nieuwen doodenakker was begraven).

Het *teri foetoe*-spel wordt nu op de volgende wijze gespeeld:

De negerkinderen zitten op een rij, en een hunner, meestal het middelste, telt. Het begint met het 1ste been van het 1ste kind met *sing* te tellen; vervolgens valt *san* op het andere been van het 1ste kind. Zoo doortellende valt ieder woord op een been van een der kinderen, en het kind, dat het laatste woord van het liedje treft, is vrij.

Nu wordt weêr van voren af aan begonnen, en weêr valt een der kinderen uit. Dit gaat zoo door, tot eindelijk één been overblijft, dat ten laatste met den vloer wordt geteld, en wel zóó, dat de vloer met het eerste woord *sing* wordt geteld, waardoor de vloer moet vrij komen en niet het been.

Het overgebleven been moet nu voor zondebok dienen, daar deze *ton-tom*¹ moet gaan eten, waarmede stampen bedoeld wordt.

Het been, liefst de hielen (daar het spel zittende gespeeld wordt met uitgestrekte beenen), wordt dan tegen den grond geslagen, totdat het kind van de pijnen er zich tegen begint te verzetten.²

Zooals reeds werd gezegd, is het in Suriname vaak de ge-

¹ Tontom = pudding van gestampte en gekookte bananen.

² Het spreekwoord luidt: *Skin* (van: *skien*) *ati* (van: *hatti*) *na prisiri vo* (van: *foe*) *nengre* (van *ningre*) d. i. In lichaamspijnen vinden de negers vermaak.

woonte, dat de negermeid een kind in slaap moet zingen, of dat zij den zang afwisselt met het vertellen van een *anansi-tori*.

Iemand vertelde N a h a r het volgende:

Toen ik klein was en naar bed moest, zong mijn *nène* mij het volgende wiegenlied voor:

Toto ¹ gringjang ² Willing Willing.

Na wan gama gama ³

Na wan singge singge wasi ⁴ kaiman

Batoto ⁵ nenge nenge ⁶ sa begi begi granman.

hetgeen beteekent:

Toch is Willem weggeloopt

Naar een oude vrouw,

Die de Kaaiman gewasschen heeft.

De Batonegers zullen den gezagvoerder der plantage vergiffenis voor hem smeeken.

In den slaventijd werden de kaaimans (naam voor den Surinaamschen krokodil) door negers bediend; zoo'n kaaiman was voor hen een papa of mama, met andere woorden: een afgod. Haast iedere waterbron had zoo'n Papa of Mama op haar bodem.

Van daar, dat zij ook haar *trefoe* ⁷ had, welke hierin bestond, dat geen vrouwspersoon met een zwart *makka pangi* ⁸ haar mocht naderen. Gebeurde dit, dan werd het water onbruikbaar, en de bron zou schoongemaakt moeten worden, gepaard met formulieren enz.

Om dit alles tegen te gaan, werd een knaap, Willem genaamd, op wacht gezet, om den afgod te verjagen, als deze er uit mocht willen komen, indien iemand met genoemde kleederdracht water mocht komen halen.

¹ Verbastering van *tokoe* = toch.

² Poetische uitdrukking voor *lon wè* (van *run-away*) = weggeloopt.

³ *Gama gama singe singe* = een oude vrouw, die met een stok loopt; *gama gama* is vermoedelijk een verbastering van *gran-mama* = grootmoeder.

⁴ Wasschen beteekent hier ontsmetten.

⁵ Bato-negers = Afrikaansche negerstam.

⁶ Voor *nengre* of *ningre* = neger.

⁷ *Trefoe* of *treef* noemt men in Suriname den afkeer voor eenig soort van voedsel, waaruit, volgens een uit Afrika herkomstig geloof, huidziekten en andere kwalen ontstaan, wanneer tegen dat geloof gezondigd wordt.

⁸ Grof linnen paantje, kleeid der negerinnen.

Willem voldeed echter niet aan de opdracht. Een oude vrouw, die door ouderdom gebukt liep en haast niet meer zien kon, kwam, geleund op een stok aan de bron, toen het monster met donderend geluid uit zijn verblijfplaats op het oudje aanviel.

Van schrik schreeuwde zij zoo hard zij kon om hulp, sloeg zij het beest met haar stok, waarna de macht opkwam en het oudje hielp.

Batoto nenge nenge sa begi begi granman ¹.

Evenals de negers der Goudkust bezitten de Surinaamsche negers een schat van zinrijke spreekwoorden, die voor ieder voorval, voor iedere omstandigheid des levens kunnen dienen en die blijf geven van een hooge levensphilosophie.

Kunnen deze spreekwoorden er niet evenzeer als de *anansi-tori's* toe bijdragen, om het zieleleven van den neger beter te leeren begrijpen en te waardeeren?

Ellis deelt ons niet minder dan 120 van deze aphorismen in zijn meermalen aangehaald boek mede, terwijl ook Mr. Focke de meest typische, door de Surinaamsche negers gebruikt, in zijn negerengelsch woordenboek heeft opgenomen.

Op expeditie in Suriname schepte ik er meermalen behagen in, met de negers alleen zijnde, nu en dan een spreekwoord te zeggen, hetgeen een algemeene verbazing wekte, want niemand onder hen wilde gelooven, dat ik ze in *bakra kondre* ² geleerd had.

Zie hier eenige voorbeelden, uit genoemd woordenboek overgenomen:

So lánɡa Joe no kóti ábra, Joe no moe kósi káiman ³

A no so léki bákka, a no so a de fádón ⁴

Táki réti a no asránti ⁵

Joe séri wísiman, Joe bai azéman ⁶

¹ De Batonegers zullen den eigenaar of gezagvoerder der plantage voor Willem vergiffenis vragen.

² Land der blanken = Nederland.

³ Men moet den duivel te vriend houden.

⁴ De zin is: blaffende honden bijten niet.

⁵ De waarheid spreken is daarom nog geen oneerbiedigheid.

⁶ Gij verkoopt een vergever en gij koopt een heks terug = gij geraakt van den wal in de sloot.

Te joe nákki káppa lási, joe jeri bolimán tongo ¹

Te brafoé fája, joe de téki spoen de driéngi hem, ma tè a kóuroe, han sa wakka na ini ²

Joe sa kíbri ouwroe mamá, ma joe no sa kibri hém froekóu froekóutoe ³

Graboe njanjám, ma no grabóe táki ⁴

Tángi foe boen da kódja ⁵

Tóngo tjári hem mássra na boen, atjári hem massra na ógri toe ⁶

Tódo táki, Iffi joe de táki foe gogó, mi no kan píki, mára iffi joe de táki foe hai, mi kon piki ⁷

Sani moro keeskesi, a brasa maka ⁸

Welke van deze spreekwoorden uit Afrika zijn medegebracht, welke in onze kolonie zijn ontstaan, kan ik niet beoordeelen. Door zijn groote verbeeldingskracht en vindingvrijheid, door zijn aanleg tot wijsgeerige bespiegelingen kost het den neger, nimmer verlegen het rechte woord op het geschikte oogenblik te pas te brengen, weinig moeite, steeds nieuwe spreekwoorden te bedenken.

Met zijn kritischen geest weet hij toestanden in de kolonie vaak zeer juist te beoordeelen ⁹ en zoo moet in lateren tijd het

¹ Als gij onder aan den suikerketel klopt, zult gij des kokers stem vernemen. De zin is: die bij het onderzoek naar de waarheid den rechten man treft, zal het ware van de zaak vernemen.

² Als de soep heet is, gebruikt men een lepel, maar als zij koud is, steekt men er de hand in. De zin is: Den zachtzinnige durft men aan, den driftige ontziet men.

³ Gij zult een oude bes (vrouw) verbergen, maar haren hoest kunt gij niet verbergen; d.i. de aap komt altijd uit de mouw.

⁴ Grabbel naar spijs, maar niet naar praatjes.

⁵ Stank voor dank.

⁶ De tong voert haren meester tot geluk, maar brengt hem ook dikwerf in het ongeluk.

⁷ De kikvorsch zegt, zoo er van billen gesproken wordt, kan ik niet meespreken; maar als men over oogen handelt, zal ik u te woord staan.

⁸ Als de aap in de benauwdheid zit, omvat hij den doornstruik.

⁹ Ik haal hier nog eens de ontboezeming aan van een met goudzoeken rijk geworden neger, met wien ik in 1900 de reis naar de kolonie maakte, en die, toen wij vóór de uitmonding der Surinamerivier lagen, over de verschansing geleund, starende naar een schitterende wolkenpracht bij ondergaande zon, uitriep: „Hemel geeft goed teeken! Suriname is mooi, Suriname is rijk! Alleen maar weinig geld! Hollander komt kijken en gaat weg! Engelschman en Amerikaan komt en blijft. Hollander is bang voor geld, ik moet U de waarheid zeggen! De Engelschman en Amerikaan zien niet op een paar gulden; die zeggen de stuurman moet van wal!”

sprekwoord ontstaan zijn: Sranàm-kóndre da hasi tére: tide a wai so, tamára a wai so. ¹

Deze enkele voorbeelden mogen voldoende zijn, om aan te toonen, dat in de uitingen van het geestelijk leven van den Surinaamschen neger nog tal van herinneringen voorkomen aan zijn afkomst van de negers der Goudkust.

Tot de merkwaardigste dezer herinneringen behooren zeker wel de spinvertellingen of de *anansi-tori's*, die niet alleen de Negers der Goudkust, die de Tshi-taal spreken, en van omliggende landstreken, doch ook de Surinaamsche negers elkander vertellen.

Volgens eene overlevering aan de Goudkust stamt het gansche menschdom van een groote spin af en de vereering, die dit dier daardoor geniet, de belangrijke plaats, die het in de gedachten der Goudkustnegers inneemt, heeft de Spin (*anansi*) tot den hoofdpersoon gemaakt in hunne vertellingen.

Bij de Yorubas ², die de oostelijke helft van de slavenkust bewonen, is het de schildpad, die als de stamvader van het menschdom wordt beschouwd en die dan ook de hoofdpersoon is in hunne vertellingen. Zulk eene vertelling heet bij hen *alo*, hetgeen beteekent: iets wat verzonnen is.

Volgens Ellis hebben echter beide dieren vermoedelijk deze vereering te danken aan de merkwaardige eigenschappen, die zij zoowel in lichaamsbouw als in leefwijze vertoonen, en wat meer in het bijzonder de spin betreft, zou haar optreden in de negervertellingen, zeer dikwijls in menschengedaante, doch steeds met menschelijk denkvermogen, moeten worden verklaard uit de kunstvaardigheid en het geduld, waarmede zij haar web maakt en uit de slimme wijze, waarop zij aan voedsel weet te komen.

Terwijl haast alle volken behoefte gevoelen, om in hunne uitingen van het zieleleven de zwakke onschuld te laten zegevieren over ruwe kracht, zoo moet er in het bijzonder voor het zwarte ras, dat steeds een onderdrukt volk is geweest, dikwijls wreed behandeld door het hooger ontwikkelde blanke ras, en

¹ De kolonie Suriname is als een paardenstaart: heden waait hij her, morgen derwaarts.

² Oorspronkelijk woonden de Yoruba's meer het land in, doch in het begin der 19^e eeuw trokken zij naar het Zuiden en koloniseerden zij Lagos en de naburige kust.

slecht toegerust in den strijd tegen zooveel sterkere dieren, aanleiding geweest zijn, om uiting te geven aan zijne door ondervinding verkregen overtuiging, dat slimheid het meestal boven kracht wint en zooveel mogelijk moet worden aangekweekt.

Overall in Afrika is de neger van deze waarheid zoozeer doordrongen, dat wij deze moraal ook aantreffen bij sommige vertellingen, die aan Stanley door Kadoe, een inboorling uit het binnenland om het kampvuur werden gedaan, en waarin nu eens door een aardig bedrog of sluwe krijgslist de loeiende buffel het onderspit moest delven voor het scherp vernuft van het konijntje, dan weêr de hond het won van zijn forschen meester, het luipaard.

In de spinvertellingen van de Goudkustnegers, die de Tsjitaal spreken (in de zg. *Anansi'sem*, afgeleid van *Anansi asem*) wordt de spin — hier *Aiya Anansi* (= vader spin) genoemd — toebedeeld met groote slimheid en behebt met veel streken; evenals de lagere goden laat men hem doorgaans door de neus spreken.

Aan de Goudkust heeft men speciale vertellers, evenals bij de Yoruba's, die over de slimheid en de streken van de schildpad vertellen.

Zulke personen (bij de Yoruba's *akpalo* of *kpa alo* genoemd) maken hun ambt van het vertellen van sprookjes en gaan van de eene plaats naar de andere.

Als de verteller genoeg toehoorders om zich heen verzameld heeft, zegt hij: mijn verhaal (*alo*) is ongeveer zoo en zoo, terwijl hij den naam van den held noemt; of: mijn verhaal handelt over een man (vrouw), die dit of dat heeft gedaan. Wanneer dan het auditorium heeft geantwoord: wij luisteren, begint de verteller.

Welk een belangrijke plaats de sprookjes ook in het leven van den neger in de Engelsche kolonie Sierra Leone innemen, blijkt wel uit de slotregels van een pakkende vertelling in het zoo belangwekkende werkje van Florence Cronise en Henry W. Ward¹

Bijna de gansche nacht was met vertellen in een der hutten doorgebracht en nog waren sommigen wakker genoeg, om naar meer te verlangen, want: «Soree was trying hard to recall a

¹ l. c.

suitable story to follow the one just ended, but at that very moment a fowl began to crow. «Dah fowl craze» exclaimed Oleemah, thinking it impossible that morning was at hand and with that he arose and thrust his head out of the window.

«Nar true word dah fowl duh talk» he admitted, as he saw the first signs of approaching dawn. The clouds had thinned, the rain had almost ceased, and in consequence the dense darkness was breaking away.

Reminded by these signs that life is not all fiction, Oleemah turned to the door and strode away to his hut. His movements broke the spell that had so long held the compagny, and soon all had scattered to their severall huts, feeling that the night had been well spent.»

Ook in Sierra Leone is de spin (Mr. Spider) de nationale held, de personificatie van den volksaard, en worden de op den voorgrond tredende eigenschappen van het zwarte ras en die naar welke het streeft, aan de spin toegeschreven. Ook hier is de spin buitengewoon slim, heeft hij ¹ een lichten slaap, een onverzadiglijken eetlust, en bezit hij een ongeëvenaard talent, om aan voedsel te komen. Als het te pas komt, weigert hij den lichtsten last te dragen, doch als er iets te eten is, kan hij zelfs het zware lijf van een olifant met het grootste gemak torsen.

In verschillende negerdorpen van dit gebied zijn zg. sprookjesvertellers zeer in aanzien, omdat zij beter dan anderen op de hoogte zijn van de volkslegenden en in het vertellen uitmunten.

Wanneer zoodanig persoon zich onder het gezelschap bevindt, wordt hij dadelijk uitgenoodigd aan het vertellen te gaan, en ontvangt hij daarvoor een of ander geschenk, bijv. tabak, kokosnoten, kauris. ²

Een groot vuur wordt aangelegd, waaromheen men zich nederzet en de vertelling begint.

In Sierra Leone schijnen zelfs lieden van het vertellen van negersprookjes een broodwinning te maken en van het eene dorp naar het andere te gaan, waar zij steeds welkom zijn.

Niet zelden worden de *anansi-tori's* met een bepaalde bedoeling verteld en de neger is slim genoeg om te begrijpen,

¹ Daar in de negervertellingsen de spin steeds als de echtgenoot van moeder *Akoeba* wordt voorgesteld, mag in de volgende bladzijden de vrijheid genomen worden, het geslacht te veranderen.

² Een soort schelp, *Cypraea moneta*, die bij de negers als betaalmunt dienst doet.

tot wien in het bijzonder het leerrijk sprookje gericht is. Dat de sprookjes, die aan de Goudkust en in Sierra Leone verteld worden, vooral ook de bedoeling hebben, de toehoorders beter te maken, blijkt o. a. hier uit, dat, wanneer de verteller bemerkt, dat de moraal aan de aandacht van den toehoorder of een der toehoorders door een of andere oorzaak ontsnapt is, hij dikwijls onmiddellijk een ander sprookje begint te vertellen, dat met dezelfde moraal eindigt.¹

Ten slotte nog deze opmerking. Overal waar de *anansi-tori's* op de plaats, waar zij ontstonden, zijn opgeteekend en bestudeerd, blijken zij een haast nog belangrijker plaats in te nemen in het geestelijk leven van het volk, dan de literatuurvoortbrengselen bij de volken der moderne cultuur. Daar de haast onuitputtelijke schat van legenden en sprookjes, die de mondelinge literatuur van de negers bevat, het gansche leven van het volk weêrgeeft, mag een uitgebreide, vergelijkende folkloristische studie ook uit een ethnologisch oogpunt van belang geacht worden.

Te betreuren is het, dat eerst in den laatsten tijd, na een lange inwerking van Europeesche invloeden, op de Afrikaansche negerfolklore de aandacht gevestigd is.²

Alvorens nu aan de hand van een aantal voorbeelden tot een beschouwing van de *anansi-tori's* der Surinaamsche negerbevolking over te gaan, zal nog volledigheidshalve de vraag moeten worden beantwoord, of ook in andere landen, waar eertijds slaven uit de Goudkust zijn ingevoerd, de herinnering aan deze afkomst in de spinverhalen nog is blijven voortleven.

Wij moeten dan vooral het oog richten op het eiland Jamaica, dat een zóó belangrijke rol heeft gespeeld in de geschiedenis van het negerras in de Nieuwe wereld. Het schijnt, dat reeds in 1517 Negers naar Jamaica zijn overgebracht, toen de Spanjaarden er zich op de suikerrietcultuur gingen toeleegen.

¹ Zie het aangehaalde werkje van Florence Cronise blz. 159.

² Miss Fl. Cronise was reeds meer dan een jaar onder het negervolk in Sierra Leone, toen zij van een bepaalde mondelinge literatuur op het spoor kwam, en meer dan 50 jaar hebben daar Zendelingen gewerkt, zonder de aandacht er aan geschonken te hebben, tenzij met de schrijfster moet worden aangenomen, dat deze literatuur door hen beschouwd werd als een deel van het heidensch bijgeloof en zij er niets mede te maken wilden hebben.

Toen in 1655 het eiland in bezit kwam van de Engelschen, vluchtten zeer vele negerslaven in de bergen. Aan deze wegloupers gaf men den naam van «Cim arrones» (bewoners der bergen), waaruit later werd de naam Marrones¹. Toen men in 1673 de rietcultuur meer systematisch begon te drijven en er zich niet minder dan 1200 Engelsche kolonisten (uit Suriname) op het eiland kwamen vestigen, zoodat zeer vele zwarte werkrachten noodig waren, ontwikkelde zich van lieverlede een uitgebreide slavenhandel op Afrika.

In 1673 waren niet minder dan 1905 negers op Jamaica (de Marrones niet medegerekend) tegen 7768 blanken. In 1690 was het getal negerslaven reeds tot 40.000 gestegen, en de behoefte aan zwarte arbeidskrachten deed zich nog meer gevoelen, toen in 1721 de koffie werd ingevoerd, zoodat in 1807, toen de slavernij er werd opgeheven, zich niet minder dan 323.827 negers op Jamaica bevonden.

De negers van Jamaica zijn uitsluitend van West-Afrika afkomstig. De marrones («marroons» in het Engelsch) kwamen van Guinea, tusschen de Gambia-rivier en Sierra Leone en van de Goudkust; de Koromantijnen, eveneens van de Goudkust, terwijl er ook van de Congo en Angola, het Delta van den Niger, van Lagos en Dahomey zijn aangevoerd.

Evenals wij dit voor Suriname hebben vastgesteld, is het zeker, dat verreweg het grootste deel der negerslaven van Jamaica van de Goudkust afkomstig is, waar de Engelschen tusschen 1680 en 1807 slavendepôts hadden gevestigd.

Deze afkomst vinden we nu ook hier weder bevestigd door het feit, dat het grootste deel van de folklore van Jamaica tot de Goudkust met het achterland moet worden teruggevoerd en ook door de overblijfselen van de Afrikaansche taal, die nog in het Negerengelsch van Jamaica worden aangetroffen, en die afgeleid moeten worden van de Tsji-taal der Ashantijnen en Fantijnen.²

Kan het ons dan verwonderen, dat ook in het leven der

¹ In Suriname werden onder Marrons verstaan de Afrikanen, die al aanstands of kort na hun overvaart naar West-Indië van de slavenschepen of van plantages gevlucht waren en in de bosschen de Afrikaansche levenswijze voortzetten.

² Zie het belangrijke werk van Harry H. Johnston. *The negro in the New World*. London 1910. Methuen and Co. blz. 276).

tegenwoordige Jamaicaansche negers de spinverhalen (de «Nancy stories») een belangrijke rol spelen?

Evenals voor mij tijdens ons verblijf in de Surinaamsche oerwouden een plotseling uit het achter onze kampplaats gelegen negerkampement tot mij komende schaterlach het teeken was, dat een onzer arbeiders een *anansi-tori* aan het vertellen was (zie blz. 235) zoo is ook voor de negers op Jamaica het luisteren naar «Nancy stories» de geliefkoosde tijdspasseering na volbrachten dagtaak; en wanneer plotseling uit een groepje negers op het veld een schaterlach omhoog stijgt, kan men zeker zijn, dat een «Story-teller» een of andere geestigheid debiteert.

Mijne verwachting, in het boek van Walter Jekyll¹, waaraan ik deze mededeelingen aangaande de negervertellingen op Jamaica heb ontleend, mij uit Suriname bekende *anansi-tori's*, zij het in door vreemde invloeden gewijzigden vorm, te zullen aantreffen, is niet bevestigd geworden.² Wel vinden wij er overal dezelfde *anansi*, het zinnebeeld van list en verraad in terug, met zijn formidabelen eetlust en zijn streken om aan voedsel te komen, met zijn vrees voor den dood, waaraan hij op allerlei manieren tracht te ontkomen, met zijn voortdurend streven, om oneenigheid onder de dieren te stichten enz. om van vele andere overeenkomstige eigenschappen niet te spreken, die een zelfden oorsprong der vertellingen verraden.

Opmerking verdient het, dat geen enkele der gepubliceerde Jamaicaansche «Nancy stories» een verklaring geeft van *anansi's* eigenaardigen lichaamsbouw, zooals er meerdere in Nahar's verzameling voorkomen en dat meerderen uit Jekyll's bundel leeren, waarom de spin te midden van een bananentros leeft, hetgeen niet vreemd is, waar zijne verzameling «Nancy stories» op de cultuurondernemingen van het groote eiland werd bijeengebracht, waar sedert jaren een uitgebreide bananencultuur wordt uitgeoefend.

De moraliseerende bedoeling der *anansi-tori's* schijnt op Jamaica bijna geheel verloren gegaan te zijn. Zij worden hier bijna uitsluitend voor ontspanning verteld en de beleefdheid brengt daar zelfs mede, dat de verteller zijn verhaal eindigt

¹ l. c.

² Vreemd is dit niet, want de rijkdom aan negervertellingen is haast onuitputtelijk, en wanneer ik over een grootere verzameling uit Suriname had kunnen beschikken, ware dit vermoedelijk wel het geval geweest.

met: «Jack Mantora me no choose one», ¹ uit vrees dat een der aanwezigen zich de moraal zou aantrekken.

Op Jamaica schijnt de Afrikaansche proto-type van de *anansi-tori* onder vreemden, speciaal Engelschen invloed, nog meer dan in Suriname verloren te zijn gegaan, welke invloed vooral ook blijkt uit het Negerengelsch van Jamaica, dat haast een vernegerd Engelsch genoemd kan worden.

Wenden wij ons nu meer in het bijzonder tot de Surinaamsche *anansi-tori's*.

Het was zeker geen gemakkelijke taak, die M. H. N a h a r op zich had genomen, om onder de negers het noodige materiaal voor deze folkloristische bijdrage te verzamelen. Terwijl het reeds zeer moeilijk is, om uit den vloed van woorden, nu eens zacht gefluisterd, dan weêr met kracht uitgestooten, overal den zin goed te begrijpen, het vereischt bovendien een ongewoon taalgevoel, om in een Nederlandsche vertaling den eigenaardigen verhaaltrant der negers behoorlijk weêr te geven.

In dit opzicht hebben de door N a h a r verzamelde vertellingen mij wel wat teleurgesteld, want na de allernoodzakelijksste verbeteringen verkreeg ik een tekst, die niet juist de wijze weêrgeeft, waarop de neger zich pleegt uit te drukken, als hij aan het vertellen is, De korte zinnen, het gebruik van den tegenwoordigen tijd, als hij in den verleden tijd spreekt, het weglaten van het lidwoord vóór de diernamen, ziedaar enkele eigenaardigheden, die mij in de Surinaamsche oerwouden reeds waren opgevallen, als een neger, omringd door aandachtige toehoorders, bij het flinkerende vuurtje, dat hij had aangelegd, aan het vertellen was en die ik terugvond in de negervertellingen, verzameld door Florence Cronise.

Beter in dit opzicht is het verhaal uit de geschiedenis van vriend spin, dat de Heer A. G. Fernandes, te Paramaribo mij verschaft en waarop ik later nog bijzonder de aandacht moet vestigen.

Waar het allermint mijne bedoeling is, door deze opmerkingen op den arbeid van N a h a r kritiek uit te oefenen, meende ik ze den lezer toch niet te mogen onthouden, opdat hij wete,

¹ Deze vertelling is noch gericht tot jou, Jack (waarmede een der toehoorders wordt bedoeld) noch tot een der anderen.

welke waarde uit een zuiver folkloristisch oogpunt aan Nahar's bundel mag worden gehecht.

De hulp, die de Heer D. Millar, mij verleende, door mij van eenigen uit Nahar's bundel de negerengelsche vertaling te verschaffen, mag ik daarom op hoogen prijs stellen, omdat deze Surinamer langen tijd met negers in de kolonie heeft omgegaan, hunne eigenaardigheden en hun spreektrant door en door kent en niet alleen hun taal goed spreekt, doch ook schrijft.

De woorden van vreemde afkomst, zooals repeteeren, diagnoseeren, heb ik in Nahar's tekst niet door Nederlandsche woorden vervangen, omdat het gebruiken van deftige woorden mij onder de gesprekken met den Surinaamschen neger als een eigenaardigheid was opgevallen.

Nahar had bij het verzamelen van negervertellingen nog met een andere moeielijkheid te kampen, waarop hij niet gerekend had, nl. met het bij den neger ingewortelde bijgeloof, waardoor hij telkens teleurgesteld werd, wanneer hij wilde trachten, op Zondag, den voor hem geschiksten dag, nieuwe vertellingen machtig te worden.

Voor al oude negerinnen, van wie hij kon verwachten, de meest oorspronkelijke te zullen hooren, weigerden hardnekkig, op Zondag aan het vertellen te gaan, want «*kerki teki habra wi kisi dopoe*»¹ en «*mi wan kerki soema moe taki anansitori?*»², waren de antwoorden, die een oude negerin, eertijds slavine op de plantage Brouwerslust (*Brouroe*) en nu lidmaat van de Moravische Broedergemeente, Nahar gaf, terwijl zij hem met argusooogen aanzag, diep ademhaalde en de tong tegen het verhemelte sloeg.

De volharding, waarmede Nahar zich van zijn voorgenomen taak heeft gekwetend³ mag daarom op hoogen prijs gesteld worden, want zijne verzameling negervertellingen zal wellicht later bij een nauwkeuriger studie, dan waartoe ik in staat ben, nog tot menige, uit een folkloristisch oogpunt gewichtige gevolgtrekking kunnen leiden.

Met nadruk mag hier zeker wel gewezen worden op den

¹ Sedert de kerken de overhand hebben genomen.

² Ik, iemand, die als lidmaat in de kerk ben, moet sprookjes vertellen?

³ De vertellingen werden door Nahar in het jaar 1901 opgeteekend. Het „Verhaal uit het leven van Vriend Spin” zond de Heer A. G. Fernandes mij een jaar of acht later toe, terwijl ik de vertellingen „De Boa in de gedaante van een schoonen jongeling” en „De geschiedenis van *Fini foetoe*, *Bigi bere* en *Bigi hede*” van den overleden oud-Surinamer, den heer Nunes omstreeks denzelfden tijd ontving.

steeds toenemenden Europeeschen invloed, die ook de neger-folklore van Suriname bezig is te ondergaan, en die, ten minste bij de stadsnegers zóó groot schijnt te zijn, dat een onderwijzer, die een viertal jaren geleden naar Paramaribo vertrok en mij beloofd had, onder zijne leerlingen *anansi-tori's* te zullen verzamelen, onlangs met de mededeeling terugkeerde, dat bij het jonge geslacht de typische Afrikaansche *anansi-tori* geheel dreigt verloren te gaan. Terecht drukt N a h a r dan ook in een zijner, minder voor publicatie geschikte aantekeningen over het bijgeloof zijne teleurstelling er over uit, dat de voormalige slavin op Brouwerslust er niet toe te bewegen was, *anansi-tori's* te vertellen, «daar stellig zeer typische voor den dag zouden zijn gekomen.»

Slechts enkele opmerkingen, waartoe de Surinaamsche neger-vertellingen mij aanleiding hebben gegeven, laat ik hier voorafgaan.

Evenals in de mondelinge literatuur der Goudkustnegers treedt ook in de meeste Surinaamsche negersprookjes de spin als hoofdpersoon op. Vreemde invloeden, gedeeltelijk Nederlandsche, voor een deel ook Engelsche, die sedert de overbrenging der slaven op West-Indischen bodem op het sprookje hebben ingewerkt, hebben blijkbaar op *anansi* geen vat gehad, want in de Surinaamsche vertellingen vinden wij volkomen de zelfde *anansi* terug, die ons de folklore van de negers der Goudkust en van Sierra Leone heeft leeren kennen.

Daar de spin beschouwd wordt als de personificatie van het zwarte ras ¹, van zijne deugden, doch ook van zijne vele ondeugden, en de meest op den voorgrond tredende karakter-eigenschappen van den neger door eeuwen heen dezelfde zijn gebleven, mag dit in het minst niet verwonderen.

¹ Hoe groote plaats de spin in het leven der Surinaamsche negers inneemt, moge nog blijken uit de volgende spreekwijzen, aan de spin ontleend:

1° Als een kind met vuur speelt, wordt het gewaarschuwd met: „*no play nanga faja noso anansi de go kori joe*”; d. i. speel niet met vuur, anders gaat de spin je bedriegen, m. a. w. zal je van nacht in bed wateren.

2° Als een kind in bed gewaterd heeft, zegt het: „*anansi kori mi*”, d. i. de spin heeft mij gefopt.

3° Wanneer iemands been slaapt, zegt men: „*mi foetoe kisi anansi*”, d. i. de spin heeft mijn been te pakken.

4° Wanneer in den slaventijd een negerkind des nachts in bed had gewaterd, werd een pad in een korf gedaan en deze het kind op den buik gebonden. Het kind werd dan bespot met: „*Wassi hosó sondro tobo*”. d. i. Je wascht het huis zonder tobbe, terwijl de aanhoudend kwakende pad de spin beschaamd moest maken wegens de beleediging, het kind aangedaan.

Door zijne buitengewone slimheid en geslepenheid en zijn lichten slaap ontsnapt de spin doorgaans aan alle listen en lagen, die tegen hem gespannen worden, en is hij haast onsterfelijk (zie het sprookje: De spin voert den dood in). Hij heeft een onbegrensden eetlust en weet zich door allerlei streken van het noodige voedsel te voorzien. Ook de Surinaamsche neger laat *anansi* dikwijls door de neus spreken (o. a. in «De spin wedt den tijger te berijden») en laat hij haar schreeuwen als hij liegt». ¹

Het meerendeel der in Suriname bijngebrachte negersprookjes, hetzij dat *anansi* er in optreedt (dus ware *anansi-tori*'s) of niet, behoort tot de zg. dierenfabels, waarin dieren, die er in optreden, doorgaans als menschelijke wezens worden voorgesteld, met hunne goede en slechte karaktereigenschappen en met hunne gewoonten en gebruiken. De tijger bijv., die in niet minder dan negen vertellingen optreedt, viert zijn verjaardag (zie «De verjaardag van den tijger»), speelt tot tijdverdrijf een oud-Afrikaansch spel, de zg. *Awari bang* ² (zie «Hoe de spin zijne schuldeischers betaalt») en doet zelfs «een kleintje in de broek» (in «De spin, de tijger en de doode koe»); de dieren houden wedstrijden in hardloopen en gaan daarbij weddenschappen aan, dingen naar de hand van koningsdochters, enz. enz. Evenals in de Afrikaansche en Jamaicaansche negersprookjes worden de namen der dieren dan ook dikwijls voorafgegaan door Heer ³ of Broeder. ⁴

In Suriname is *anansi* doorgaans Heer, ja heeft hij het zelfs tot Gouverneur gebracht, zooals in «De spin en de tijger.»

Anansi's vrouw, moeder *Akoeba*, spreekt haar man dikwijls aan met «*mi kaptin*» ⁵, in welk ambt zijne bedrevenheid ook in de Surinaamsche *anansi-tori*'s herhaaldelijk in het licht wordt gesteld (o. a. in «De spin, die een half dorp verovert.») Ook in Sierra Leone wordt door de negers gaarne verteld van de streken, die Heer spin als kapitein uithaalt.

In het boek van Miss Cronise en Henry Ward vinden we o. a. een zestal negers gedurende een boottocht op de rivier

¹ Opmerking van Nahar als noot onder een der bladzijden.

² Dit spel, overeenkomende met het dakonspel op Java, heeft een zeer groot verspreidingsgebied en is door de slaven ook naar Suriname overgebracht. (Zie „Awari-spel” in de Encyclopedie van Ned. West-Indië blz. 63). Ik zag het aan de Boven-Cottica door boschnegers spelen, waar het *agi*-spel werd genoemd.

³ Mr. Spider in de vertellingen uit Sierra Leone.

⁴ *Brer* in de vertellingen uit Sierra Leone.

⁵ Mijn kapitein.

des avonds na een overvloedig maal aan den oever vereenigd.

«Full stomachs brought on an amiable frame of mind, and the gathering shades of evening developed a feeling of sociability and loosened the tongues of men. The hour was suspicious for story-telling.

This time Oleemah was the story-teller. He had been sitting unusually silent for some time, but now, lifting his head and sniffing the air significantly, he remarked:

«One tem Cappen Spider, he en Lizzad make boat of Chameleon» enz.

Hoewel deze dierenfabels ongetwijfeld de meest oorspronkelijke, nl. van Afrikaanschen oorsprong zijn ¹ hebben zij in den loop der tijden blijkbaar belangrijke wijzigingen ondergaan door de vervanging van de vertegenwoordigers der Afrikaansche fauna door die der Surinaamsche wouden.

De negers zijn buitengewoon vindingrijk en improviseeren en phantaseeren er maar op los, — de meest typische staaltjes van dit talent heb ik bij mijne negers op den tocht door de binnenlanden onzer kolonie kunnen opteekenen. ² Als uitnemende waarnemers houden zij er van, de gewoonten der dieren, van de kleinsten tot de grootsten na te gaan ³ en er hunne verklaring voor te geven en het is niet meer dan natuurlijk, dat er van eene herinnering aan de Afrikaansche dieren- en plantenwereld niet veel is overbleven.

Toch schijnt het voor Afrika meest typische dier, dat op ieder mensch steeds een machtigen indruk maakt, in Suriname nog niet geheel vergeten te zijn, nl. de olifant, die wij in het sprookje getiteld: «Een verhaal uit het leven van vriend Spin»

¹ Opvallend zijn in de door Nahar bijeengebrachte vertellingen de veel in het Surinaamsche negerengelsch niet voorkomende, onvertaaltbare woorden, die ongetwijfeld van Afrikaanschen oorsprong zijn. Vele dieren bijv. worden niet met den negerengelschen doch met den vermoedelijk Afrikaanschen naam aangeduid, zooals: *Timekoe* voor konijn, *Kitmaule* voor vleermuis, *Okekre* voor schildpad, *Akoaja* voor kat.

² De Binnenlanden van het District Nickerie l. c. blz. 47, 171, 191 en 207.

³ Uit de dierengeluiden leidde een der koks op onze Expeditie door de Binnenlanden van Suriname het uur van den dag af (zie H. v. Cappelle. De Binnenlanden van het District Nickerie l. c. blz. 160), terwijl de aandacht, die de boschnegers aan het opgaan van het Zevengesternte, aan den stand van den Grooten en Kleinen Beer en aan Venus als morgen- en avondster schenken, niet minder merkwaardig is. Venus noemen zij *Dia-stari* (hertenster), omdat de herten bij het opgaan van deze ster gewoon zijn naar ontbijt of avondmaal om te zien (zie C. van Coll l. c. blz. 549).

aantreffen en daarin met het Afrikaansche woord *asau* wordt aangeduid, terwijl Walter Jekyll in de Jamaicaansche vertellingen vergeefs naar dit dier heeft gezocht.

In den loop der tijden hebben Afrikaansche dieren voor verwante vormen der Surinaamsche fauna plaats gemaakt, zooals voor het luipaard: de tijger (die in Suriname wel niet voorkomt, doch waarmede in de kolonie steeds de jagoeur wordt bedoeld), voor den aap in algemeenen zin: de brulaap, voor den vos: de *kraboe dagoe* of krabbenhond; en het behoeft geen verwondering te wekken, dat ook dieren, die in dat deel van Afrika, van waar de slaven gerecruteerd werden, geen enkele verwante hebben en om een of andere reden bijzonder de aandacht der negers trokken, gaandeweg in hunne dierenfabels werden opgenomen ¹. Als voorbeeld noem ik o. a. de buidelrat (zie de vertelling: «Ondank is 's werelds loon»), een tot Amerika beperkt geslacht der buideldieren, door de negers als kippendief zoozeer gehaat.

Welk dier de Surinaamsche neger bedoelt, als hij vertelt van de slimme streken van «het konijn», is moeilijk te zeggen. Is dit nog dezelfde «Cunnie ² Rabbit», waarover de inboorlingen van West-Afrika zoo gaarne opsnijden, en waarmede volgens Miss Cronise bedoeld wordt *Hyomoschus aquaticus*, een dier, dat in Suriname niet voorkomt, of is daarvoor in de plaats getreden de Agoeti, in de wetenschap *Dasyprocta aguti* L. genoemd en door de Surinaamsche negers *koni koni* ³ geheeten?

Het is duidelijk, dat waar de negers zich vrij gemakkelijk naar hunne nieuwe omgeving weten te schikken en er steeds een groot behagen in scheppen, over zaken en toestanden te

¹ Met hoe groote gemakkelijheid de negers telkens weêr nieuwe verlegenwoordigers der hen omringende dierenwereld in hunne vertellingen laten optreden, leeren wij o. a. uit hetgeen Pater van Coll zegt in zijne „Gegevens over land en volk van Suriname” in Bijdr. tot de Taal-, Land en Volkenkunde van Ned. Indië, 1903 blz. 559: „nadat Tata Akatta eens myriaden mieren bezig had gezien een Boa-reus geheel af te maken, heeft hij er later altijd van gehouden om, in plaats van anansitoris te vertellen, waarin de spin de heldenrol speelt, over de heldendaden der mieren op te snijden.”

² Van cunning = geslepen.

³ *Koni* komt eveneens van het engelsche cunning, en een herhaling van het zelfde woord beduidt in de negerengelsche taal den overtreffenden trap. *Koni koni* beteekent dus: buitengewoon slim, geslepen. (Taki taki = de eigenlijke taal of Negerengelsche taal.)

philosopheeren, de Europeesche invloed in hunne vertellingen zich meer en meer zou doen gevoelen. Deze invloed moet reeds zijn uitgegaan van de eerste Hollandsche kolonisten, later ook van de Engelsche, meer in het bijzonder van hunne kinderen, die de slaven ook met hunne sprookjes bekend wilden maken, en later, toen de slavernij was afgeschaft en er een intiemere verhouding tusschen negers en blanken ontstond, moet de Europeesche invloed in de negervertellingen steeds meer op den voorgrond getreden zijn.

Zoo vinden wij in «Een verhaal uit het leven van vriend Spin» zelfs de herinnering aan Napoleon en de overwinning der Hollanders bij Quatrebras in 1815, en in «de Spin als Amerikaan verkleed», een uiting van den haat der negers tegen Amerikanen, die in den laatsten tijd ten behoeve der goudexploitatie herhaaldelijk de kolonie bezoeken, terwijl wij in het sprookje «Heer Spin als landbouwer» zelfs vinden melding gemaakt van het uitgeven van perceelen tot uitbreiding van den kleinen landbouw, waarmede eerst geruimen tijd na de opheffing der slavernij een aanvang werd gemaakt.

Dat de *anansi-tori*, getiteld: «De spin en de gouverneur», een vertelling, die evenals «Heer Spin als geneesheer» een uiting is van de minder goede hoedanigheden van den neger, op Surinaamschen bodem is ontstaan, behoeft nauwelijks opgemerkt te worden.

Niet minder dan tien van onze verzameling Surinaamsche negervertellingen eindigen met een moraal, waarmede de toehoorders hun voordeel kunnen doen, zooals «De verjaardag van den tijger»; Verhaal uit het leven van vriend Spin; Verhaal van «Ma' Soembe kondre»; «De boa in de gedaante van een schoonen jongeling», enz.

Een tweetal, waarin de spin niet optreedt, (Legende van Leisah I en II) leeren, hoe de strepen in menschenhanden zijn ontstaan.

De overigen geven een verklaring, hetzij van den lichaamsbouw der spin (in «Heer Spin en de waternimf» en «de Spin als Amerikaan verkleed»); hetzij van hare leefwijze tusschen de reten der muren (zg. beslagruimten)¹ en in allerlei verborgen

¹ Daar deze verzameling Surinaamsche negervertellingen in Paramaribo is bijeengebracht, is de bananentros, die op Jamaica als de gewone verblijfplaats der spin wordt genoemd (zie blz. 259) hier vervangen door reten van muren.

schuilhoeken (in «De spin, die een half dorp verovert», «De spin en de prinses», «De spin en de doode tijger»), vertellen van zijn grooten eetlust (in «De spin en zijn kinderen»), waarvoor hij dikwijls gestraft wordt (in «Een feest bij de water-nimf»); stellen het voortdurend streven van *anansi* in het licht, om vijandschap onder de dieren te stichten (in «Heer spin als landbouwer» en «De tijger en de kat») of moeten leeren, op welke wijze de spin door allerlei streken, een enkele maal zelfs door «smeerlapperij» (in «Heer spin als geneesheer»), overal, tot zelfs in vorstenwoningen gekomen is (in «Het huwelijk van Heer spin»).

Vreemd mag het schijnen, dat *anansi*, die in de neger-folklore voor onsterfelijk doorgaat, in de vertelling «De spin en de bliksem» met zijn gansche familie vernietigd wordt.

Aan beoefenaren van vergelijkende folklore, bekwamer en over meer materiaal beschikkend dan ik, zal het zeker gelukken, nog nauwere aanknoopingspunten te vinden met de vertellingen van de negers van West-Afrika. Op deze plaats mag ik slechts wijzen op de analogie van de *anansi-tori* «Heer spin, die den tijger berijdt» met «Mr. Turtle makes a riding-horse of Mr. Leopard» uit de verzameling van Miss Cronise (l. c. blz. 70); op de merkwaardige overeenkomst van het «Verhaal uit het leven van Vriend spin» met «Spider, Elephan' en Pawpawtamus¹», van denzelfden oorsprong (l. c. blz. 117) doch met dit verschil, dat het nijlpaard in Suriname vervangen is door de walvisch, «de grootste visch van de Spaansche groene zee»; op «De spin, de tijger en de doode koe», die een variant is op de vertelling «Mr. Spider pulls a supply of beef» in de verzameling van Miss Cronise, en eindelijk op het voorkomen ook in deze verzameling van een bekende verschijning in de mondelinge literatuur der negers, nl. de teerpop (in «De spin en de krekel»), die wij in de «Uncle Remus» serie als de «Tar Baby» aantreffen, en in de verzameling van Miss Cronise als «the Wax Girl» weêrvinden.²

Ook de oorzaak van den eigenaardigen lichaamsbouw der spin vinden wij in een der vertellingen van den door Miss

¹ Nijlpaard (*Hippopotamus*).

² Ook in de eenige negervertelling, die ik uit Curaçao ontving, wordt van de onaangename ontmoeting van de spin (hier „Nanzi” genoemd) met de teerpop verhaald.

Cronise bijeengebrachten bundel vermeld, nl. in het sprookje getiteld: «Why Mr. Spider's waist is small» terwijl ik er ten slotte nog de aandacht op mag vestigen, dat een aantal sprookjes der Surinaamsche negers, evenals die van de negers der Goudkust en van Sierra Leone van een hongersnood verhalen, die onder de dieren was uitgebroken. Daar de neger misschien in weinige landen zóó gemakkelijk aan den kost kan komen als in Suriname, en daar er dus nimmer voor hem van hongersnood sprake kan geweest zijn, blijkt hier wederom eene herinnering aan Afrika, waar tijden van groote voedselschaarschte herhaaldelijk voorkomen, niet alleen door veelvuldige oorlogen en vernieling door branden, doch ook vooral door gemis aan de noodige zorg voor de toekomst bij den aanplant van een voldoende hoeveelheid rijst.

Ten slotte mag er nog aan herinnerd worden, dat evenals in West-Afrika, in Suriname langen tijd professioneele *anansi-tori*-vertellers hebben bestaan, die meer bepaaldelijk de sterfhuizen afliepen, om na de begrafenis den achterblijvenden afleiding te geven.¹

De litteratuur van een volk mag de beste uiting van diens zieleleven worden genoemd en daar de mondelinge litteratuur van den Surinaamschen neger nog zoo goed als onbekend is, en bij eene beoordeeling der zwarte bevolking onzer kolonie de slechte eigenschappen doorgaans breed worden uitgemeten en van de vele goede karaktereigenschappen gezwezen wordt², heb ik gemeend, een goed werk te doen, om in de laatste mijner bijdragen tot de kennis van Suriname, die een uitvloeisel zijn

¹ Het gebruik om bij sterfgevallen *anansi-tori's* te vertellen, wordt ook bij de Boschnegers van Suriname aangetroffen. Volgens Pater C. van Coll was het in het kamp van Broos (dat aan den bovenloop der Surnau-kreek, een rechter zijrivier van de Surinamerivier lag en uit het begin der 19^e eeuw dagteekende) de gewoonte (l. c. blz. 578), om bij een sterfgeval, als het een man gold, drie, voor een vrouw twee achtereenvolgende Zaterdagten bij elkander te komen, om *anansi-tori's* te hooren vertellen.

² In deze appreciatie van den neger sta ik niet alleen. Sir H. Johnston zegt in zijn boven aangehaald boek „The negro in the New World” over de negers van Britsch Guyana blz. 337: In all these parts they are pronounced to be „just as honest as the whites”. Indeed in following the recent criminal records of this colony one might go farther and state that the negroes and negroids of Guiana bear an excellent charactar for honesty in all serious responsibilities where money and valuable property are concerned.

van mijne reis in 1900, de aandacht te vestigen op de zoo belangwekkende negerfolklore, die evenals zooveel oorspronkelijks bij de natuurvölker, bezig is te verdwijnen.

Mogen anderen door deze bladzijden opgewekt worden, om de negerfolklore van onze West-Indische Koloniën tot een onderwerp van grondige studie te maken! Wie weet, welke belangrijke ontdekkingen dan nog bij de Boschnegers zullen gedaan worden!

DE ANANSI-TORI EN HET BIJGELOOF.

DOOR M. H. NAHAR. ¹

Eens op een Zondag, — den dag waarop men zich nog al eens verveelt — wilde ik den tijd trachten te dooden door naar eene gelegenheid te zoeken, om eenige *anansi-tori's* op te doen.

Ik noodigde daartoe eenige gasten ten mijnent uit en wachtte op een geschikt oogenblik, om het verzoek tot hem te richten, mij eenige *anansi-tori's* te willen vertellen.

— «Voor de mooisten heb ik wel eenige sigaren over.»

— De heeren lachtten uit volle borst:

— «*Wo! taki anansi-tori dei bigi-bigi, Ka!*» ²

— «Wel, waarom niet?»

— «Je weet toch, dat *anansi-tori's* niet ieder oogenblik mogen verteld worden en vooral niet als het dag is; hij die er zich niet aan houdt, moet zich een ooghaar uittrekken.» ³

— «Och kom, je kent er een massa, dat weet ik.»

— «Dat is waar, maar op dit oogenblik mag ik er U geen enkele vertellen, want *kerki sidon kaba* ⁴. Vandaag is het een dag om te zingen en vroolijk te zijn.»

— «Wel man, wees toch niet zoo dom en vertel er mij eenigen, dan geef ik je sigaren.»

De man antwoordde mij niet en ging weg. Een der overigen zuchtte en sloeg zijn blikken naar boven. Ik vroeg hem wat dat beteekenen moest, waarop hij met neêrgeslagen oogen en zachte stem antwoordde:

— «*Massra, joe a no wan pikien, joe na kankan Sranam krijoro, en toe sabi srefi sani anansi-tori wanni taki.*» ⁵

«*Arnitri.*» ⁶

¹ Dit opstel werd reeds afgedrukt in Elsevier's Maandschrift, 1904, p. 322—327.

² Wat, *anansi-tori's* op klaarlichten dag vertellen!

³ Zie de aanhef van de vertelling „Een verhaal uit het leven van vriend Spin.”

⁴ De kerk is al aan.

⁵ Mijnheer, gij zijt geen kind meer, ge zijt een Surinaamsche kreool, en weet heel goed, wat *anansi-tori's* zeggen willen.

⁶ Van de Moravische broedergemeente.

— «En je bent nog zoo bijgeloovig en wilt geen *anansi-tori*'s vertellen? Foei man, schaam je wat!»

Ik vroeg hem daarop, om welke reden men geen *anansi-tori*'s bij dag wil vertellen en waarom, als er gevraagd wordt «vertel een *anansi-tori*», men steeds ten antwoord krijgt «*mi no sabi*»¹.

Meneer de gouddehver stond op en vroeg mij op eenigszins heftigen toon of ik dan niet wist, dat de *skietnis* of de *anansi-tori* tooverij is?

Eenige mijner vrienden, die bij het gesprek tegenwoordig waren, konden zich niet inhouden, en schaterden het uit, waarop de gouddehver vertrekken wilde.

— «Wordt toch niet boos, vriend, het is immers maar gekheid.»

— «Ja, maar ik word door jelui uitgelachen, en jelui denkt, dat ik lieg; om U de waarheid te zeggen, *anansi-tori*'s zijn dingen, die niet maar zoo besproken worden en die op een sterfhuis thuis hooren, niet bij ons op dit oogenblik.

Je weet toch dat, als iemand begraven is, des avonds *dède hoso*² gehouden wordt en er gezongen wordt en dat daarna eerst verteld wordt van de daden der spin.

Om die zelfde *anansi-tori*'s heb ik een man eens een pak slaag gegeven. Luister:

«Ik was in een sterfhuis en begon eenige pittige *anansi-tori*'s te vertellen, toen een onverzochte gast mij telkens in de rede viel. Ik vertelde van *anansi*, die de *bakroe*³ genezen had, toen die snapper mij toeriep:

— «Je liegt, vent.»

Ik deed alsof ik het niet hoorde, en ging verder. Doch al weêr viel de man mij in de rede:

— «*Foe no de taki na tori boen.*»⁴

Ik kookte inwendig, meneer, en gaf hem geen antwoord, want dat was hij niet waard. U moet weten, hij behoorde tot de *dède-hoso-aratta*⁵. Toen ik eindelijk zoover met het verhaal

¹ Ik ken er geen.

² Wanneer een man sterft, komen de vrienden en bloedverwanten, op drie achtereenvolgende Zaterdagten bijeen ten einde elkaar *anansi-tori*'s te vertellen; voor een vrouw is een Zaterdag voldoende. Dit noemt men *dède-hoso* = sterfhuishouden.

³ Kwaadaardige geest.

⁴ Je vertelt ze niet goed.

⁵ Sterfhuisratten; zoo noemen de negers ongenooide gasten, die de sterfhuisen afloopen.

gevoerd was, dat de *bakroë* door *anansi* genezen was, viel de vent me alweder in de rede zeggende:

— «Ik kan me niet begrijpen, hoe jelui je door dien man voor den gek kunt laten houden; weet je dan niet, dat hij u maar wat zit voor te liegen?»

Toen ik het woord liegen hoorde, kon ik me niet meer inhouden; ik stond op en gaf hem een muilpeer, die zóó hard aankwam, dat hij onderste boven op den grond tuimelde. De overige gasten hadden er echter plezier in, dat die *dède-hoso-aratta* mij eens aan de kaak stelde; ze waren niet tot bedaren te krijgen, totdat een hunner opmerkte:

«Je moet niet driftig worden, dat is juist de pret *te a de koti na tori*.»¹

De gasten trachtten de *dède-hoso-aratta* te kalmeeren, waarop deze het woord nam en ook een *anansi-tori* begon te vertellen. Hem mocht echter niemand in de rede vallen. Ik keek hem strak aan, en raadt eens, wat hij mij durfde te zeggen:

— «Jij mag naar mijn mond kijken, maar jou mondje moet je houden, vriend, want *anansi-tori's* moet je nog gaan leeren.»

— «*Joe si, fa gajoe de soekoe mi nande trobi*.»²

Hij vertelde verder en *a de koti ado nomo na mi tappoe*.³

— «Weet je wat, als je hier gekomen bent om me weg te jagen, dan heb je het maar te zeggen, dan zal ik gaan.»

— «*Hari hoedoe! Hari hoedoe!*»⁴

Toen sprong ik voor de tweede maal op, en gaf hem een zóó harden mep, dat hij met zijn koffie en beschuiten op den grond tuimelde. Voor de tweede maal sloeg ik een mal figuur, want de gasten hadden plezier en lachten mij uit.

Van dien dag af heb ik besloten nooit meer *anansi-tori's* te vertellen, omdat zij mij een ongeluk zouden kunnen bezorgen. Is U het niet met mij eens?»

Ik zuchtte, gaf den man twee sigaren, en ó wonder! toen kwam hij los en begon mij door tal van voorbeelden op het gevaar te wijzen, waaraan men zich door het vertellen van *anansi-toris* blootstelt.

¹ Wanneer hij je in de rede valt.

² Zie je dat je ruzie met me zoekt.

³ Hij schimpte voortdurend op mij.

⁴ *Hoedoe* = hout, het bosch dus: Loop naar het bosch! Velen hebben in de ongezonde oerwouden van Suriname den dood gevonden; van daar deze verwensching.

Hij vertelde mij o. a. dat hij, sedert hij die klappen in het sterfhuis had uitgedeeld, pijn aan zijn arm gekregen had en niet zoo goed meer werken kon.

— «Die man moet bepaald een gevaarlijke inenting hebben gehad, want door hem ben ik ziek geworden en sukkel ik voortdurend. Daarom, meneer, geloof mij, waar ik ook ben, als er anansi-toris verteld worden ga ik heen, want steeds *mi han de kisi anansi* ¹; en *pikien mass-ra* ² als ik U een raad mag geven, dan is het deze: hoor ze ook niet aan, want dat zijn dingen, die den mensch kwaad kunnen doen.»

Onder het gesprek kwam onze waschvrouw binnen, die ik als nog veel bijgelooviger dan den gouddelever had leeren kennen. Zij was ter kerke geweest, en na ons gegroet te hebben, kwam ze bij ons zitten. Doch niet zoodra had zij vernomen, over welk onderwerp wij het hadden, of ze wilde opstaan en weggaan.

Maar toen ze pogingen daartoe deed, schreeuwde zij: *mi foetoe de kisi anansi* ³ en mij met een woedenden blik aanzien- de, zeide zij:

— «*Ma pikien massra, na Gado dei joe sa taki anansi-tori!*» ⁴

Mijn zuster, die ook tegenwoordig was, had schik in den angst harer oude waschvrouw en kon niet laten te zeggen:

— «Mijn tijd! ⁵ Wasje, ik ben blij, dat *anansi* je te pakken heeft.» ⁶

Eenigen tijd daarna stond de vrouw op en ging zich verkleeden onder 't zingen van een lied. De gouddelever scheen ook schik te hebben in het geval en begon haar uit te lachen.

— «Jij kent Gods weg niet, anders zou jij, zoo'n oude man, den Zondag niet bederven met die dwaasheden.»

— «Die vrouw is gek.»

Er volgde een algemeene scheldpartij, waarbij de vrouw den

¹ Krijg ik krampen in mijn arm.

² Jongheer.

³ Mijn been slaapt.

⁴ Maar, jongeheer, op Godsdag wilt ge *anansi-tori's* vertellen?

⁵ Een stopwoord van negerinnen.

⁶ We zien het, *anansi* heeft veel op het geweten: als iemands been slaapt zegt de neger: *mi foetoe kisi anansi*: enz. als een kind het bed bevuild heeft: *anansi kori hem* (de spin heeft hem (haar) gefopt).

gouddelver voor *azeman* ¹, *leba* ² en meer dergelijke liefelijkheden uitmaakte.

Ik weêrhiel den gouddelver, die woedend was opgestoven, en wasje, die boos naar boven was gelopen, kwam kort daarna even naar beneden, mij toeroepende, dat ik haar den Zondag bedorven had; doch ik had nog niet genoeg, want ook de gouddelver, angstig geworden door de op hem gerichte vurige blikken der vrouw, kwam mij weder die verwenschte *anansi-tori's* verwijten, er bijvoegende, dat de vrouw een *Azeman* moest zijn, getuige hare roode oogen en hare naar den grond gerichte teenen.

De gouddelver was geheel van streek en vervolgde:

— «Heb ik U straks niet het gebeurde met dien *dède-hoso-aratta* verteld, en nu schijnt het zich te zullen repeteeren, maar Gode zij dank, dat Hij mijne driften heeft doen stillen, anders had ik de vrouw geslagen en *na so soema de dede nanga leigi bere*. ³ Heb ik nu geen gelijk, dat ik geen *anansi-tori's* wil vertellen, u ziet er nu zelf de gevolgen van.»

— «Je bent driftig», zei ik, «*anansi-tori's* zijn immers slechts sprookjes, die door de Afrikanen en hunne kinderen vervaardigd zijn en die hier al 2 à 300 jaar bestaan.»

— «Ja, maar meneer, de Afrikanen waren ook niet gedoopt en er waren toen nog geen kerken. Ze wisten van niets en ze deden ook kwaad. Zij hebben de *Bakroes*, de *Azemans*, de *Afreketes* of *Lebas* ingevoerd.»

— «Zeg mij eens wat een *Azeman* is», vroeg ik.

— «Hm, meneer, een *Azeman* is een geest, die de gedaante van een neger kan aannemen.»

— «Dat is het niet wat ik bedoel, je moet er mij eens een beschrijven.»

— «Meneer, *joe no moe haksi alla sanni so fini-fini en joe wanni go dipi nanga mi*.» ⁴

Doch toen hij zag, dat ik niet tevreden was, zeide hij:

— «De meeste oude menschen (negers), die roode oogen hebben en naar den grond gerichte teenen, behooren tot die

¹ Een heks, die, volgens het geloof der negers, des nachts in lichtenden gloed rondwaart om menschen het bloed uit te zuigen.

² Booze geest.

³ En zoo zou men onschuldig sterven.

⁴ Meneer, U moet alles zoo niet uitvorschen, u gaat te ver met mij.

klasse. Een *Azeman* voedt zich met menschenbloed. Hij of zij — want vrouwen zoowel als mannen doen het — bezit de kunst, om het lichaam van het vel te ontdoen en daardoor de macht van een *joroka*¹ te verkrijgen, gesloten huizen binnen te dringen en den menschen bloed uit te zuigen. Is het bloed bitter, dan braakt de *Azeman* het weêr uit, doch smaakt het, dan gaat hij voort met zuigen, totdat de persoon sterft.»

De waschvrouw stond op, met aandacht luisterend en toen ik vroeg, hoe men kan weten, dat er een *Azeman* in de buurt is antwoordde de vrome waschvrouw:

— «*Hm, we a no de koti brau faja; mi ben si wan na srafocem na pranasi. a ben de kom driengi basia Kofi wefi — Wè! datti a noti jete, bakra kondre, bakra srefi kan taki.*»² Ik ging het bosch in, en daar trok er een de rivier over vóór de plantage de Morgenstond; hij begon ons uit te schelden en wij hem ook. Die zelfde *Azeman* is toen gevangen genomen in de Boven-Commewijne door de *Piai-iengis*³. Ik kan me nog goed herinneren uit mijn jeugd, dat er een op plantage Brouwerslust gevangen genomen werd. *Sani de!*»⁴

Ik vroeg toen op mijn beurt, hoe een *Azeman* gevangen genomen kan worden, als hij de gedaante van een geest kan aannemen, en de kunst bezit een gesloten huis binnen te gaan, zonder een deur of een raam te openen, dan de menschen uit te zuigen en weêr te vertrekken, zonder dat iemand er iets van merkt of voelt.

— «Wel,» zei de vrouw, «de *Azeman* verdooft de plek met zijn lippen en zuigt daarna het bloed uit. De tong van zoo'n *Azeman* is als chloroform, meneer!»

— «Maar ik wil weten, hoe men hem vangt.»

— «Wel, die kunst bezitten de indianen, doch ook negers», zei de gouddelever. «Ik heb gehoord, dat men hem vangt met rauwe rijst; daar waar hij gewoon is te komen, loert men op hem, nadat rijst of ook wel *abonjera* (sesamzaad) achter de deur is neêrgelegd. De *Azeman* kan dan niet verder, en begint

¹ Geest, spook.

² Hm, wel niet aan zijn blauw flikkerend licht; in den slavenstand heb ik er een gezien, bij de plantage, die de vrouw van den bastiaan Kofi kwam uitzuigen. Wel dat is nog niets, de blanken van Europa kunnen het getuigen.

³ Indiaansche priesters.

⁴ Er bestaan verborgenheden.

de korrels stuk voor stuk op te pikken. Doch door hetgeen men bij de korrels heeft neêrgelegd, zooals de nagels van de *Man-gronguil*,¹ vallen de korrels weêr neer, zoodat de *Azeman* tot aan het aanbreken van den dag blijft doorpikken. Dan echter is zijn lot beslist, want zoodra het zonlicht op hem schijnt, valt hij dood neêr.»

«Op Brouwerslust hebben ze de *Azeman* op een andere wijze gevangen» zei de waschvrouw.

Hij had zijn vel onder een *matta-matta*² gelegd in de keuken. Twee rijpe mannen hebben het opgenomen en in pekkel gelegd; daarna plaatsten zij het weêr onder de mat. Toen de *Azeman* terugkwam, kon hij zijn mantel niet meer aantrekken, daar hij in de pekkel gekrompen was.

Men zeide, dat het de zwager was van den bastiaan *Kofi*.»

— «Wat hebben ze toen met hem gedaan?»

— «Met een *prasara sisibi*³ afgeranseld, en hij is gestorven ook. Ik herinner me nog goed, dat dien avond een *soesà*⁴ werd gegeven en dat zijn *jorokà*⁵ bij de dansers kwam.

De waschvrouw wist nog andere manieren te vertellen, waarop men den *Azeman* in handen kan krijgen, allemaal herinneringen uit haar jeugd, toen zij als slavin op een plantage werkte en er rare dingen gebeurden.

Ik luisterde met aandacht en toen zij uitgesproken had, riep ik uit: «ben jij nu de waschvrouw, die geen *anansi-tori*'s wil vertellen.»

Des avonds kwam de gouddever ons weêr bezoeken. Het gesprek kwam alweder op de geheimzinnige wereld, want nauwelijks gezeten, begon de man te vertellen van de *bakroe*⁶, een gevaarlijk element, op een mensch gelijkend.

— «De *bakroe* wordt door menschenhanden gemaakt. De *wintiman*⁷ vormt hem eerst uit plantenslijm; daarna brengt hij hem naar huis en plaatst hem onder den Surinaamschen bananenboom; nadat hij dan eenige formulieren heeft opgezegd, gelijk hij op een jongen van drie jaar.

¹ Mannetje van een gronduil (uil, die laag bij den grond nestelt).

² Vloermat.

³ Bezem, van den vruchttros van den pina-palm gemaakt.

⁴ Afgodische negerdans.

⁵ Geest.

⁶ Dwergspook, kabouterman.

⁷ Afrikaansche afgoden-priester.

Hij bezit een bovennatuurlijke kracht, gooit de sterkst gespieerde mannen omver, is gehoorzaam en voldoet aan zijn's meesters opdracht.

De *bakroë* bezit de macht, om zich in het binnenste van den mensch te nestelen. Is hij eenmaal binnengedrongen, dan is er geen professor of arts ter wereld, die hem er uit weet te krijgen; alleen de *datra*¹ of *wintiman* kan het doen.

De *datra* behandelt zijn patient op een zeer vreemde wijze; dezulke gaat in een tobbe water zitten en ondergaat een bad, daarna wordt hij door de assistenten met een *prasara-sisibi* afgeranseld. De *wintiman* geraakt dan in een abnormalen toestand, spreekt indiaansch, afrikaansch en de taal der boozen. Is de patient genezen, dan moeten nog enkele formaliteiten plaats vinden, zooals het betalen van wegen en paden (offeren).

«Maar» zoo viel de waschvrouw in de rede «ik heb wel eens gehoord, dat er ook *kópro bakroë*² bestaan, die niet zoo gemakkelijk te verwijderen zijn, daar deze listiger zijn dan de *datra* zelf. Alleen een Indiaansche *piai-man*³ kan hem weggrijpen.

«Er komen ook onbeheerde *bakroës* voor; deze houden verblijf in *trenzen*⁴ of ook wel in groote boomen, die op *spaan-hoekoe*⁵ staan, zoodat ik bang ben 's avonds alleen te loopen.»

«Tot dezelfde familie» begon de gouddeilver weer «behoort ook de *léba*, Meneer, maar daar kan ik U niet veel van vertellen, daar deze schijnt uit te sterven, hetgeen met de *bakroë* niet het geval is.

De *léba* is een mensch, die vol schurft en ongedierte zit en in lompen gehuld is; U zoudt hem niet kunnen herkennen, omdat hij op een mensch gelijkt.»

— «Dat kan niet zijn» merkte de waschvrouw op «de *léba* is een soort *joroká*; des nachts om twaalf uur zijn er te vinden op *spaanhoekoe*. Raakt de *léba* iemand aan, dan gaat diens ziekte op hem over. *Mássra*, 'sanì de⁶! De blanken weten het heel goed, maar ze spreken het tegen, om de menschen er niet aan te doen gelooven.

¹ Inlandsche dokter.

² Koperen dwergspook.

³ Priester; geestenbezweerder.

⁴ Vaarten en kanalen voor de afwatering en voor het vervoer door en om plantages.

⁵ Kruispunt van wegen.

⁶ Er bestaan dingen.

Later vroeg ik aan verschillende inboorlingen naar deze dingen en zij verklaarden gehoord te hebben, dat ze bestaan. Doch de gouddeilver en de waschvrouw hielden vol ze gezien te hebben.

— «*Máss-ra*,» zeide de vrouw, «U bent pas komen kijken, en we leven nu in een verlichten tijd, wat U niet weet of niet gezien hebt, behoeft U niet te ondervinden. Vraagt U eens aan oude menschen, dan zult u hooren, wat er alzoo in den slaventijd gebeurde. Er werden verschillende feesten gegeven, zooals de *Doe* ¹, de *Banja* ², de *Soesà* ³» zeide zij, terwijl zij de tong tegen haar verhemelte sloeg; «ik deed niet onder voor de beste dansers, *baja* ⁴, het is zoo aangenaam de *kwekwa bánjá* ⁵ te hooren spelen! Als ik aan dien tijd denk, komt alles mij nog als den dag van gisteren voor oogen.

«Bij alles wat heilig is» zoo ging zij met zachte stem voort «zoo verzeker ik u, dat alles wat ik nu vertellen zal, waarheid is, omdat blanken er niet aan gelooven willen, en maar steeds volhouden, dat het bijgeloof is.

«Welnu dan, ik heb bijgewoond, toen men *winti* danste, dat een man een gloeiend kapmes, dat een half uur in het vuur was geweest, heeft afgelikt totdat het ijzer geheel bekoeld was. De man kreeg niet het minste letsel. Daarna nam de *wintiman* een scheermes en sneed verschillenden anderen de tong af. Van een vrouw sneed hij die geheel af, en legde haar op een wit bord met spiritus, om haar daarna weêr aan het stuk, dat nog in den mond was blijven zitten, vast te lijmen. Geen mensch die zien kon, waar de tong afgesneden was geweest!

«De vroegere negers — *Máss-ra*, *no plei fôeloe nánga dem* ⁶ — deden een heele boel.

«Er was een bekend weglouperskamp, genaamd *no meri mi* ⁷; daar werd op de schildpad gekeken (voorspeld), zeggen de oude menschen en alles kwam uit; zij verstonden de ware zwarte kunsten. *Máss-ra*, U zult me niet gelooven, maar er zijn nog

¹ Afrikaansch feest; openbare samenkomst, die eenmaal 's jaars onder een tent gehouden werd; er werden negerdansen uitgevoerd en negermelodiën gezongen, door snaarinstrumenten van den zelfden oorsprong begeleid.

² Negerdansen.

³ Negerdansen, waarmede uitsluitend de mannen zich vermaken.

⁴ Vriend.

⁵ Afrikaansch snaarinstrument.

⁶ Mijnheer, steek er den draak niet mede.

⁷ Laat mij met vrede.

van die soort geweren, wier kogels niet raken, al mikt men nog zoo juist.»

— «O ja, dat is een feit» merkte de gouddehver op, *má â de dàngrá soemá hede.*¹

— «Hm, zuchtte de vrome waschvrouw, ge moogt er niet aan gelooven, maar die dingen bestaan, dat weet men zelfs tot in *bakrà kondre.*²

— «*Máss-ra*, u gelooft zeker ook niet aan *wísi*³ maar het bestaat hoor! Ze hebben moeite gedaan, om mij van kant te maken, maar *mi àkrâ*⁴ is sterker dan het hunne.»

— «Mijnheer er zijn verborgenheden, geloof mij» verzekerde de gouddehver. «Op de voormalige plantage Groot-Meerzorg kon de rietmolen geen dienst doen, alvorens hij een menschenlever of een menschenhart ten geschenke had gekregen.»

— «*A moro betre wi kiri tàki*»⁵ merkte de waschvrouw op, «*sribi de kili mi.*»⁶

De gouddehver stond op en ging heen.

Wasje ging naar boven en alvorens haar slaapkamer binnen te gaan, strooide zij rijstkorrels voor de deur.

*Gràn tàngi foe dem bàkrâ di opo dem soemâ hái die men tàpoe*⁷ dacht ik en teleurgesteld, dat ik heden geen *anansi-tori's* had mogen hooren, zocht ook ik mijn legerstede op.

¹ Dat gaat het menschelijk verstand te boven.

² Land der blanken.

³ Vergiftigen.

⁴ Mijn ziel, mijn geest.

⁵ Het is beter er niet over te spreken.

⁶ De slaap doodt me — ik heb slaap.

⁷ Dank zij den leeraren, die de oogen, die nog gesloten waren, geopend hebben.

SURINAAMSCHE NEGERSPROOKJES.

Ik heb gemeend de 39 vertellingen van de hier volgende verzameling in een bepaalde volgorde te moeten rangschikken:

Rubriek A, van 1—27 bevat de vertellingen waarin de Spin, *anansi*, als hoofdpersoon optreedt — dus de ware *anansi-tori's*.

Rubriek B, van 28—39 bevat de sprookjes, waarin *anansi* niet voorkomt.

In rubriek A leeren ons N° 1—4, waarom de spin in «beslagruimten» en allerlei verborgen schuilhoeken leeft; N° 5—6, hoe de spin in iedere woning gekomen is; N° 7, hoe de spin beloond werd door de kolonie; N° 8—12, hoe de spin op alle mogelijke manieren aan voedsel tracht te komen; N° 13—14, waarom de spin op kakkerlakken en vliegen jaagt en zelf door kippen wordt vervolgd. N° 15—20 zijn de vertellingen, die met een moraal of een spreekwoord eindigen; in N° 21 en N° 22 wordt de eigenaardige lichaamsbouw der spin verklaard; in N° 23—26 wordt verhaald, hoe de spin er steeds op uit is, oneenigheid onder de dieren te stichten.

In N° 27 wordt de geheele familie Spin vernietigd.

In rubriek B eindigen de meeste sprookjes met een moraal (N° 35—39) terwijl in N° 33 verteld wordt, hoe het komt, dat de schildpad zich in struiken en poelen verborgen houdt, en in N° 31 en 32 verklaard wordt, hoe de strepen in menschenhanden zijn ontstaan.

Verzameling Anansi=tori's.

SURINAAMSCH E NEGERVERTELLINGEN.

In Suriname laat de verteller doorgaans de volgende toespraak aan zijn *anansi-tori* voorafgaan:

Masra nanga misi oen poti
oen jesi, ma bifosi oen seti da
bigi stoeroe foe praktisiri san
mi san taki, brada nanga sisa
bigien poeroe wan toe ai-wiwiri,
bikasi ai nanga jesi moe krin.
Afoe moe krin foe no sribi en
afoe foe vanga da switi winti
foe da tori.

Brada so a moe de en so a
moe kom.

Bata, hopo jesi!!!

Heeren en dames luistert;
maar alvorens U in Uwe ge-
makkelijke stoelen neêr te zetten,
begint Broeders en Zusters eenige
wimpers uit te trekken, want
oogen en ooren moeten helder
zijn, deels om niet te slapen,
deels om het aangename van het
verhaal op te vangen.

Broeders, zoo moet het zijn en
zoo moet het worden!

Kameraden, luistert!

Nº 1. Anansi di wini wan hafoe dorpoe.

Na fosi-tem Anansi ben aksi
Granman efoe a ben wani wan
hafoe dorpoe moro vo regeri.

Granman, die ben sabi den
stréki vo Anansi pikie:

«Joe denki taki joe kan hori
mi vo spotoe?»

«Excelenti, efoe joe wani libi
hem na mi hanoe, pikie «ja»,
dan mi sa sori joe, dati mi de
wini wan hafoe dorpoe gi joe,
ma bifosi joe moesoe gi mi
wan ouro sroedati-jassi, wan

Nº 1. De Spin, die een half dorp verovert.¹

In overoude tijden had Spin
aan den Gouverneur gevraagd,
of hij nog een half dorp meer
onder zijn gezag wilde hebben.

De Gouverneur, de streken
van Spin kennende, antwoordde:

«Denk je soms dat je me voor
de mal kan komen houden?»

«Excellentie, indien U het maar
aan mij wilt overlaten, antwoord
dan ja, dan zal ik U toonen,
dat ik een half dorp voor U
zal machtig worden, mits Uwe
Excellentie mij een oude uni-

¹ Van deze vertelling is de Nederlandsche tekst reeds verschenen in
Elsevier's Maandschrift l.c.

moesoe, wan houroe nanga toe kaka-fourou.»

Granman feni dati boen en a gi Anansi da sani a aksi, ma a taki dati a sa meki dem koti hem neki efoe a kom baka sondro alla sani waka boen.

Anansi weri hem sroedati-jassi, a poti hem moesoe na tapoe hem hede, a hanga hem houro na hem sei en a gowe, ma bifosi a go na hem wefi Akoeba vo go taki adjosi en a taki hem vo no taki no wan soema ope a go, bika a ben frede, taki trawan ben sa soetoe dem mofa na ini hem zàk.

«Doe Ma Akoeba mi de go vo wan toe dei joe begrépi.»

«Jia Kaptin, adjosi!»

Anansi teki hem pari a djompo na ini wan tjoewa-tjoewa, a poti hem toe kaka na ini da boto en a singi na ondro da pari vo da boto:

«Mi Anansi, mi koni, o grin njang

Poeloe pari na fesi, o grin njang

Poeloe pari na bakka, o grin njang

Mi anansi, mi koni, o grin njang.»

Anansi pari sondre weri en a kom na bakka wan toe joeroe na wan dorpoe pe da heli dor-

formjas, een steek, een sabel en twee haantjes geeft.»

De Gouverneur keurde het voorstel goed en stond het gevraagd aan Heer Spin toe, doch onder voorwaarde, dat hij hem het hoofd zou laten afhouden, als hij onverrichterzake terugkeerde.

Spin trok de uniformjas aan, zette den steek op, hing den sabel om en vertrok, doch vooraf ging hij van moeder de vrouw, Ma Akoeba, afscheid nemen, haar op het hart drukkend, vooral aan niemand te vertellen, waar hij heen ging, uit vrees dat anderen zich met zijn zaken zouden gaan bemoeien.

— «Dus, Ma Akoeba, ik ga voor eenige dagen op reis; heb je me begrepen?»

— «Ja Kaptin, adjosi¹»

Spin nam zijn parel (pagaai), sprong in een tjoewa-tjoewa², zette de twee haantjes in de boot en zong al voortpagaaiende:

«Ik ben toch een slimme Spin, ga vlug;

Pagaai naar voren, ga vlug;

Pagaai naar achteren, ga vlug;

Ik ben toch een slimme Spin, ga vlug.»

Heer Spin, die onvermoeid voortpagaaide, kwam na een paar uren aan een dorp, waar

¹ Ja kaptein, vaarwel.

² Kleine corjaal, kano.

poe ben de na makandra na watraséi vo taki Anansi odi en vo tjari hem go na da granman-hoso.

«Granman Anansi, kom na sjoro», dem bari na alla kanti, en a Anansi pikie dem:

«Nóiti! Granman seni mi vo tjari dem toe kakka-fouroe disi go na wan tra prési.

Ma dem soema no ben wani meki a gowè en Anansi go na sjoro vo wan hafoe joeroe.

Wantron a bigin vo taki vo dem toe kakka-fouroe, die no ben wanni vo tan na mindri oema fouroe, ma na mindri doksi, so leki fa a taki na man di teki dem na hem hanöe.

Na bakka di dem poti dem kakka-fouroe na dem doksi, alla dem dorpoe-soema tjari Anansi go na granman-hoso en na fesi da Granman ben de waka, nanga pokoe; na granman hoso dem gi wan bigi feesti vo eri Anansi.

Dem trowe prakatti na rontoe vo meki bekenti taki Granman Anansi kom; na alla hoso vragga ben de waai, na wan wörtoe dem ben habi feesti na ini da dorpoe.

Na neti dem ben habi bigi dansi en Anansi dansi te lati na mindri neti.

Drie joeroe na mamantem

hij de gansche bevolking aan den oever vergaderd vond, om heer Spin te begroeten en hem naar het stadhuis te begeleiden.

— «Gouverneur Spin, kom aan wal», riep men hem van alle kanten toe, waarop Spin antwoordde:

— «In geen geval. Ik ben door den Gouverneur uitgezonden met de gewichtige opdracht, deze twee haanjes voor hem elders te brengen».

Doch het volk bleef aanhouden en heer Spin liet zich overhalen, even aan wal te gaan.

Dadelijk begon hij te spreken over de twee haantjes, die, zooals hij den man, die ze van hem aannam, toevoegde, niet bij kippen, doch wel bij ganzen willen blijven.

Nadat aan zijn wensch voldaan was en de haantjes bij de ganzen waren gebracht, werd Spin door alle ingezetenen, voorafgegaan door den Gouverneur, met muziek naar het stadhuis geleid, waar te zijner eere een groot feest werd gegeven.

Plakaten werden rondgestrooid, om de komst van Gouverneur Spin bekend te maken; van alle woningen wapperden vlaggen, in één woord het was feest in het dorp.

Des avonds werd er bal gegeven, waaraan Spin tot laat in den nacht deelnam.

Tegen drie uur in den morgen

Anansi gowe en a go leki wan foefoeroe-man na ini da doksi-pen a broko dem kakka-fouroe neki en a na bakka dati a go na ini da dansi-hoso bakka.

Vroekoe mantem, siksi joeroe kaba, Anansi begin vo meki hem srefi klari vo gowe bika a watra ben drai. A aksi vo dem kakka-fouroe en alla dem soema vo da dorpoe skreki di wan vo dem bigi sroedata tjari dem dede-dede kom na sodro.

Granman seni kari da oppasri vo meki da disi verantwoetoe hem srefi vo da san passa.

Anansi begin vo kréi, barri, meki ogri en a barri nanga hem hanoe na tapoe hem hede:

«Mi poti vo dede, dem de kiri mi, noti kan helpi, mi joeroe naki kaba!»

Anansi rolo na ini hem djakti na tapoe da gron.

«Mi ben fili hem na fesi di mi taki no vo go na sjoro, dem kori mi.

Ja, sabi diri!» Dem soema, di ben de dape ben verlegi doro-doro, dem begin vo troostoe Anansi; dem seni teki datra, dem trowe watra na tapoe Anansi en na bakka wan pisi tem a kisi hem srifi.

«Mi waarde Anansi, no sarri

verwijderde heer Spin zich, trad heimelijk het ganzenhok in, draaide de beide haantjes de nek om en keerde daarna weder naar de balzaal terug.

Vroeg in den morgen, reeds ten zes uur, maakte Spin zich tot het vertrek gereed, daar het gunstig getij juist was ingetreden. Hij vroeg om de haantjes en tot groote ontsteltenis van alle dorpelingen werden ze door een der officieren dood naar boven gebracht.

Onmiddellijk liet de Gouverneur den oppasser voorkomen, teneinde zich te verantwoorden over dit feit.

Spin begon te huilen, te gillen, te razen en zette de handen op het hoofd, uitroepende:

«Ik moet sterven, ik word vermoord, er is geen kruid voor gewassen, de dag mijns oordeels is aangebroken».

Heer Spin rolde in zijn uniformjas over den grond.

— «Ik had wel een voorgevoel, toen ik zeide niet aan wal te willen gaan, men heeft mij misleid.

Ja, *sabi diri*.¹» De omstanders waren dood verlegen, men sprak heer Spin vertroostend aan, doctoren werden gehaald, Spin werd nat gemaakt en eindelijk kwam hij tot bedaren.

— «Mijn waarde heer Spin»,

¹ Weten is duur, m. a. w. berouw komt te laat.

so meni, mi sa gi joe toe tra kakka-fouroe,» da Granman taki.

«No-no, mi no kan teki dem nóiti, mi no wanni kakka-fouroe moro, ma toe doksi, ja!»

Wantron dem go teki toe doksi gi hem; a teki hem nanga hatti-bron en a tjari dem go na ini hem tjoewa-tjoewa en a gowe.

Agen a bigin vo singi:

«Mi Anansi mi koni ô gring njang» en na bakka di a pari tranga a kom na wan pranassi en dem wakti hem so srefi fassi leki da fosi dorpoe.

«Kom na sjoro tokoe!» dem barri na alla kanti.

«Mi wanni kom nanga plezirie, ma mi no kan.»

«No-no, ba Anansi, wanni efoe no wanni, joe moesoe!»

Anansi meki dem kori hem nanga mofo en a go na sjoro na ini hem Kapotoe-jassi, nanga dem doksi na ondro hem hanoe.

«Odi mi granman, mi habi toe doksi, die no de tan na doksi, ma na hague, en dem de voe wan matti vo mi Granman.»

Wan vo dem asjoedantie teki dem doksi na Anansi hanoe en a tjari dem go na ini wan haguepen. Wantron moro dem ben habi bigi feesti. Na alla sortoe fassi dem meki bekenti taki

zoo sprak de Gouverneur, «wees toch niet zoo droevig; U kunt van mij twee andere haantjes krijgen».

«O neen, dat kan ik onmogelijk aannemen; geen haantjes wil ik meer hebben, wel twee ganzen.»

Onmiddellijk werden twee ganzen voor hem gehaald; hij nam ze norsch aan en bracht ze in zijn *tjoewa tjoewa* en vertrok.

Weêr hief hij zijn lied aan:

Mi Anansi mi koni ô gring njang en terwijl hij stevig doorparelde, kwam hij weder aan een dorp, welks bevolking hem op gelijke wijze opwachtte.

— «Kom toch aan wal!» riep men van alle kanten.

— «Ik wil graag, maar ik kan onmogelijk.»

— «O neen, heer Spin, willen of niet, gij moet.»

Spin liet zich ten slotte overhalen en trad in zijn uniform met de twee ganzen aan wal, zeggende:

«*Odi mit granman*¹ ik heb twee ganzen, die niet bij ganzen, doch wel bij varkens willen blijven en die bestemd zijn voor een vriend van mijn Gouverneur.»

Een der adjudanten nam de ganzen van Spin over en bracht ze in het varkenshok. Alweder was het feest te zijner eere. Op allerlei wijze werd zijn komst bekend gemaakt; de grond

¹ Goeden dag, mijn Gouverneur.

Anansi kom; da gron ben de seki vo dem kanoen di ben de soetoe.

Na neti da heri foto ben leti nanga Sinési lampoe en dem ben habi bigi dansi bakka.

Ma hm! Anansi gowe na doro bakka na mindri neti, a go sáfri-sáfri na ini na hague-pen vo kiri dem toe doksi.

Na dei-broko, di Anansi ben wanni vo gowe a haksi vo dem toe doksi en dem tjari dem gi hem, ma di a si taki dem ben dede a bigin vo barri moro tranga leki da fosi tron.

«Wakka-man si joroka; a no mi égi fótoe vo da san passa. Efoe mi ben go doro!»

Ja, sabi diri. Na nem vo Gado, vo da plezirie vo dem soema vo da Kondre mi hede moesoe fadon na ondro nefi sondro mankeri.»

Ma da hede-man vo da kondre kom na masra Amansi en a begi hem vo teki toe tra doksi na plesi vo dem dede wan. Anansi piki:

«No wan denki vo dati! Hagoë mi moesoe habi na plesi, efoe-noso da heli zàk de kom na tapoe joe hede; mi de wassi mi hanoe na ini onskortoe. Dem kori mi!»

dreunde van de schoten der kanonnen.

Des avonds was het stadhuis verlicht met Chineeschelantaarns en lampionnen; al weder was het groot bal.

En hm! . . . weder verwijderde heer Spin zich in het midder-nachtelijk uur uit de balzaal, sloop hij heimelijk in het varkens-hok, om de beide ganzen te dooden.

Met het aanbreken van den dag, toen Spin wilde vertrekken, vroeg hij om de beide ganzen, die hem onmiddellijk werden gebracht, doch toen hij zag, dat zij dood waren, begon hij nog erger dan de vorige maal te schreeuwen en schandaal te maken.

«*Wakkaman si joroka* ¹ Is het niet mijn eigen schuld wat mij overkomen is? Was ik maar doorgegaan! Ja, *sabi diri*. In vredesnaam, ten gelieve der bevolking moet mijn hoofd zonder uitstel van den romp.»

Maar het dorps hoofd trad op heer Spin toe, hem verzoekende twee andere ganzen in de plaats te willen aannemen. Hij antwoordde:

«Geen idee, geen denken aan! Varkens moet ik in de plaats hebben; anders komt de heele zaak op uw hoofd neer, mijn handen wasch ik in onschuld. Ik ben misleid.»

¹ De reiziger ziet spoken m. a. w. wie veel bij den weg is, ziet spoken.

Alla tan pī, te dem kom nanga toe hague vo Anansi en a poti dem na ini hem tjoewa tjoewa.

A teki hem pari en a gowe en a groemoe: «wan boeriki no de stotoe hem voetoe toe tron na da srefi siton.» Di a pari wan heli tem à kom na wan tra kondre pe dem ben habi vo meki moro moeiti vo kisi hem na sjoro en na bakka wan pisi tem a go na sjoro. Nanga moro bigi fassi dem ontvangoe hem dan.

Anansi kom nanga dem toe hague na sjoro en a taki da soema di teki dem na hem hanoe dati dem no wani vo tan na hague ma na mindri kaw.

Dem poti dem hague na dem kaw en dem tjari Anansi nanga optoktoe go na da hoso vo da Granman vo da kondre.

Vo dem bigi-baja vo da kondre a ben de wan dei vo pleziri, dem gi wan bigi feesti nanga bigi dansi na neti-joeroe. Anansi meki pleziri ma a no vergiti dem hague.

Na mindri-neti, di alla plesi ben doengroe a go na gron vo kili dem hague en a drai bakka na da dansi-hoso.

Dei-broko Anansi seti hem srefi vo gowe en a aksi vo dem toe hague, ma da foetoe-boy

Een algemeene stilte volgde, totdat men met twee varkens voor heer Spin kwam aandragen, die hij in zijn *tjoewa tjoewa* plaatste.

Hij greep zijn parel en vertrok, in zich zelf mompelend «een ezel stoot zich geen twee maal aan denzelfden steen.» Zoo geruimen tijd voortparelend, kwam hij alweder aan een dorp, waar men nog meer moeite moest doen, om Spin aan wal te krijgen. Het gelukte den inwoners eindelijk, en met nog grooter praal werd hij ontvangen.

Heer Spin kwam met de twee varkens aandragen, die, naar hij hem, die ze overnam, mededeelde, niet bij varkens wilden blijven, doch wel bij koeien.

De varkens werden naar de koeien gebracht en heer Spin leidde men in triump naar de woning van het dorps hoofd.

Voor het dorpsbestuur was het een dag van groote vreugde; een groot feest werd gegeven; al weder werd des avonds gedanst, heer Spin deed flink zijn best, doch vergat de varkens niet.

In het stille middernachtelijk uur ging hij naar beneden om de varkens te dooden en keerde daarna in de balzaal terug.

Toen de morgen aanbrak, wilde heer Spin zijn reis voortzetten en vroeg hij om de

kom nanga légi hanoe en a taki hem taki dem kili dem hagoe.

Anansi bigin vo barry bakka leki wan law-man en dem soema skin gro; a vroegoe hem srefi en a bescholdoekoe dem soema vo da kondre.

Da hede-man taki:

«Ah, no sarri; joe kan kisi tra hagoe na plesi tokoe?»

Ma Anansi seki hem hede en a taki:

«O, nó-no, noti vo dati, wan bigi kaw, dati kan passa, ma no wan tra sanní.»

Dem doe Anansi hem hatti-pleziri en dem gi hem da kaw, a go na ini hem tjoewa-tjoewa en gowe.

Na wan joeroe leki drie a kom na wan tra kondre bakka pe wan pikien-beri ben de passa. Anansi loekoe na da beri te a vergiti da kaw, na disi fadon na watra en a feni hem dede na ini.

San vo doe? Noti leki vo soekoe wan tra fassi vo kisi hem wani.

A denki na hem srefi wan afoe-tem a go na sjoro en a diki na dede pikien; a poeroe hem na ini da kisi, poti hem na ini hem tjoewa-tjoewa en a gowe.

Vroegoe mamantem vo da tra

twee varkens, doch de knecht keerde terug en deelde hem mede, dat zij vermoord waren.

Al weder ving heer Spin een akelig geschreeuw aan, dat de omstanders door merg en been ging; hij verwenschte zich zelf en overlaadde de dorpelingen met verwijten.

Doch het dorpschoofd sprak:

«Och treur niet. Je kunt immers twee andere varkens in de plaats krijgen.»

Maar heer Spin schudde het hoofd en antwoordde:

«O, neen, daar moet ik niets van hebben; een flinke koe, dat zou nog gaan, maar anders niet.»

Aan het verzoek werd voldaan en Spin kreeg de verlangde koe en trok in zijn *tjoewa-tjoewa* verder.

Omstreeks vier uur was hij weder bij een dorp aangekomen, waar juist de lijkstatie van een kind voorbij ging. Heer Spin, die met aandacht het droevige tooneel volgde, vergat de koe, die te water raakte en verdronk.

Wat moest hij doen? Naar een nieuwe drijfveer zoeken, om den tocht voort te zetten.

Hij bedacht zich een oogenblik, ging aan wal, dolf het kinderlijk op, nam het uit de kist, plaatste het vooraan in zijn *tjoewa-tjoewa* en parelde verder.

Vroeg in den morgen van

dei a kom na wan bigi kondre en dem ontvangoe hem nanga dem heli hatti.

Ma da heli pleziri broko, di Anansi begi no vo meki babarri, bikassi a tjari wan siki pikien nanga hem, en a ben moesoe vo go na datra nanga hem.

So leki alla tem Anansi go libi na da Gramman en a aksi disi vo meki sâfri, bikassi da pikien ben habi tranga kôrsoe.

Da hede-man wefi kom wan-tron nanga wan bigi komitji nanga gongote-pappa en a libi Anansi nanga da pikien wawan.

Da missi no ben hopo hem foetoe efoe Anansi, di ben habi boen hangri fadon na tapoe da pappa en a njam hem berefoeroe.

Na bakka di a klari a tjari da komitji gi da missi en a taki dati da pikien seni taki mevrouw tangi.

Wan joeroe na bakka da hedeman-wefi naki na doro en a taki gi Anansi:

«Granman denki pikien sa man swari brafoe?»

«Ja, dati moesoe, bikassi da pakien moesoe vo njam tokoe?»

Da oema gowe en na bakka

den anderen dag landde hij aan een groot dorp, waar hij op hartelijke wijze ontvangen werd.

Doch de feestvreugde verstomde, toen heer Spin verzocht, geen lawaai te maken, omdat hij een ziek kind medebracht, waarmede hij naar den dokter moest gaan.

Als gewoonlijk nam heer Spin zijn intrek bij het dorpschoofd, wien hij om stilte verzocht, zeggende, dat het kind hevige koorts had.

De vrouw van het dorpschoofd kwam dadelijk met een groote kom met *gongote-pappa*¹ voor het kind aandragen en liet Spin met de zieke alleen.

Nauwelijks was mevrouw verdwenen of Spin, die geduchten honger had, zette zich neêr en liet zich de pap goed smaken.

Toen hij gereed was, bracht hij de kom terug en zeide, dat het kind mevrouw liet bedanken.

Na een uur klopte de vrouw van het hoofd weêr aan de deur en zeide, op Spin toetredend:

«*Granman denki pikien sa man swari brafoe.*»²

— «O, zeker, dat moet wel, want het kind moet toch eten.»

De vrouw ging weg en bracht

¹ Pap van bananenmeel.

² Gouverneur, denkt U, dat het kind braf (soort soep) zal willen slikken?

wan pisi tem a tjari wan preti nanga taja-brafoe vo da pikien.

«Gran-tangi; da pikien de sribi now, ma te a wiki, mi sa gi hem.»

Da missi gowe en Anansi njam hem bere-foeroe, ma na bakka di a klari a bigin vo barri krei.

«O mi Gado, loekoe san passa nanga mi. Da hedeman-wefi gi da pikien krassi taja-brafoe en da pikien dede.»

«O mi mofina! en Anansi lassi hem srefi.»

Di dem soema jere da babarri dem soema kom nanga da hede-man na fesi, ma dem no ben kan bedare Anansi.

«Mi lobi Anansi», da hede-man taki: «no barri so tokoe, mi wefi no kan helpi, troe-troe, no meki so wan babarri, mi sa gi joe toe srafoe na plesi.»

«Srafoe?»

«Ia, toe!»

No wan denki vo dat, efoe noiti joe go na fesi kroetoe, dan now so joe nanga joe wefi sa go en dem sa srafoe joe vo di oenoe kili wan pikien.

Da hede-man béfi vo skreki;

na eenigen tijd een bord met *taja brafoe*¹ voor het kind.

Dank U, het kind slaapt op het oogenblik, maar als het wakker wordt, zal ik het geven.

De vrouw ging weg en de Spin at zijn bekomst, doch toen hij gereed was begon hij hevig te gillen.

«O hemel, kijk wat mij overkomen is. De vrouw van het dorpshoofd heeft het kind *krassi taja brafoe*² gegeven en het kind is overleden. Ik rampzalige!» waarna heer Spin in onmacht viel.

Op het erbarmelijkgeschreeuw kwam het volk, met den Gouverneur aan het hoofd, aanloopen, doch Spin was niet tot bedaren te brengen.

«Mijn waarde Spin», sprak de gouverneur «schreeuw toch niet zoo; mijn' vrouw kan het heusch niet helpen, maak toch zoo'n lawaai niet, ik zal u twee slaven in de plaats geven.»

— «Slaven?»

«Ja, twee stuks.»

«Geen denken aan, als je nooit voor den rechter bent geweest, dan zullen jij en je vrouw nu voorgebracht worden en wegens moord zullen jelui beiden de gerechte straf ondergaan.»

De Gouverneur beefde van

¹ Soep van tajers (= een wortelvoedsel, dat door eenige *Arum*-soorten wordt geleverd, o. a. *Arum esculentum*).

² Wilde tajer, die giftig is.

di dem soema si ofa a ben frede dem kisi sarri-hatti en dem begi Anansi nanga dem kindi na gron vo no doe dati.

Anansi no ben habi jesi vo dati, ma di da hede-man barri taki:

«Aksi san joe wanni, joe kan kisi wan hafoe kondre srefi», Anansi opo hem jesi en a aksi:

«Na troe?»

«Ja granman Anansi?»

«Mi wanni papiera.»

Granman taki «aboen» en Anansi kisi wan hafoe kondre na plesi vo da pikien.

«Ma mi moesoe habi wan karta toe,» Anansi taki hesi na bakka. Na bakka di a kisi disi toe dem beri da pikien nanga sroedat-ipokoe. Anansi ben kisi san a wanni en a drai go na hoso na ini hem tjoewa-tjoewa.

Wantron a go na da hoso vo da Granman di ben stréi nanga hem. Disi ontvangoe hem nanga kouroe hatti en a taki nanga hatti-bron:

«Ope da hafoe kondre de now?»

We, no meki so wan droktoe, sáfri jere, diasio joe habi dem papiera. Da Granman tjenti hem fassi vo taki, a gi Anansi wan hanoe en a taki:

schrik en toen de dorpelingen zijn angst en hevige ontroering zagen, begonnen zij heer Spin te smeeken de zaak te sussen.

Spin wilde er echter eerst niets van weten, doch toen de Gouverneur riep:

— «Vraag wat U wilt, U kunt desnoods een half dorp krijgen» spitste *anansi* de ooren en vroeg:

— «Is het waar?»

— «Ja, granman *anansi*!»

— «*Mi papiera wanni.*»¹

De gouverneur stemde toe en Spin kreeg dus een half dorp, in plaats van het kind.

Maar ik moet ook een *karta*² hebben, voegde heer Spin er haastig bij. En toen hij ook dit gekregen had, werd het kind met militaire eer begraven, Heer Spin had nu zijn doel bereikt en keerde weder in zijn *tjoewa-tjoewa* naar huis terug.

Dadelijk begaf hij zich naar de woning van den Gouverneur, met wien hij de weddenschap had aangegaan. Deze ontving hem vrij koel en sprak norsch:

— «Waar is nu het halve dorp?»

— «Welnu, maak geen drukte, op een bedaarden toon als 't U belieft, hier zijn de eigendomsbewijzen». De Gouverneur veranderde dadelijk van toon, gaf Spin de hand en zeide:

¹ Ik wensch papieren.

² Kaart.

«Gran-tangi, mi sa gi joe joe paiman; na ini mi hoso joe sa libi en joe pikien sa libi nanga mi ondrodanoe na ini hoso toe.»

«Ope dan?»

«We na ini dem postoe-holo».

Ma Anansi no ben wani dati en di a si da srakti-man, di Granman ben meki hem frede nanga, de kom, a lon gowe en a djompo na ini wan postoe-hoso.

Na da dei dati Anansi go libi na ini postoe-horo nanga planga-hoso.

— «Ik dank U, ik zal U be-loonen; in mijn huis zult ge wonen en Uwe kinderen zullen met mijn volk ook in huizen wonen.»

— «Waar dan?»

— «Wel in beslagruimten.» ¹

Doch heer Spin verkoos dat niet, en toen hij den beul zag komen, waarmede de Gouverneur hem gedreigd had, liep hij hard weg en sprong zelf in een reet van den muur.

En van dien dag af heeft heer Spin in hoeken en gaten der huizen zijn intrek genomen.

Nº 2. De Spin en de Prinses.

Langen tijd bewoonde Spin een rijk, dat geheel omringd was door onderhoorige dorpen. Hij was er erg bemind en bijna ieder meisje schonk hem haar hart, want hij was buitengewoon schoon.

Na tal van jaren vestigde heer Spin zich in een ander rijk, dat aan de hel grensde. De koning van dat land had drie dochters; die hij wenschte uit te huwelijken.

Kapitein Spin vatte het plan op, een harer te gaan vragen. Hij liep verschillende dorpen af om kleedingstukken te leenen, want hij bezat niets; daarna begaf hij zich naar het paleis en deed aanzoek om de hand der jongste dochter, die hij ook kreeg. Drie maanden bracht heer Spin op het paleis door, maar niet één keer verkleedde hij zich.

Toen de dag van vertrek aanbrak, werd een 1ste klasse-stoomer voor het jonge paar in gereedheid gebracht. Heer Spin sprak:

— «Indien het U onverschillig is, zou ik de reis liever per rijtuig doen, dan per stoomboot, daar mijn gezondheid er niet tegen kan».

¹ Ruimten tusschen planken en stijlen.

— «Goed, zooals ge wilt, hoeveel paarden zal ik laten voorspannen?»

— «Een stuk of tien».

Aan het verzoek werd voldaan en heer Spin vertrok met zijn vrouw.

Aan het eerste dorp gekomen stapte hij uit en kwam hij na een kwartier zonder hoed terug. Zijn vrouw durfde hem niet te vragen, waar hij gebleven was, want heer Spin had haar onder bedreiging van den doodstraf verboden te spreken of te schreeuwen.

— Aan het volgende dorp gekomen, stapte hij weder uit en kwam hij na een kwartier zonder regenscherm terug. Zijn vrouw schrok, maar durfde niets te zeggen.

Kort daarop verwijderde heer Spin zich weder en nu kwam hij zonder jas terug. Zijn vrouw werd angstig, toen zij hem op deze wijze van gedaante zag veranderen.

Zoo ging het door van dorp tot dorp, tot hij eindelijk geheel naakt terugkwam. Onderweg had hij achtereenvolgens teruggegeven, wat hij vóór zijn huwelijk geleend had.

Thuis gekomen ging Meneer rusten. 's Middags ging hij uit, zijn vrouw, die aanhoudend weende, achterlatend. Hij ging toen naar zijn buurman, den duivel, en vroeg hem, of hij iets wilde koopen. Samen kwamen zij terug en *anansi* verkocht hem 's vorsten dochter. *Didibri*¹ nam haar mede, liet haar in kettingen slaan en onder aan een boom binden.

De Koning, die gehoord had van het droevig lot van zijn dochter, snelde haar te hulp. Hij trof heer Spin thuis en sprak:

— «Ellendige, waar is mijn dochter?»

— «Jou dochter?»

— «Ja, mijn dochter?»

— «Dat gaat je niet aan; ik ben toch met haar getrouwd, je hebt niets meer met haar te maken».

— «Wat zeg je daar, vent!»

— «Ben je doof?»

— «Pakt dien ellendeling op!»

— «Een oogenblik. Je dochter is bij mijn vriend. Je kunt haar gaan halen.»

¹ De duivel.

De vorst, die zijn plichten als vader wilde vervullen, begaf zich op aanwijzing van heer Spin naar het naburige dorp, de hel. Hij schrok hevig, want zijn dochter stond op korten afstand van een grooten ketel, die minstens wel vijf man kon bevatten.

— «Kind, wat is er gebeurd?»

— «Heer Spin heeft mij aan den duivel verkocht. Heden word ik geslacht. De duivel heeft tal van vrienden uitgenoodigd, om aan het feestmaal deel te nemen. Spin komt mij binnen het uur slachten. Papa ga weg, anders ondergaat U hetzelfde lot als ik.»

De duivel kwam thuis en *anansi* zong:

Mi seri mi azeman ¹

Didibri antwoordde:

Doendoe ka, ka doendoe! ²

en doodde daarop den vorst. Hij begroef hem achter zijn woning en stelde den dood der prinses uit, daar hij niet meer dan één persoon per dag mocht doen sterven.

Heer Spin stelde voor, den koning op te eten, maar de duivel wilde er niet van hooren.

Het meisje had een broer, van wien zij niets hield en die zij zooveel mogelijk verreed. Deze jonge man leed aan *framboesia tropica* ³ en onttrok zich aan ieders oogen. Hij was zeer ervaren in het tooveren en bezat formulieren, die elke menschelijke kunst te boven gingen. Toen hij vernam, dat zijn vader door zijn schoonzoon gedood was, dacht hij bij zich zelf: — «Bloed moet door bloed gewroken worden; oog om oog, tand om tand», en hij zocht dadelijk Spin op.

— «Waarde zwager, waar is mijn vader?»

— «Wie is jou vader?»

— «Jou schoonvader!»

— «Schoonvader?» Spin haalde de schouders op.

— «Houdt me niet voor den gek, want ik vermoord je!»

— «Ga naar het naburige huis, je vader is er op bezoek.»

— «Goed.»

¹ Ik heb mijn *azeman* verkocht.

² Onvertaalbaar.

³ Een huidziekte, in Suriname ook wel *yaws* geheeten; tast veelvuldig negers aan en schijnt door muskieten te worden overgebracht.

— «De jongeman kwam in de hel. In de verte zag hij den duivel aankomen, waarop hij zich achter zijn zuster verschool. *Didibri* kwam thuis. *Anansi* zong hem toe:

*Foenkete! Foenkete!*¹

- «Er is iemand hier» zei de duivel.
- «Ben ik dan niemand»? vroeg het jonge meisje.
- «Ja, ik ben hier» antwoordde de jongeling.
- «Wat doe je hier?»
- «Ik kom mijn vader halen.»

De duivel slikte hem in; maar hij kwam weêr ongedeerd te voorschijn. Zoo deed hij verschillende malen, maar zonder gevolg. Toen nam hij een langen ijzeren staaf, maakte hem gloeiend heet, en stak hem daarna in het lichaam van den jongeling, maar ook nu stierf hij niet.

De duivel vroeg hem:

- «Slaap je?»
- «Neen.»
- «Waarom niet?»
- «Die pokken doen pijn, ik kan niet slapen.»

Heer Spin, de medewerker des duivels, gaf hem den raad, den jongeling een slaapmiddel te geven. «Maar, wees voorzichtig», vermaande hij, «want, als het lichaam slaapt, waakt de ziel.»

- «Heb jij dan een ziel, *anansi*?»

Didibri vroeg toen den jongen man: — «Wat zal ik je geven?»

— «Mijne moeder gaf mij soep van keisteenen, dat was het eenige middel.»

— De duivel ging toen voor kok spelen, maar de keisteenen wilden niet zacht worden.

— «Ga naar het strand «beval heer Spin zijn schoonbroer» ik zal je wel daarheen brengen.»

- «Jij hem brengen?» vroeg de duivel.
- «Ik zal er voor zorgen.»
- «Goed, ik reken er op.»

Den volgenden morgen ried *anansi* zijn schoonbroer aan, in het belang van zijn gezondheid een bad te gaan nemen, daar hij anders wel nooit zou genezen.

¹ Onvertaalbaar.

Spin ging met list te werk, daar hij, noch de duivel er in slaagde, den jongeman te dooden.

— «Goed, zwager, maar wees voorzichtig met mij, denk niet dat ik je vrouw ben, en dat je me zal kunnen dooden.»

— «Maar, zwager, je kent me toch.»

— «Nu, en of ik je ken.»

Zij gingen naar het water en heer Spin begon te zingen:

Foenkete! Foenkete! ¹.

De duivel kwam uit het water, slikte den jongeling in, maar hij kwam er weêr levend uit.

— «Nu vermoord ik jelui beiden, jou en Spin.»

— «Nee. Mijnheer! Ik heb toch niets gedaan. Heer Spin heeft mij een nimf aangeboden, en ik heb haar gekocht» —.

— «Waar is mijn vader?»

— «Hij is dood.»

— «Daarom zal ik je dooden.»

— «Ik zal je vader het leven teruggeven.»

— «Ik zal het zelf doen.»

Heer Spin beefde van angst.

De duivel slikte den jongeling weêr in, maar deze doorstak hem met een speer.

Heer Spin zweefde over het water en zette zich op een boom. De jongeling vervolgde hem; Spin sprong er af en maakte zich uit de voeten.

Toen ging de jongeman zijn zuster bevrijden en zijn vader het leven teruggeven, waarna zij samen in hun land terugkeerden.

Heer Spin durfde zich niet meer te vertoonen en sedert dien tijd heeft hij zijn intrek in ret en hoeken genomen.

Nº 3. De Spin en de doode Tijger. *

In den ouden tijd voerde Tijger het gezag over alle dieren.

Tijger was overleden. Al zijne onderdanen vervoegden zich aan zijne woning, om zijn lijk naar den doodenakker te begeleiden. Heer Spin kwam met zijn vriend *kami-kami* ², en aan het huis gekomen, sprak hij:

¹ Onvertaalbaar.

² Kalkoen (*Psophia crepitans* D).

— «Wacht jij buiten, en zucht als ik klaar ben met zingen.»

— «Goed.»

Heer Spin trad naar binnen, condoleerde de weduwe en weezen en beklaagde hun lot.

Heer Spin had het meermalen met Tijger te kwaad gehad en hij verdacht zijn *Granman*¹ van hem te willen beetnemen.

Heer Spin zette zich aan het hoofdeinde neêr en toen hij gezongen had:

Soema dède ò!

*Ma a de piengi hai!*²

zuchtte *kami-kami* buiten. Ieder dacht dat het Heer Spin was.

De eend, die aan de voeten van den dooden tijger zat, sprak:

— «Vriend Spin, kom naast me zitten.»

— «Neen, dat doe ik niet.»

— «Waarom niet.»

— «Moet *tigri*'s *joroka*³ mij dan slaan? Weet je niet, dat het verkeerd is, aan het voeteneinde van een lijk te zitten? Je houdt zijn *joroka* immers tegen.»

Plotseling sprong Tijger op en sloeg alle aanwezige dieren neder. Heer Spin echter had de list begrepen en zich zoo vlug mogelijk uit de voeten gemaakt. Hij kroop in een beslagruimte, wel wetende, dat Tijger hem daar niet zou kunnen krijgen.

Tijger maakte zich woedend, maar bereikte zijn doel niet.

Zoo komt het, dat de spin zijn leven steeds in beslagruimten⁴ doorbrengt.

N° 4. De Spin en de Gouverneur.

Op zekeren dag ging Heer Spin bij zijn dorpshoofd en vroeg hem toen:

«Excellentie, wat is erger (pijnlijker): een wond of een leugen?» Deze antwoordde hem: «wel *anansi*, een wond toch!» «Waarachtig niet» zei Spin «de leugen is erger». «Dat lieg je», zei de Gouverneur. «Bewijs me dat, of denk je me

¹ Gouverneur, opperhoofd, dorpshoofd.

² De man is dood, maar hij knipt met de oogen.

³ Geest van den tijger.

⁴ Omranding van een planken woning.

soms voor den mal te kunnen houden? Hier kwast!» «Je zal huilen,» zei Spin. Spin ging bij een apotheker, kocht een laksans, nam het een nacht vóór den audientiedag in, ging omstreeks 5 uur des ochtends in de audientiezaal, en zette aldaar een flinken hoop neêr, die de moeite waard was! Hij plaatste intusschen zijn oudsten zoon onder een der losse steenen in de galerij en zeide hem, dat hij, als de naam van den Gouverneur werd geroepen, «ja» moest zeggen! Om acht uur was er audientie; geen mensch kon in de zaal blijven, ten gelieve van heer Spin, die ook aanwezig was, in zwarte rok met broek.

«Wie zou dat gedaan hebben» vroeg de Gouverneur! «Ik moet het weten, ik zal onderzoek instellen», zeide hij. Spin keurde dit onmiddellijk goed, «maar het moet geschieden door een man van ondervinding.»

«Als de heeren willen, zal ik mij met dat onderzoek belasten» zei Spin. Toen dit goedgekeurd werd, vervolgde hij: «Ik zal probeeren, om op te roepen!» en daar begon hij te schreeuwen: «afgang! afgang! wie heeft U daar neêrgezet?»

«Is het Spin misschien?» — geen woord. «Is het soms een officier?» — geen woord; «de knecht?» — geen woord; «een der schildwachten soms?» — geen woord; «is het de adjudant misschien?» — geen woord; «ook niet de vrouw van den gouverneur?» geen woord! «Maar wie zal het dan zijn?» — geen woord! «Zeg toch, je hebt toch een mond» — geen woord! «Is het soms de Gouverneur zelf, die het gedaan heeft?» «Ja! 't is de Gouverneur, die zoo iets heeft gedaan? ja, hij heeft me hier neêrgelegd!» De Gouverneur viel op den grond flauw, en na heel veel moeite bracht men hem weêr bij! Op dien dag was er geen audientie!

Den volgenden morgen ging Spin den Gouverneur opzoeken, en sprak tot hem «heb ik jou niet gezegd, je gaat huilen? Maar je bent amper dood gegaan; hoe is het nu? is de leugen niet erger dan een wond?» De Gouverneur liet soldaten komen, om Spin te pakken; maar deze was slimmer dan de soldaten; want toen ze hem wilden grijpen, ging hij in een beslagruimte en kwam nooit meer buiten.

N° 5. Het huwelijk van heer Spin.

In zeker land regeerde een vorst, die een dochter had, schoon als de volle maan. Er kwamen vorstenzonen uit verre landen, om haar hand te vragen, maar zij weigerde ze allen.

Granman Anansi ¹, dit hoorende, liet zich naar dat land roeien in een twaalfriems tentboot, en nam zijn viool mede.

Toen Zijne Excellentie de landingsplaats naderde, riep de stuurman hem toe:

— «*Mi Granman, siengi joe fienjolo*». ²

Heer Spin begon te spelen en zong er het volgende liedje bij:

«*Mi jere, pikien misi*

No wannî man, ô ô ô ô!» ³

Z. M. de Koning hoorde deze hemelsche muziek en zond een gedeelte zijner troepen ter plaatse, met bevel den muzikant naar het paleis te brengen.

De manschappen en hovelingen ijlden heen, en tot hun verwondering zagen zij dat het Gouverneur Spin was. Hij werd op plechtige wijze begroet, waarna men hem het verlangen van Z. M. mededeelde.

«*A boen, wakka, mi de kom!*» ⁴

Heer Spin logeerde een poos ten paleize, waar hij op de handen gedragen werd, doch na eenige dagen besloot Zijne Excellentie weêr naar zijn dorp terug te keeren.

— «Ach! Papa» riep het meisje, «kunt U Z. E. niet hier houden en tot rijksmuzikant of opperzanger benoemen?»

Granman Anansi viel haar in de rede:

— «Dat zal niet gaan, tenzij ik met U trouw!»

— «Nu, dat is goed» antwoordden vader en dochter tegelijk.

Spin was de gevierde in huis; hij mocht maken en breken wat hij wilde; hij was letterlijk heer en meester geworden.

Het jonge paar zou dan trouwen.

Schoonpapa stelde zijn schoonzoon voor, om versch vleesch te laten koopen.

¹ Gouverneur Spin.

² Mijn Gouverneur, bespeel uwe viool.

³ Ik hoor, het jonge meisje wenscht geen man.

⁴ Het is goed, ga, ik kom.

— «Dat behoeft niet; geef mij maar het geld, dat U voor versch vleesch wilt besteden, ik zal er voor zorgen; maar, nog wat, laat voor mijn vrienden een flink huis bouwen met een ijzeren deur. U moet ook aan alle naburige vorsten mijn huwelijk bekend maken, want dan kunnen zij mij nog 't een en ander ten geschenke geven. Laat U het niet weten, dan houden zij zich stil, en ben ik de lijdende persoon, niet waar, want dat zijn me anders geen gulle snappers!»

Aan *Anansi's* verzoek werd voldaan en op den dag vóór de huwelijksvoltrekking waren alle vrienden en kennissen van het jonge paar verzameld.

Anansi's vrienden kwamen ook en werden verzocht hun intrek in het ijzeren huis te nemen. Toen allen er in waren, sloot heer Spin de deur af.

Krekel, die reeds eenmaal werd beetgenomen, zong op den drempel van het huis:

*«Dia, dia, sa' joe dê wan dom meti!»*¹

De aanstaande bruidegom gaf nu bevel, rondom het gebouw een vuur aan te leggen; het werd gedaan en alle dieren verbrandden. Daarna noodigde hij alle gasten van den Koning beleefd uit, de dieren te helpen villen en schoonmaken.

— «Hm! Hm!» zuchtten de prinsen en de andere edellieden.

— «Heden mag geen verdriet zijn, daar het morgen mijn trouwdag is» zei Spin.

Ik begrijp ze wel, dacht *Anansi*, ze willen niet helpen werken, maar wel helpen eten; ik ben dus eigenlijk hun slaaf. Neen, dat staat niet in de boeken geschreven, wel staat er: in het zweet uws aanschijns zult ge uw brood verdienen!

Eindelijk werd het werk verricht en den anderen dag trouwde hij het meisje.

Heer Spin bleef in het paleis wonen en zijn kinderen kwamen bij de naburige vorsten aan huis.

Door streken is de spin overal gekomen, tot zelfs in vorstenwoningen toe.

¹ Hert, hert, wat zijt ge een dom dier.

N° 6. Heer Spin als geneesheer.

Er was geen knapper dokter dan heer Spin in den ouden tijd; hij had een buitengewoon groote praktijk onder de menschen en de dieren.

Vriend Tijger was pas in het huwelijksbootje getreden. Na een dag of twee bemerkte hij, dat zijn vrouw haar menstruatie had; hij schrok hevig, daar hij zoo iets nooit van zijn leven gezien had.

Hij vroeg zijne vrouw met zwakke stem: «vrouwte, wat gebeurt toch met je?»

«Ik weet het niet» antwoorde zij, «nooit nog is mij zoo iets overkomen!»

Tijger, dit hoorende, schrok nog meer, liep gauw naar dokter *Anansi* en vroeg hem dadelijk met hem mede te gaan, daar zijn vrouw doodelijk ziek was. Dokter Spin ging mede en, thuis gekomen, zei Tijger, dat het misschien een darmabces was. Maar Spin, die wist, wat gaande was, zeide:

Ik zal haar genezen!

«Gaat U snijden?» «Dat is mijn zaak! ik ben de dokter en jij niet!»

«Dokter! ik wou U verzoeken, geen mes op haar lijf te brengen; indien U het kon stoppen, zou het beter zijn.» —

«Dat moet ik ook doen! Of wil jij het met jou grootschpraat zelf doen?» «Neen dokter, ik heb U toch gehaald! Stop U het maar voor haar. Zoo iets kan ik toch niet ten uitvoer brengen, en ik ben ook geen dokter!»

De vrouw van Tijger was toen onder behandeling van dokter Spin, die haar altijd kwam bezoeken als Tijger niet thuis was, en Spin genas haar met den bijslaap, die hij nooit verzuimde bij haar toe te passen als medicijn!

Na eenige maanden zei Tijger tot Spin: «jij bent me een man!» «Hoe is het met de vrouw», vroeg dokter Spin? «Nu, ze is goed! het is voor goed gestopt!» «Dat weet ik wel!» «Maar dokter, het schijnt, dat het van binnen aan 't wroeten is, want haar buik wordt dik!» Intusschen werd Spin bij de schildpad geroepen, waar hij hetzelfde feit uithaalde en hij ging er zoo dikwijls mee voort, totdat na verloop van jaren in dat dorp, evenals in de omliggende dorpen, bijna in ieder huis een kind van Spin gevonden werd. Op deze wijze is de spin in iedere woning gekomen, nl.: door smeerlapperij.

Nº 7. Anansi, kaw nanga
Tigri.

Anansi ben moesoe zorgoe vo hem heri famirie, ma a no ben de kisi foeroe vo da san a ben de tjari kom na hose; foeroe tron a go na bedie nanga hangri-beri en disi no ben fiti hem ai.

A no kan go so moro langa, a denki na hem srefi, vo wroko vo pikienso monie en vo habi wan hangri-bere, dati no kan go so moro langa !

A praktiseri na hem srefi en a go foefoeroe wan pisi bere fatoe na da bere vo wan kaw. Mi no sa taki sortoe passi a wakka go na ini kaw bere.

Dem moe tapoe nanga da gridi manieri, mi no de go na hoso jete, fosi mi sa njam pikienso en a san de libi mi sa tjari gi dem.

Anansi go na hem matti Tigri en a aksi hem vo sribi na hem fouroe-kooi.

«Ja», tigri piki hem nangi bigi stem.

Anansi kroipi na ini da fouroe-kooi en na mindri neti a begin vo smoko, die a ben de bakka da bere fatoe.

Tigri wiki vo da dampoe en a go na da fouroe-kooi.

«Matti Anansi san de passa diasio? Mi ben kan dede vo

Nº 7. De Spin, de Koe en
de Tijger.

Heer Spin, die de kost verdienen moest voor zijn groot gezin, kreeg haast niets van hetgeen hij meêbracht; dikwijls moest hij met een leege maag naar bed, hetgeen hem in 't geheel niet beviel.

— «Dat gaat zoo niet langer», dacht hij, «hard werken voor weinig loon, en niet eens je bekomst eten, dat gaat niet !»

Na lange overpeinzingen ging hij vet stelen uit den buik van een koe. Waardoor hij zich toegang verschaftte, zeg ik liever niet.

— Ze moeten die gulzigheid afleeren; ik ga nog niet naar huis; eerst zal ik zelf wat eten en meênemen hetgeen er overblijft.

Heer Spin ging bij zijn vriend Tijger aankloppen en vroeg hem in zijn kippenhok te mogen overnachten.

— «Ja,» antwoordde Tijger met een heel grove stem.

Heer Spin kroop in het hok en in het stille middernachtelijk uur steeg er rook omhoog, toen hij bezig was het vet te bakken.

Tijger werd wakker van den damp en trad op het kippenhok toe.

«Matti Anansi wat gebeurt hier? Ik had kunnen sterven

skreki. Mi pisi na mi broekoe. Gi mi wan pisi vo da bere fatoe matti, bikassi hangri de kiri mi vo taki joe leti.»

«Njam nanga plezieri baja, bigin.»

Tigri njam hem bere-foeroe en a aksi hem ope a teki da bere fatoe.

Mi wani taki joe matti, en tjari joe go toe, ma joe de go meki dem kisi mi, a kan de joe toe.

We no man, mi no law toch?

A boen dan tamara-neti mi sa teki joe nanga mi jere.

Tigri bribi hafoe-hafoe a go teki Anansie en dem go na kawpen vo da granman vo da dorpoe. *Anansi meki hem obia en a kaw bere opo en dem go nanga dem toe na ini.*

Anansi foeroe hem hontizakka nanga fatoe na da tem tigri ben de njam.

Joe no de tjari wan pisi gi joe wefi? Koti wan pisi hesi hesi moro; mi de go na doro na fesi. Tigri koti maraak en a soetoe da Kaw na hem hatti, so meki kaw dede wan tron.

«Mi no taki joe? Now so dem kisi oen!»

«Lepi mi matti Anansi!»

«Go na ini hem bere, mi de go na ini hem tripa.»

van schrik. Ik heb een kleintje gedaan in mijn broek. Geef mij een gedeelte van dat vet, vriend, want ik heb honger gekregen, om je de waarheid te zeggen.»

— «Eet maar naar hartelust vriend, ga je gang.»

Tijger vrut zijn bekomst en vroeg, waar hij dat vet had gehaald.

«— Ik wil het je wel vertellen, vriend, en je meê nemen ook, maar je laat me vangen en jij misschien er bij.»

«— Wel neen, vriend, ik ben toch niet gek!»

«— Nu goed! morgenavond neem ik je meê, hoor!»

Tijger geloofde het maar half; hij ging Spin halen en ze gingen te zamen naar den stal van het dorpschoofd. Heer Spin zei zijn formulieren op de koe ging open en zij traden samen binnen.

Anansi vulde zijn jachttasch met vet, terwijl Tijger alles opat, wat heer Spin afsneed.

— «Neem je geen stuk mee voor je vrouw? Snijdt vlug nog een stuk af, ik ga al vast naar buiten.» De woeste tijger sneed maar raak en trof het beest in het hart, zoodat het op hetzelfde oogenblik dood neêrviel.

«Heb ik het niet goed gezegd? Nu zijn wij gevangen.»

— «Help me vriend Spin!»

— «Kruip in de darmen, ik ga in de vocali-pens,»

Na so dem doe toe; dem bakra go na dem plesie.

Dem tjari na dede kaw go na abatwar en dem holi sectie. Dem trowe da tripa en wan toe ouroe soemoe pikie hem, bikazie dem lobi hem. Wan vo dem kotti da tripa opo en Anansi djompo kom na doro, bifosi wan soema sie hem. A bigien vo bari: «Joe alla law! Na joe verantwoetoe now. Oen doti mi krosi. Mi no tanapoe diasio vo noti. Dem datra no sabi noti; no wan vo dem sabi ova da kaw kom vo dede; a no vo noti dem de trowe lanti monie? Mi sabi hem moro boen leki alla dem bakra nanga dem konihede, nanga langa nem.»

Na granman vo da pranasie jere dati en a aksi Anansi efoe a law efoe noso hem hede de drai.

Joe taki mi basja, mi no law, ma joe law, wanti joe de bribi alla sani, die dem de taki joe.»

«Joe no sabi nanga soema joe de taki, mi na da granman vo da dorpoe.» Dem datra aksi Aanansi vo verantwoetoe vo hem srefi fesi na fesi granman.

«Joe moesoe verklarie joe wor-toe moro boen efoe noso mi de meki dem sroto joe, joe

Zoo gezegd, zoo gedaan, de heeren namen hun intrek als voren genoemd.

De doode koe werd naar het slachthuis vervoerd, al waar de veearts de sectie deed. De vocalipens werd weggegooid en opgepikt door eenige oude negers, die de *tripa*¹ graag lustten. Een der negers sneed de pens open en Spin sprong er uit, voordat iemand hem had gezien. Daarop begon hij te schreeuwen «Jelui bent allemaal gek. Nu het is voor jelui verantwoording. Mijn pak heb je vuil gemaakt; ik sta hier niet voor niemendal. De dokters weten er niets van; geen van hen kan den dood der koe diagnoseeren; is het niet 's lands geld weg gooien. Ik weet het veel beter dan al die heeren met hun geleerde koppen en lange namen.»

Het hoofd van het dorp hoorde dit en vroeg heer Spin of hij gek was, dan wel of er een streep door zijn hoofd liep.

«Wat beliest U mijnheer? Ik ben niet gek, maar gij zijt het, dat ge U zoo maar alles wijs laat maken.»

— «Weet je niet tegen wien je spreekt? Ik ben het dorpshef.» De dokters vroegen Spin zich in bijzijn van het hoofd te verantwoorden over zijne woorden.

— «Je verklaart je nader, of ik laat je gevangen nemen, vagebond!»

¹ Pens, ingewand.

vagebontoe!» Excelentie! Mi de wan pòti Anansi, die ben go na wan lanti sikoro; mi no leri foeroe, ma mi ondروفeni foeroe.

Soema taki: drem de kori, ma mi hede no de kori mi. Na Tigri kiri da kaw en leki fa mi drem a moesoe de na ini hem bere jete. Efoe joe meki dem kotti hem bere opo joe sa feni hem; ma joe moesoe seti alla sanni vo kisi hem, bikassi a sa wanni vo lowe: Wan pisi tem a ben de mi matti, ma mi libi hem vo hem takroe manirie. Mi de strei taki efoe a sie mi diaso a sa dorfoe vo taki, taki na mi kiri da kaw. Dem onderzoekoe da kaw en dem feni da tigri. Anansi kisi hem pai-man vo févi ten tien bankoe notoe leki fa a skrifie na dem korantie vo Sranam.

«— Excellentie! Ik ben maar een arme spin, die op een armenschool geweest is. Ik heb niet veel geleerd, maar wel veel ondervinding opgedaan. Men zegt in den regel: droo-men zijn bedrog, maar mijn hoofd bedriegt me niet. De koe is vermoord door Tijger, die nog in zijn buik moet zitten, volgens mijn droom. Als U de darmen laat opensnijden, zult U hem vinden met ap- en dependencie; maar U moet maatregelen nemen, om hem te vangen; want hij zal willen vluchten. Ik had hem een tijdje tot vriend, maar om zijn smerige streken heb ik hem laten loopen; ik wed, dat als hij mij hier ziet, hij durft zeggen, dat ik de koe gedood heb.»

De koe werd onderzocht en Tijger gevonden. Heer Spin kreeg een belooning van 25 gl., zooals in de publicatie der kolonie vermeld staat.

N^e 8. De Spin en zijn kinderen,

Tijdens een hongersnood ging heer Spin gebukt onder kommer en verdriet. Zooals iedereen weet, slaat hij een flinke vork¹ en hij bezit bovendien een vrouw en twaalf kinderen.

Eens, toen *Ma' Akoeba*² de kinderen te eten gaf, bemerkte zij, dat haar voorraad niet toereikend zou zijn en vroeg haren echtgenoot:

¹ Verheugt hij zich in een goeden eetlust.

² De vrouw van de Spin in de *Anansi-tori's*.

— «*Fa mi de go doe tidè* ¹ Wie moet eten en wie niet? *Massra, fa joe denki mi sa doe?* ² Zal ik je twee bananen, en de kinderen elk één geven?»

— «Wel neen, vrouwtje, geef die arme schapen hun portie, ik zal wel zien, hoe ik aan eten kom.»

— «Wil je dan niet eten van daag, of heb je geen honger?»

— «Zorg voor je-zelf en de kinderen, heb ik je gezegd, bekommer je niet om mij.»

Ma' Akoeba gaf ieder kind twee bananen en behield er een voor zich.

— «Ik ben klaar.»

Toen stond vader Spin op, ging tusschen zijn kinderen staan en vroeg:

— «*Mi pikien, mi pikien, soema vo oenoe lobi papa moro foeloe?*» ³

«*Mi, mi, mi*» ⁴ antwoordden de kinderen.

— «Wel, dan moet ieder, die mij lief heeft, mij een banaan geven.»

Vader Spin deed de ronde en kreeg van ieder kind een banaan.

— «Dat is niet eerlijk, *massra* ⁵» riep *Akoeba*.

«Dat is jou zaak, vrouw. Ik heb je gezegd, voor je zelf te zorgen, jij hebt het eten verdeeld. Dat jij slechts één banaan genomen hebt, kan ik niet helpen.»

Moeder Spin zweeg en vader Spin at, als gewoonlijk, zijn bekomst.

Nº 9. Ofasi Anansi de pai
hem paiman.

Na fosi-tem wan angri-pia
ben kom, die ben meki foeroe
famirie fadon.

Ba Anansi kakka hem srefie

Nº 9. Hoe de Spin zijn
schuldeischers betaalt.

Men vertelt, dat in den ouden
tijd een hongersnood was uit-
gebroken, die menig huishouden
te niet deed gaan.

Heer Spin daarentegen keek

¹ Hoe zal ik doen van daag?

² Man, wat moet ik doen, denk je?

³ Mijn kindertjes, wie van jelui houdt het meest van vader?

⁴ Ik.

⁵ Man, meester, heer.

en a go na hem bierman en a borgoe boen voeroe patatta, taya na kakalakka, die ben de praniman; dan bakka a go na hem matti fouroe en a aksi disi pikienso alesì.

Vo hem matti koni-koni a leni pikienso groentoe, vo ba tigri meti en vo wan honti-man a leni pikienso boesi-meti, die ben soetoe.

Wan toe wiki na bakka kakalakka kom na Ba Anansi vo kom teki da monie, bikassi Anansi no ben pai hem pai-man jete.

Ba Anansie ben de na ini koekroe.

«Matti Anansi odie O.»

«Koemarra! Joe sa libi langa matti, joisti tidei mi ben denki vo seni na moni gi joe.

Go na ini, bikasi a waran diasò. Djonsro mi de kom na joe te na baana disi piri. No frede baja, doe leki joe de bassi vo na hosò.

Ma Ba Anansi no ben habbie wan sensi en a ben meki wan smoesi vo kori hem matti kake-lakka.

Na bakka klosi-tem kakalakka skreki en a barri: «Matti Anansi, mi dede!»

«Dede?» «Ofa so?»

«Loekoe dape farrawe mi veianti de kom!»

het ongeluk vlak in het gezicht en begaf zich daarna bij zijn buurman Kakkerlak, die den landbouw uitoefende en nam bij hem een groote hoeveelheid aardvruchten op crediet; daarna ging hij naar zijn vriendin Hen en vroeg haar wat rijst. Van vriend Vos leende hij wat groente, van Tijger wat vleesch en ten slotte van een jager wat geschoten wild.

Eenige weken daarna kwam Kakkerlak bij heer Spin om het geld in ontvangst te nemen, daar deze zijn schuld nog niet had voldaan.

Heer Spin was in de keuken.

«Goeden dag vriend Spin!»

«Goeden morgen! Je zult lang leven, vriend; ik had juist besloten, vandaag het geld op te zenden. Ga even naar binnen, want het is hier warm. Ik kom aanstonds bij je, als deze banaan geschild is. Neem je gemak, doe alsof je thuis waart.»

Heer Spin bezat echter geen cent en verzon een list, om van zijn schuldeischers af te komen.

Na verloop van een kwartier riep Kakkerlak verschrikt uit: Vriend Spin, ik ben verloren!

«Verloren?» «Hoezoo?»

«Kijk daarginds in de verte komt mijn vijandin aan!»

«O Soema tokoe?»

«Oema fouroe!»

«Na alla dati?» Go kibri na ondro da kanape en tan sidon tiri; a no sa doe joe noti, joe kan bow na mi tapoe!»

Ba kakalakka no wakti moro en a kroipie na ondro da kanape.

«Odi mi kaptin Anansi!»

«Odi mi waarde matti! Ofa dem pikien de na hoso. Heri boen! Mi kom na joe vo da zak.....»

«Zak? O sortoe zak? O! monie akande, a no so?»

«Ja kaptin!»

Go na ini, mi de kom na joe sodra mi losi na pisi batjauw disi.

Na di fouroe de go na ini a bari wantron: «Mi kaptin, mi kaptin, mi gowe!»

«Gowe! joe no moesoe gowe; mi de kom djonsrode!»

«No-no, mi no de gowe, ma mi de go dede!» «Dede?» «ofa so?»

«Koni-koni de kom dape, a de go njam mi!»

«We no, mi matti, go tjibri na ondro na kanape, ma no seki joe srefi.»

Na so a doe toe. Foura kroipi na ondro na kanape en a njam kakalakka.

Koni-koni kom na kaptin Anansi en a aksi hem na monie.

«We, matti, mi ben verwakti

«Wie dan toch?»

«Hen!»

«Is dat alles? Ga onder de canapé schuilen en blijf rustig zitten. Zij zal je niets doen; je kunt op mij rekenen!»

Kakkerlak liet het zich geen twee keer zeggen en kroop onder de canapé.

«Goeden dag, kapitein Spin!»

«Goeden dag, waarde vriendin! Hoe is het met de kleintjes thuis? Ik kom bij U om die zaak.....»

«Zaak? Welke zaak! O! Geld zeker, is het niet?»

«Ja kapitein!»

«Ga binnen, ik kom bij je, zoodra ik dit stukje bakkeljauw geroosterd heb.

Naarbinnengaande schreeuwde Hen plotseling: «Kapitein, kapitein, ik ben weg!»

«Weg? Je moet niet weg, ik ben dadelijk klaar!»

«Neen, ik ga niet weg, maar ik ga dood!»

«Dood? Hoezoo?»

«Daarginds komt Vos aan, hij zal mij opeten!»

«Wel neen, vriendin, ga onder de canapé schuilen, maar beweeg je niet!»

Zoo gezegd, zoo gedaan. Hen kroop onder de canapé en at Kakkerlak op.

Vos naderde; kapitein Spin groette hem, en verzocht hem om het verschuldigde geld.

«Wel vriend, ik verwachtte je;

joe; mi potti hem wan toe dei passa klari gi joe.»

«Kom na ini en zakka joe tere, mi de bori pikien njam-njam.

«So so, dan mi de njam nanga joe tidei, wanti mi de fadon vo angri.»

«Nanga alla plezieri, mi boen matti, werkom doro doro!»

Ba Koni-koni go na ini en a teki plesi na tapoe da Kanape. «Hm, mi de smeri fouroe!»

Pikienso na bakka Koni-koni barri gi Anansi takie tigri de kom en dati disi sa kiri hem sondro mankeri.

«Kaba baja, ba tigri no ogri leki joe denki.»

«Ma mi no wanni habi vo doe nanga hem.»

«Joe wanni kibri dan?»

«Ja, no wan tra fassi!»

«Proberi vo kom voorzikti na ondro da kanape, ma no seki joe srefi!»

«Ja mi Kaptin!»

Koni-koni kroipi voorzikti go na ondro na kanapé en die a sie oema-fouro a njam hem.

Ba tigri kom na Anansie en a teki plesi.

«Goemara Gramman, mi kom na joe vo da pikien-sannie!»

«Pikien-sannie, o san dati?»

«Wel joe vergiti dan da sannie di joe ben borgoe na mī?»

ik heb het reeds eenige dagen geleden voor je klaargelegd.»

«Kom binnen en neem je gemak; ik ben bezig voor den pot te zorgen.»

«Zoo, dan eet ik met je meê vandaag, want ik verga van den honger.»

«Metgenoegen, waarde vriend, van harte welkom!»

Vos ging binnen en nam plaats op de canapé.

«Hm, het ruikt hier naar kip!»

Na eenigen tijd gewacht te hebben, riep Vos zijn gastheer toe, dat Tijger in aantocht was en dat deze hem zonder twijfel tot zijn prooi zou maken.

«Kom, vriend, Tijger is zoo slecht niet.»

«Maar ik wil liever niets met hem te maken hebben.»

«Wil je dan schuilen?»

«Ja, natuurlijk!»

Tracht dan voorzichtig onder de canapé te komen, en beweeg je niet.

«Ja, Kapitein!»

Vos kroop voorzichtig onder de canapé, bemerkte Hien en at haar op.

Tijger kwam bij heer Spin en maakte zijne opwachting.

«Goeden morgen, Gouverneur! ik kwam bij U om die kleinigheid!»

«Kleinigheid, wat bedoel je?»

«Wel, hebt U dan vergeten, wat U bij mij op crediet hebt genomen?»

«O ja! Joe kom vo da monie no troe? Ja, mi habi hem wan toe dei kaba na ini mī pakki.» Go na ini en firi joe srefi leki na hoso mi de kom djonsrode.

Ba tigri go na ini a sidon en a bigin vo prei nanga wan awari-bangi. Wantron a bari:

«Ba Anansi helpi mi. Mi de go dede, loekoe, honti-man de kom.»

«Wel proberi efi joe kan kribri na ondro da kanape, taki mi efoe a no de go.»

Tigri soetoe hem hede na ondro da kanape a njam koni-koni en a kom bakka na ba Anansie vo taki hem taki a no kan kibri dape.

«Matti Tigri, joe sabi san, kren na ini da manja-bon disi en tan dape, te honti-man gowe.»

Tigri kren na tapoe da bon. Da koni Anansie potti wan tobo nanga watra na ondro da bon, so dati soema kan sie da Tigri na ini da watra.

Honti-man kom klosibei en a aksi ba Anansi na monie. «Ba Honti-man, wakti pikien-so, mi klari djonsro en a de na ordroe. Sortoe njoensoe?

«Noti! Doe mi wan plezieri en helpi mi pikien hesi.»

«O ja! En je komt om het geld niet waar? Ja, ik heb het reeds sedert een paar dagen in mijn valies. Ga naar binnen en neem je gemak; ik kom aanstonds».

Tijger trad binnen, zette zich neêr en begon met een *awari-bangi*¹ te spelen. Plotse-ling riep hij verschrikt uit:

«Heer Spin, red mij! Ik ga sterven, daar komt de jager aan.»

«Wel, zie eens of je onder de canapé kunt schuilen. Gaat het niet, zeg het me dan.»

Tijger stak zijn kop onder de canapé, at Vos op en kwam daarna bij heer Spin terug, om hem te zeggen, dat hij onmogelijk daar kon schuilen.

«Weet je wat, vriend Tijger, klim in dezen mangaboom en blijf er in, tot de jager weg is.»

Tijger klom in den boom.

De slimme Spin plaatste aan den voet een tobbe met helder water, waarin zijn beeld weêrkaatst werd.

De jager kwam nader en vroeg heer Spin om het verschuldigde geld. «Heer Jager, even wachten, ik ben dadelijk klaar; het is in orde. Wat voor nieuws?»

«Niets! Doe mij een plezier en help mij wat vlug.»

¹ Ook wel *Awari-bang*. Zie noot 2 op blz. 263.

«Ja mi matti. Go sidon so-
langa na tapoe da stoeroe na
ondro da bon en teki wan switi
wintie.»

Honti-man poeroe hem gon
na hem skodroe en a aksi A-
nansi pikien watra vo wassi
hem fesi.

«Doe leki joe de na hoso;
watra de na ini da tobo.»

Honti-man bokoe na abra da
tobo, a si da beerti vo tigri
en a soetoe hem fadon na gron.

«Massra Gado! Mi dede...!
Mi poti wesi! Mi pikien! Ofa
vo verantwoetoe mi srefi!» A-
nansi barri leki wan boeriki. Da
heri Anansi-famirie kom ma-
kandra. Da honti-man taki nanga
djompo-hatti:

«San dati! O san passa?»

«O san passa?» Joe dorfoe
vo aksi dati? We, joe kiri da
tigri vo da Granman vo da
kondre. A ben de na mi na
kostoe vo leri taki en a ben de
wan boen pisi na passi kaba,
ma now.....! Meneerii, joe
sa moesoe verantwoetoe joe srefi
vo da san passa diasio. Mi de
go wantron go teki wan pa-
troeli vo tjisi joe.»

«Mofina! Mi wesi! Mi pikien!»

«Mi no habi trobi nanga
dati.»

«We ba Anansi, lepi joe
matti!»

«Zeker vriend. Ga intusschen
op die stoel zitten onder den
boom en schep een frisch
luchtje.»

De jager ontdeed zich van
zijn geweer en verzocht heer
Spin, hem wat water te geven om
zijn gezicht te wasschen.

«Doe, alsof je thuis was; er
is water in die tobbe.»

De jager boog zich over de ton,
bemerkte het beeld, greep zijn
geweer en velde Tijger neer.

«Hemel! Ik ben verloren...!
Mijn arme vrouw! Mijn kin-
deren! Hoe me te verdedigen!»
Heer Spin schreeuwde luidkeels.
De heele familie Spin kwam
bij elkaar. De jager riep ver-
schrikt:

«Wat! Wat is er gebeurd?»

«Wat er gebeurd is! Durft
U dat te vragen? Wel, U hebt
den tijger van den Gouverneur
van het dorp gedood. Hij was
bij mij in den kost gedaan, omdat
ik hem moest leeren praten.
Hij had het reeds ver in die
kunst gebracht en nu.....!
Mijnheer, U zult U moeten
verantwoorden over hetgeen hier
is geschied. Ik ga onmiddellijk
een patrouille halen, om U in
arrest te nemen.»

«Rampzalige! Mijn vrouw!
Mijn kinderen!»

«Dat kan mij niet schelen.»

— «Wel heer Spin, help uw
vriend.»

«Lepi!»! Na wortoe dati mi no sabi. Soema sa lepi mi efoe mi lepi joe?» «Taki mi san vo doe mi matti.

«Mi no de joe matti!»

«We masra Anansi, joe no hafoe vo pai mi.»

«Nono! Mi no wanni no wan presentie vo joe honti-man. Mi moesoe habi da tigri bakka na libi, die joe kiri. Joe no de gowe, bifosi da tigri kom na libi, joe verstan?»

Honti-man pramisi Anansi vo libi na monie vo da paiman en a sa gi hem wan hondro goroe.

«Now, dati boen; dan mi kan proberi vo bai wan tra tigri. Efoe a no kan, dan mi sa moesoe lei, ope mi de wan vijanti vo lei, en verteri taki da tigri ben de siki en dati a dede.»

«Joisti massra Anansi!»

«Ja, ma da monie na fesi.»

Anansi kisi da san a aksi.

«Joe kan go!»

Honti-man gowe so hesi leki a kan.

Da heri Anansi famirie djompo na tapoe da tigri vo krien hem en vo drei wan pisi. Na so dem ben habi meti vo wan heri tem.

— «Helpen! Dat woord ken ik niet. Wie zal mij helpen als ik U help?»

— «Geef me dan een raad, kameraad».

— «Ik ben uw kameraad niet!»

— «Wel, heer Spin, U hoeft me niet te betalen».

— «O neen! ik wil geen gift van U, heer Jager. Ik moet den tijger levend terug hebben, dienzelfden tijger, die U gedood hebt. U komt hier niet vandaan, alvorens die tijger weer levend is. Begrepen?»

De jager stelde Spin voor, de schuld kwijt te schelden en bovendien 100 gl. te betalen.

— «Nu, dat is goed, dan kan ik ten minste trachten, een anderen tijger te koopen. Gaat dat niet, dan zal ik moeten liegen, waarvan ik een vijand ben, en vertellen, dat de tijger ziek was en gestorven is».

— «Juist, heer Spin.»

— Ja, maar eerst de kwitantie en de honderd gulden.

Heer Spin verkreeg het gevraagde.

— U kunt gaan!

De jager maakte zich zoo gauw mogelijk uit de voeten.

De heele familie Spin sprong op den dooden tijger, om hem schoon te maken en een gedeelte te drogen. Zoo hadden zij weêr vleesch voor geruimen tijd.

N° 10. Een feest bij de Waternimf.

De *watra-mama* ¹ was de beste vriendin van heer Spin. Wanneer zij haar maal gereed had, riep zij haar vriend met luide stem en onmiddellijk kwam heer Spin aan.

Ook wanneer heer Spin gekookt had, riep hij zijn vriendin, maar met zóó zachte stem, dat niemand het hooren kon.

Dit duurde zoo geruimen tijd, tot op zekeren dag de *watra-mama* een groot feest gaf op den rivierbodem. Alle boschbewoners waren uitgenoodigd en ook reeds aanwezig; heer Spin alleen liet op zich wachten.

Hij was immers te licht en bleef op de wateroppervlakte drijven, waarom zijn vriend hem aanried, een groote jas aan te trekken en in elken zak een zwaren steen te doen. *Anansi* volgde den raad en voegde zich bij de overige gasten.

— «Goeden dag, heer Spin» klonk het overal.

Een welvoorzien e tafel deed Spin watertanden; lag het maar aan hem, hij zou dadelijk beginnen.

— «Een bittertje, *mâti anansi* ²?»

— «Als het U blijft, dat geeft eetlust nietwaar?»

— «Zeker», antwoordde het konijn.

— «Aan tafel, mijne heeren» zei de *watra-mama* kort daarop.

— «Maar *mâti anansi*, je maakt me beschaamd, trek toch die oude jas uit.

— «O wee!» dacht heer Spin, «nu is alles mis.»

— «Kom, vlug wat, vriend.»

— «Zuster, je weet toch, dat ik ziek ben, de dokter heeft me voorgeschreven, mij warm te kleeden, laat ik maar zóó aan tafel gaan.»

— «Je komt niet aan tafel met die oude jas.»

Doch heer Spin wilde niet opstaan, om zijn jas uit te trekken.

— «Komaan, wat vlugger, alle heeren zijn reeds aan tafel.»

Eindelijk trok heer Spin zijn jas uit, en onmiddellijk rees hij omhoog.

Zoo werd heer Spin voor zijn gulzigheid gestraft.

¹ Waternimf.

² Vriend Spin.

Nº 11. De Spin en de Kat.

Heer Spin was bevriend met de ratten, zegt het verhaal. Dagelijks kwam hij hen bezoeken, om zijn *koeroe-koeroe*¹ te laten vullen met hetgeen zij gestolen hadden. Dit beviel hem uitermate en hij tapte dan ook geregeld moppen met zijn nieuwe vrienden.

Eens vertelde hij hen, dat hij een kennis had, *Ba' Pina*² genoemd, die mooi zong en goed musiceerde. «O, ge moet hem hooren zingen, het is wel de moeite waard.»

«Indien de heeren er niets tegen hebben, zal ik hem eens meebrengen, dan zal er gedanst moeten worden.»

De ratten keurden het goed.

— «Wanneer komt hij dan?»

— «Dat mag ik niet beslissen.»

— «Breng hem dan meê, als je morgen komt; we zullen zorgen, dat er een paar dames zijn; wat zullen we een pret maken, jongens!»

Spin ging weg, om met *Ba' Pina* te spreken, en deze wilde terstond meêgaan.

— «Neen vriend, wacht tot morgen, dan gaan we samen; en, denk er aan, dat je dadelijk begint te zingen, als we daar zijn.»

— «Zingen? Wat bedoel je daarmee?»

— «Wel, miauwen, en een gunstig oogenblik afwachten om aan te vallen, we deelen eerlijk den buit natuurlijk!»

«Zonder twijfel, vriend.»

— «Ze hebben me wel altijd goed onthaald, maar.... ik heb vleesch noodig.»

— «Je neemt toch een korf mede?»

— «Ja zeker, en ik zal er jou inzetten, als we aankomen.»

— «Wat is dat? Moet ik in jouw korf.»

— «Wel, zeker!»

— «En waarom?»

— «Dwaas, je begrijpt toch wel, dat ze allen wegloopen als zij je aan zien komen. Daarbij, je bent me veel te voorbarig. Luister naar mij, je zult er zelf de goede gevolgen van zien. Vragen ze naar je naam, dan zeg je: *Ba' Pina*, niets anders. Dus opgepast.»

¹ Korf, doorgaans van *warimbo*-bast gevlochten.

² *Ba'* van *baja* = vriend. *Pina* = speld. Met *Ba' Pina* wordt de kat bedoeld.

— «Moet ik niet wat meenemen? Ik heb een *moetitte*.¹ Zou deze in je korf kunnen?» vroeg *Ba' Pina*.

Den volgenden morgen ging heer Spin op het gewone uur weg, vond *Ba' Pina* en liet hem plaats nemen in zijn *koeroe-koeroe*.

— «Goeden morgen, heeren en dames!»

— «Goeden morgen, broeder! Je hebt ons goed voor den gek gehouden, waar is jou muzikant.»

— «Hij wilde eerst niet mee komen, daar zijn voeten ziek zijn.»

— «Hij maakt immers geen muziek met zijn voeten. Had hem maar meêgenomen» riepen de ratten.

— «Hij is ook gekomen.»

— «Waar is hij, ik zie hem niet», vroeg een jonge rat.

Spin haalde *Ba' Pina* voorzichtig uit den korf. Hij begon te miauwen en alle ratten dansten om hem heen. Een oude rat, die zijn staart in een val verloren had, sprak:

— «Ik vertrouw dien muzikant even weinig als Spin; hij is heden hier gekomen met een *agasi*, waarschijnlijk om er ons in te doen. Houdt hem in 't oog, want hij maakt U allen van kant. Ik heb hem meermalen gezien; sluit hij zijn oogen, dan kunt ge op den dood rekenen.»

De andere ratten luisterden niet en voegden hem toe:

— «Je spreekt zoo, omdat je niet mee kunt doen; het is onze schuld toch niet, dat jij aan jicht lijdt. Kan je niet dansen, ga dan weg!»

— «Eén uur van onbedachtzaamheid kan maken, dat men jaren schreit! Weest voorzichtig met *Ba' Pina*; hij zal jelui gauw genoeg opspelden!»

— «Ga weg, oud wijf! alles wat je zegt, zeg je uit nijd; het is niets dan nijd!»

De oude rat ging weg. *Ba' Pina* begon weêr te zingen en wachtte ongeduldig op een teeken van *anansi*, om een aanval te doen. Toen hij luider begon te miauwen, kwamen uit alle hoeken en gaten de ratten te voorschijn, om deel te nemen aan de danspartij.

Ba' Pina hield het niet langer uit, sprong tusschen de aanwezige ratten en doodde het grootste deel.

— «Goed zoo, zei Spin, dat heb je netjes gedaan!»

¹ Zak of mand, doorgaans van *Pina*-bladen gevlochten.

Heer Spin vulde zijn korf; *Ba' Pinx* at zich zat en vertrok. Waarheen wordt echter niet verteld.

Anansi bezweek haast onder den last en thuis gekomen, droogde hij de ratten, waardoor hij weêr voedsel had voor een heel jaar.

— «Heb ik niet gelijk gehad?» vroeg de oude rat.

«Ja», riepen allen, en voortaan gelooven zij wat hij zegt.

Heer Spin durfde nooit meer bij zijne vrienden terug te keeren.

Nº 12. De Spin en de Krekel.

Heer Spin, gedrukt door de zorgen van zijn groot gezin, kon niet langer rondkomen met zijn zuur verdiend geld. Hij nam zich voor, op de een of andere wijze nog wat voedsel machtig te worden en besloot derhalve te gaan stelen in het korenveld van zijn Opperhoofd.

Na verloop van weken evenwel bemerkte het Hoofd, dat hij bestolen werd. Vast besloten niet te zullen rusten voor hij den dief ontdekt had, liet hij op raad van een zijner dienaren een pop maken van kleefstoffen, ter grootte van een mensch en deed hij haar plaatsen op het pad, waar de voetstappen gevonden waren.

Heer Spin, niets wetende, kwam als gewoonlijk met zijn *koeroe-koeroe* op zijn rug.

— «Ik groet U, vriend!» zei hij tot de pop.

— «.....»

— «U antwoordt niet, ga wat op zij en laat me door.»

Heer Spin kreeg nog geen antwoord en gaf toen de pop een slag in 't gezicht, maar zijn hand bleef kleven.

— «Laat me los, of ik geef je nog een slag!»

Hij gaf de pop een tweede klap en nog verder kleefde hij vast.

Kort daarna kwam Krekel voorbij, wien heer Spin vriendelijk om hulp verzocht. Maar toen heer Spin bevrijd was, zat Krekel vast.

Bij het aanbreken van den dag werd hij van de pop afgenomen en duchtig afgeranseld, terwijl heer Spin zijn hoofd vast hield. Krekel schreeuwde;

— «*A no mi, ma no Anansi*¹» waarop heer Spin hem ook een slag gaf, zich verontschuldigende, dat Krekel zoo onfatsoenlijk aan het schelden was geweest.

Toen de krekel goed gestraft was, verwijderde heer Spin zich en voortaan ging hij nu iederen dag in diens korenveld stelen.

N° 13. Heer Spin als Geestelijke.

Heer Spin zit vol listen en streken.

Gedurende een grooten hongersnood kreeg hij van verschillende vrienden een hoeveelheid aardvruchten, voldoende om hem en zijn gezin op de been te houden.

Meer en meer teisterde de plaag het dorp, waar heer Spin woonde. De dorpelingen wisten allen, dat hij een gestudeerde was, en verzochten hem een gebed aan den barmhartigen God op te zenden.

Heer Spin nam op zich, eenige formulieren naar boven te zenden, op voorwaarde, dat het volk hem iets zou geven voor de moeite.

Toen zei hij de gebeden op. Het volk was gerustgesteld en schonk hem tal van belooningen voor de bewezen diensten.

Toen de voorraad op was, dacht heer Spin na, hoe opnieuw aan voedsel te komen en besloot hij eindelijk, zich voor geestelijke uit te geven; *Ma' Akoe* keurde het goed met lachende lippen.

— «*Kaptin, joe tjari hede jere, joe na wan man!*»²

Heer Spin trok een lange jas met verder toebehooren aan, en ging toen naar het dorp van het gevogelte, om er te preeken.

Een blinde eend, met zes kleintjes gezegend, hoorde van den nieuwen geestelijke spreken en zij liet hem tot zich komen, om hem haar leed te klagen.

Heer Spin kwam met een zwarten bril op en groette het gezin. Daar begonnen allen te weêklagen. Zij hadden den heelen dag niet gegeten of niet kunnen eten, want er was niets.

— «Het is immers hongersnood, ik ben toch wel gek, voor andermans genoeg mijn longen uit te schreeuwen».

¹ Ik ben het niet, heer Spin is het.

² Kapitein jij draagt een hoofd, weet je; jij bent me een man.

Moeder eend wist niet, wie de geestelijke was en had hem hoog opgenomen.

Heer Spin verging van honger; hij liet zich daarom door het oudste kind den waterput aanwijzen, doch doodde het onderweg, at een gedeelte op en nam de rest mede naar huis.

Zoo deed hij dag aan dag, tot het geheele gezin op deze wijze verdwenen was.

Heer Spin ging toen overal preeken, maar toen hij het al te bont maakte, werd hij afgeranseld en verminkt.

De dieren hebben hem weggejaagd uit hun midden, waarom hij zijn intrek heeft genomen onder de menschen.

De kippen hebben wraak genomen, want zij eten iederen spin op, die zij tegen komen.

Nº 14. Heer Spin als roeier.

Heer Spin ging in dienst bij een dorpshoofd als roeier op een boot, waarvan de bemanning uit 4 roeiers en 1 stuurman bestond.

Het Hoofd zei:

— «Zoo gaat het niet, ik moet jelui namen weten.»

Heer Spin zei «*Tjari gi dem soema.*» ¹

Vleermuis riep: «*Kiti-kiti moffo.*» ²

Kikvorsch zei: «*Todo.*» ³

Hond antwoordde: «*San mi sa taki.*» ⁴

Elken dag zond het dorpshoofd een schotel met lekkere spijzen voor de bemanning van zijn boot.

Wanneer de bode aankwam, zei hij tot Spin:

— «*Tjari gi dem soema*» dezelfde woorden, die zijn meester hem had gezegd.

Heer Spin nam geregeld het eten aan, daar de bode zijn naam noemde; hij at dan alles zelf op en zag er welvarend uit.

Eens op een dag wilde het dorpshoofd een reisje maken. Hij keek de uitgehongerde roeiers aan en zei:

¹ Breng voor de bemanning.

² Mond, ga snel.

³ De afrikaansche benaming voor de kikvorsch.

⁴ Wat zal ik zeggen?

- «Hoe komt het, dat jelui niet roeien?»
- «We zijn te zwak».
- «Zwak! Eten jelui dan niet?»
- «Neen» antwoordden drie der roeiers.
- «En ik zend iederen dag voedsel!»
- «Dat is zoo, maar *anansi* ontvangt het».
- «Is dat waar?»
- «*Ja patron.* ¹⁾»
- «Eten jelui dan niet samen?»
- «Neen, ik eet alleen, want U zendt het aan mij alleen.»
- «Volstrekt niet! Ik zeg aan den bode: *tjari gi dem*

soema».

- «Dat doet hij ook».
- «En je beweert, dat het voor jou alleen is».
- «Natuurlijk, voor wie anders?»
- «Voor jelui allen».
- «Dat wist ik niet».
- «Wat wist je niet?»
- «Dat de andere drie zoo heeten.»
- «Wat?.... Wat?.... Ik begrijp je niet?»
- «Ik heet immers: *tjari gi dem soema*, niet waar?»

«Ik heb me het voedsel niet toegeëigend! Uwe Excellentie heeft het aan mij alleen gezonden. U moet voortaan duidelijker instructies geven en zeggen, dat hetgeen U zendt bestemd is voor ons viere of vijven, en niet *tjari gi dem soema*, want dat ben ik! Indien U het weêr doet, neem ik het ook weêr aan! Hebt U me verstaan?»

De drie roeiers en de stuurman gaven heer Spin een geducht pak slaag. Hij vluchtte en liet zijn kleedingstukken achter. Toen is hij gaan schuilen in hoeken en gaten en durft zich thans niet meer te vertoonen te midden der andere dieren.

De kakkerlak en zelfs de vliegen spotten met hem.

— «Ik zal me wreken» dacht heer Spin. Hij hing overal netten op, op eenigen afstand van den grond, om zijn vijanden te vangen.

Sedert dien tijd maakt heer Spin ijverig jacht op kakkerlakken en vliegen, en doodt ze, waar hij ze maar vinden kan.

¹⁾ Ja, meester.

N° 15. Spin neemt Tijger gevangen.

Brutale Spin ging op zekeren dag vriend Tijger bezoeken.

— «Wat voor nieuws?»

— «Niets».

— «Zeg mij toch, Spin, zou jij in staat zijn den tijger te berijden?»

— «Of ik in staat ben een tijger te berijden? Wel natuurlijk! Ik zal jou berijden, zoodra je me maar de gelegenheid geeft».

— «Dat lieg je, kwast».

— «En ik zeg je, dat ik je op stal zal brengen en je gevangen zal nemen. — Neem je de weddenschap aan?»

— «Zeker».

— «Wel, morgen ochtend om acht uur rijd ik je, zonder uitstel».

Den volgenden morgen, omstreeks half acht, stond Heer Spin in Gouverneurs-uniform gereed en zette zich in het gras naast den weg, waar Tijger voorbij moest gaan. Toen hij hem aan zag komen, begon hij in het gras te rollen en te roepen dat hij buikpijn had.

Tijger sprak hem aan:

— «Jij zoudt me immers op dit uur berijden, niet?»

— «Dat heb ik gezegd, dat is zoo, maar zonder na te denken. Jij kent mij toch met mijn bluffen. Hoe zou ik dat kunnen, ik arm, krachteloos dier, jou als rijdier gebruiken! Wees wijzer, heb medelijden met mij, ik verga van pijn, mijn anus is heelemaal uitgekomen».

De Spin had een rijstzak bij zich met hoofdstel, leidsels, zadel, enz. er in.

— «Kijk, dezen zak, ik kan hem niet eens dragen, hoe zou ik jou kunnen berijden?»

Spin lag bewusteloos neêr.

— «Vriend Tijger, kijk niet naar mij, luister niet naar mijne woorden, maar hebt medelijden met mij, anders ga ik hier sterven; laat me op je rug gaan zitten».

Tijger, die medelijden kreeg met hem, stond het hem toe.

Spin had veel moeite om er op te komen.

— «Mijn anus,» schreeuwde hij, «mijn anus doet me zoo'n pijn! Sta me toe, vriend, iets zachts op je rug te leggen, anders loop ik gevaar, dat mijn darmen geheel uitkomen».

— «Zooals je wilt».

Spin zadelde Tijger, dat het de moeite waard was. «Men kan niet zitten zonder steun, niet waar vriend? Houd dit priemetje in je bek».

— «Vlug dan, wil je soms de baas gaan spelen voor mijn goedheid?»

— «Wel neen, vriend».

— «Gauw dan, want ik moet weg».

Spin besteeg Tijger, die in galop wegvloog.

Hij had zijn zin gekregen; hij zweefte Tijger, sloeg hem met de sporen, bracht hem voor het huis van het dorps hoofd en zei tegen den knecht:

— «Neem mijn paard en breng het op stal».

Men deed, wat hij vroeg, en Tijger werd in den stal opgesloten.

— «Heb ik je niet gezegd, dat ik je zou berijden en gevangen nemen? Nu zit je in de kooi en je hebt er je zelf ingebracht, ezel die je bent» en heer Spin ging heen.

*Boen no habi tangi*¹.

N° 16. Heer Spin en de Hond.

Zeker dorps hoofd, heel goed met heer Spin bekend, nam zich voor, hem eens aan de kaak te stellen.

Hij liet twee koeien, een vette en een magere, in een stal plaatsen, die geheel gesloten was. De magere koe werd met trommelkoord, de andere met naaigaren vastgebonden; de twee uiteinden werden door een gaatje, dat in een der planken geboord was, heengestoken.

Heer Spin en vriend Hond werden daarop door het Hoofd uitgenoodigd.

— «Ik heb twee koeien op stal» zei deze, «een vette en een magere, de eene is vastgebonden met trommelkoord, de andere met naaigaren; neemt elk een van de uiteinden en ge moogt de koe, die er aan vastgebonden is, hebben».

Heer Spin vloog naar de stal en nam het trommelkoord; Hond, die later kwam, moest zich met het naaigaren tevreden stellen.

¹ Ondank is 's werelds loon.

Anansi meende, dat een flink beest niet met naaigaren vastgebonden kan worden en verheugde zich een goeden slag geslagen te hebben; doch toen de stal geopend werd, moest aan hem de magere en aan Hond de vette koe gegeven worden.

Heer Spin was daarmee echter niet tevreden en stelde Hond voor te verwisselen.

— «Vriend, wees tevreden met je lot, ik voor mij ruil niet.»

— «Goed, laat het dan zoo blijven, ik wil ook niet meer ruilen, ik ga mijn koe slachten».

Heer Spin gaf aan Hond de lever en een stukje vleesch. Daarna togen zij samen op weg.

— «*Mati dagoe*¹ geef me de lever terug,» zei *anansi* en Hond deed het.

— «Jij bent toch een onverdraagzame kerel, men kan met jou nooit eens een mop tappen».

Hond liet zich dit niet zeggen en nam de lever weêr in zijn bek.

Eenige oogenblikken later begon heer Spin weêr:

— «Geef me de lever terug».

Hond deed andermaal wat hem gevraagd werd.

— «Ik zal van mijn leven nooit meer een grap met jou hebben. Wat ben je dom!» zei *Anansi*.

Weder nam Hond de lever terug, ging toen wat drinken en slikte de lever in. Spin bemerkte het.

— «Vriend, tot dusverre heb ik geschertst, maar nu is het ernst; geef me de lever terug, anders krijgen we ruzie».

Doch Hond kon niet spreken, en knorde:

— «Ik heb haar bij vergissing ingeslikt».

— «Bij vergissing ingeslikt! Ik moet die lever terug hebben, al zou je je eigen koe moeten slachten; ik moet haar terug hebben».

Hond slachtte daarop zijn koe en gaf *Anansi* het gevraagde stuk. Daarna liep hij weg en maakte hij een groot gat, waarin hij zich verschool, om heer Spin zijn onhebbelijkheid betaald te zetten.

Toen *Anansi* aankwam, begon hij te knorren en liet hij de tanden zien. Heer Spin dacht, dat het de aarde was, die lachte; zette zijn *koeroe-kocroe*² neêr en sprak:

— «Ik verzoek mijn vader, mij door te laten».

¹ Vriend hond.

² Mand van gevlochten riet, waarvan Negers en Indianen zich bedienen.

Hond begon dof te blaffen.

— «Gij verlangt zeker een stuk vleesch, niet?»

Heer Spin gooide een stuk vleesch naar beneden, doch Hond begon nog harder te blaffen. *Anansi* werd doodsbang.

— «Wil je nog een stuk?»

Heer Spin wierp weêr een stuk, hetgeen hij herhaalde tot hij niets meer had. Toen liep hij naar het dorps hoofd, en deelde hem het voorgevallene mede. Het hoofd wist, dat *Anansi* een leugenaar was, en geloofde het verhaal niet.

— «Indien ik lieg, wil ik mijn hoofd verliezen», riep *Anansi*.

Twintig soldaten gingen daarop met hem mede, maar ze zagen slechts een groote kuil.

Toen men heer Spin gevangen wilde nemen, vluchtte hij in een reet en kwam er nooit meer uit.

Al is men nog zoo slim, toch kan men nog wel eens beetgenomen worden. Het spreekwoord zegt:

«Boontje komt om zijn loontje».

Nº 17. De verjaardag van den Tijger.

Toen de verjaardag van den woudkoning naderde, werden alle dieren door hem uitgenoodigd, om dien dag met hem te komen doorbrengen.

Heer Spin, de huisvriend van Tijger, verzuimde niet, aan het feest deel te nemen; wel is waar was hij dien dag niet goed geluimd, daar Kakkerlak hem het leven moeilijk maakte. Hij kon *kakrako*¹ nl. niet meer onder de oogen zien en meende, dat het oogenblik van zijn dood gekomen was.

Om twaalf uur zetten de dames en heeren zich aan tafel. *Anansi* stond op en nam het woord:

— «De plaatsen zijn niet goed geregeld; het is niet zooals het zijn moet».

— «Hoe zoo?» zei Tijger.

— «De zaak, waarop ik U wijzen wilde, is deze. Kakkerlak gaat eenvoudigweg zitten, waar het hem belieft, en wel tusschen het hert en onzen vriend *djiendja-makka*². Hij hoort thuis

¹ Kakkerlak.

² Stekelvarken.

onder de gevleugelde dieren, daar is zijn plaats, maar niet tusschen de heeren, waar hij is gaan zitten».

— «Dat is niets, dat kan gemakkelijk hersteld worden» zei Tijger.

— «Ga hier zitten, naast je vriend Haan; er is nog een plaats open».

— «Dank je, dank je wel» antwoordde Kakkerlak.

— «Gaat nu niet twisten, vermaande Tijger. Indien gij reden hebt om te vechten, vecht dan, maar niet hier, en wees gerust vriend Kakkerlak; de haan zal je niets doen; hij heeft geen enkele reden. Kijk me niet aan als een woedende stier; ik heb hem niets gezegd».

— «Hm!» zuchtte Kakkerlak.

— «Denk je misschien, dat ik hem verteld heb, hoe je steeds kwaadspreekt van hem, welke blaam je op zijn naam hebt geworpen, of dat je een deuntje op hem hebt gemaakt, dat je steeds achter zijn rug zingt: *Kakka na mi negre! reh! reh! reh!*¹ Denk je, dat ik hem zijn gedrag tegenover dames heb verweten? Neen, vriend».

«Prosit, heeren, op de gezondheid van Tijger,» begon heer Spin zijn rede, waarin hij alle goede hoedanigheden van zijn vriend deed uitkomen.

Daarna begon hij te eten en hitste hij den haan net zoo lang op, tot deze Kakkerlak oppikte.

Dit is de oorsprong van de vijandschap tusschen de kippen en de kakkerlakken. *Anansi* is er de oorzaak van. Toen de kippen hem echter leerden kennen, onderging hij hetzelfde lot.

*Iffi joe diki wan hóló gi wan trà, joe srefi de fadón na ini.*³

Nº 18. De Spin voert den Dood in.

In vroeger tijden leefde de Dood niet onder de menschen, maar heer Spin lokte hem uit het bosch.

Op zekeren morgen ging *Anansi* als gewoonlijk naar het woud met zijn *koeroe-koeroe*³ op zijn rug en ging den Dood opzoeken:

¹ De haan is mijn slaaf! reh! reh! reh!

² Die een graf graaft voor een ander, valt er zelf in.

³ Korf van *warimbo*-riet.

— «*Odi mâti Dêdê!*»¹

— «.....»

— «Ik groet U vriend!»

— «.....»

— «Hm!» dacht heer Spin, die een *bari-bakot*² met gedroogd vleesch zag staan, «dat is een goed teeken. Vriend, kan ik wat van dat gedroogde vleesch nemen?»

— «.....»

— «Ik heb een mooie dochter, vriend, ik zal ze je tot vrouw geven!»

— «.....»

Heer Spin vulde zijn *koeroe-koeroe* en vertrok. Thuis gekomen, vertelde hij zijn vrouw, dat hij een vriend had gevonden, die alles voor hem over had, en dat hij hem zijn dochter *Akoeba* tot vrouw wilde geven.

Den volgenden dag herhaalde heer Spin zijn bezoek.

— «Ik groet je, vriend Dood!»

— «.....»

— «*Akoeba* laat je groeten!»

— «.....»

Heer Spin vulde weêr zijn *koeroe-koeroe* en ging weêr heen. Zoo kwam hij iederen dag terug, tot al het gedroogde vleesch op was. Den dag daarop kwam hij met zijn dochter *Akoeba*, die hij zijn vriend wilde voorstellen. Ook nu weêr had hij zijn korf meêgenomen.

— «Dag vriend!»

— «.....»

— «*Akoeba* is je komen bezoeken!»

— «.....»

— «*Akoeba* groet je!»

— «.....»

— «Wil je haar dan niet hebben?»

De Dood stond op en velde haar met één slag neer; daarna achtervolgde hij heer Spin, dien hij ook tot zich wilde nemen. Deze echter liep veel vlugger, en bereikte zijn huis schreeuwende:

— «Schuilt! Daar komt de Dood!»

Niemand begreep hem, want de Dood was destijds niet

¹ Goedendag, vriend Dood.

² Rooster.

bekend. Heer Spin verschool zich in een beslagruimte, en de Dood trad zijn woning binnen, waar hij zijn gansche gezin neêrvelde.

Toen de Dood weêr vertrokken was, kwam heer Spin uit zijn schuilplaats te voorschijn en zong hij:

Heli kondre sa soengoe!

Alla soema sa dêdê!

Anansi wawán sa tan! ¹

Nº 19. De Spin wedt, den Tijger te berijden.

Men vertelt, dat op zekeren dag het dorpshoofd aan heer Spin gevraagd zou hebben of hij Tijger zou kunnen berijden.

— «Wel zeker!»

— «Waarlijk?» vroeg het Hoofd, niet kunnende begrijpen, dat Spin slim genoeg zou zijn, om Tijger te bemeesteren.

— «Wacht een oogenblik».

Spin ging naar huis en vroeg zijn vrouw:

— «Heb jij soms die bedorven eieren, die niet zijn uitgebroed, weggegooid?»

— «Neen!»

— «Waar zijn ze dan? Ik zoek me dood en vind ze niet.»

— «Nooit kan je iets zoeken of je moet me uitschelden!»

— «Haal ze dan!»

Ma' Akoe' ² bracht haar man drie bedorven eieren.

— «Liever had je me alle bedorven eieren meêgebracht; ik vraag er één en je brengt er een half dozijn mede».

— «Hm! ik versta me niet met den kapitein. ³ Hij heeft zeker weêr de eene of andere weddenschap aangegaan, en nu komt hij me zoo maar uitschelden».

Spin nam een ei en begaf zich naar de woning van vriend Tijger. Toen hij het huis naderde, stak hij het ei in den mond tegen zijn wang en hield zich ziek.

¹ Het geheele dorp zal verzinken!

Alle wezens zullen sterven!

Spin alleen zal overblijven!

² Moeder *Akoeba*.

³ Moeder *Akoeba* spreekt haar man dikwijls met „*mi kaptin*” (= mijn kapitein) aan.

«*Odi mati tigri*»¹ sprak Spin door den neus en met gesloten tanden.

— «Goeden morgen, vriend, wat scheelt jou? Ben je ziek?»

Toen, bemerkende, dat zijn mond rook, vroeg Tijger:

— «Wat scheelt er toch aan, vriend Spin, je mond stinkt».

— «Dat geloof ik graag, want ik heb hier iets in den hals; precies weet ik niet, wat het is, maar het moet een abces zijn».

Anansi zuchtte en zakte ineem. Tijger hielp hem opstaan en liet hem plaats nemen op een bank.

— «Vriend Tijger, gaat ge naar de stad?»

— «Ja, maar voorloopig nog niet».

— «Hm

— «Hadt je mij misschien iets te vragen?»

— «Ja».

— «Wat dan, mijn vriend».

— «Ik wilde je vragen, of je het misschien zou willen doen.»

— «Zeg het gerust; ik wil je graag van dienst zijn, want ik beklaag je in dezen toestand».

— «Wel, ik wou je verzoeken, als je naar de stad ging, me op je rug te nemen, want ik kan niet loopen. Ik ben niet zwaar, dat weet je».

— «Met genoegen, vriend. Laten we dan dadelijk gaan; misschien tref je den dokter nog thuis op dit uur.

Heer Spin was zóó zwak, dat Tijger hem buitenshuis moest leiden en hem op zijn rug plaatsen.

— «Zit je goed?»

— «Ja, maar je ruggegraat doet me pijn; zou ik er een kussentje op mogen leggen?»

— «Zeker».

Spin zette het zadel vast.

— «Zit je nu goed?»

— «Ik schommel een beetje. Ik vrees, dat ik zal vallen, als je begint te loopen. Zou je dit touwtje niet in je mond kunnen houden? Het is ook niet alles voor een zieke, om te zitten zonder steun».

— «Zeer zeker niet, vriend».

Spin hield de leidsels vast, toen Tijger begon te loopen.

— «Wacht nog even; geef me eerst een zweep om de vliegen weg te jagen».

¹ Goeden dag, vriend Tijger.

Tijger begon te draven, Spin stuurde hem recht op de woning van het dorpshoofd aan, zweepte Tijger, dat hij ervan kraakte en iedereen klapte in de handen.

Zoo heeft heer Spin zijn weddenschap gewonnen, daarom: *loekoe boen, anansi koli joe.*¹

Nº 20. Tori na ini da libi
vo Anansi.

Bifosi mi bigin mi sa gi oen
wan sjatoe tori voe oen kan lai:

Kantoro doro sroto, kantoro
moni lasi efi a no da bediende,
dan misi de wan foevoeroe-man.

Brada kon wi libi da tori disi
na wan see.

«Ma man! bigin dan, na neti
de gowe foe soso.»

Iertintin, sigri tientien!

Now mi de go gi joe wan tori
foe ba Anansi nanga ba Asaw.

Wi ala sabi taki ba asaw a
no wan spotoe soema, en dati
a dé wan krakti meti.

Wan mamantem ba anansi
teki da vrijpostige brutaliteiti,
foe go aksi foe hori wan stré
nanga ba asaw, foe stré soema
de morō tranga leki trawan.

Ba Asaw no praktiseri moro

Nº 20. Verhaal uit het
leven van vriend Spin.

Alvorens het verhaal te be-
ginnen zal ik U een raadsel
opgeven:

De deur van het kantoor was
gesloten, er werd uit het kantoor
geld vermist; zooniet de bedien-
de, dan is mevrouw een schurk...

Broeders, laat ons het hierbij
laten.

«Maar man, begin dan toch,
de avond gaat geheel verloren».

Eertijds, d. i. sedert onheu-
gelijke tijden, toen de dieren
nog spraken....

Nu ga ik U een verhaal doen
van vriend Spin en vriend Olifant.

Wij weten allen, dat vriend
Olifant niet iemand is om mee
te spotten, en dat hij een
krachtig en sterk dier is.

Op zekeren morgen kwam
vriend Spin, verregaand onbe-
schaamdweg, vriend Olifant
voorstellen om met hem een
weddenschap aan te gaan, wie
van hen beiden de sterkste zou
blijken te zijn.

Olifant dacht er niet verder

¹ Past op, dat *Anansi* u niet fopt.
Dl. 72.

fara, a djompo hopo hem bigi noso na tapoe en a lafoe nanga dem *pikien* tifi di masra gi hem foe krin hem ai nanga jesi.

Ba Anansi figi hem baroeba en leki hem tongo en a soekoe hem pasi foe go praktiserie ho fasi a sa seti hem koni streki foe wini Asaw. Tientron a naki hem hede en stampoe nanga hem bigi soesoe na gron, té a feni wan fasi foe kisi da bigi soema foe boesi. Na joeroe di doengroe dé fadon ba Anansi go na watrasee en froiti kari na moro bigi fisi foe spaansche groenoe sè, da nem foe dati fisi na «Walvisi».

Wan pikien kwartier na baka, sè bigien foe seki, en spoiti leki wan bergi de poeroe faja.

Walvisi kon na sjoro.

Ba Anansi skreki en a de befi foe hem foetoe té na hem hede, hen skin gro; nanga watra na hai a dé begi Walvisi: «mi wan pòti pikien sani foe ala soema fa mi fadon na ini wan bigi tesi. Ké mi mama foe sé, joe wawan sa kan helpi mi no wan soe-

over na, of hem misschien ook een strik gespannen werd. Hij sprong op, stak zijn langen snuit in de lucht en lachte zóó hartelijk, dat de kleine tandjes, die God de Heer hem gaf, om zijn oogen en ooren schoon te maken, te zien kwamen.

Vriend Spin draaide zijn knevels op, streek zijn baard, likte zich de lippen en ging heen om de list, die hij zou aanwenden, Olifant het af te winnen, te overpeinzen. Tienmaal sloeg hij zich voor het hoofd en stampte hij met zijn grooten zwaren schoen tegen den grond, om een middel te bedenken, om dezen grooten woudebewoner beet te nemen. Toen het schemerde, ging vriend Spin aan het strand en floot hij, om de grootste visch van de Spaansche groene zee tot zich te roepen; deze visch heet Walvisch.

Een kwartiertje daarna begon de zee onstuimig te worden en schoten de golven als bergen omhoog, terwijl deze opspoten als een vulkaan, die uit zijn kraters lava en asch werpt.

Walvisch kwam aan wal.

Vriend Spin schrikte vreeselijk en beefde van zijn hoofd tot zijn teenen; een rilling ging door zijn leden, en met tranen in de oogen verzocht hij Walvisch, hem aldus aansprekende: «Ik ben een arm klein ding te midden van alle andere schepselen en ben toch in een bittere verzoeking ge-

ma moro na disi grontapoe».

«Anansi joe boi, joe dè sanik, sensi joe poeroe mi na ondro watra, joe de nanga begi en téé noja joe no taki noti jete».

«Mi bigi soema, praktiserie mi mofina, nanga Gado wani mi san bigien:

Ba Asaw miti mi na wan drai-hoekoe leti da na srefi presi pe Ba Napoleon ben feti da bigi feti, da bigi feti wi krijoro kari hem «atra brasa.»

Wi dé taki wan tori en a praktiserie da tem foe na feti, bikasi ba Asaw na Ingrisiman hem broedoe bigin faja. A wani foe naki mi, ma ké pôti gelokoe mi pikien, mi djompo en kibri mi srefi. Nanga da ati-bron mi kosi alla bigi meti na dré gron en na watra.»

«Joe boi foe mi srefi joe no habi respekti, mi sa sori joe.»

Wi ala sabi Anansi nanga hem koni-fasi.

A teki na stré toe nanga Walvisi, a taki nanga Walvisi, wel bigi mama, mi sa seti da stré so fasi:

«Mi go leni wan bigi tité en joe sa tai na wan pisi na joe bere en na tra pisi mi sa teki na sjoro en tai na *mi* berè, dan noja mi sa si soema fosi

vallen. Ach, moeder der zee, gij alleen kunt mij helpen en niemand anders ter wereld.»

— «Spin, jou kwajongen, je zagnikt; sedert je me aan wal geroepen hebt, doe je niets dan smeecken en tot nu toe heb je niets gezegd».

— «Eerwaardige, ontferm u over mij, rampzalige! Ach daar God het wil, zal ik beginnen:

Vriend Olifant ontmoette mij op een hoek van Quatre-Bras, juist op de plek, waar de slag het hevigst was, die daar door vriend Napoleon werd geleverd.

Wij spraken over dien slag en hij verdiepte zich in herinneringen, toen, omdat vriend Olifant Engelschman is, hij plotseling woest en driftig werd. Hij wilde mij slaan, maar gelukkig voor mij, dat ik klein ben, want ik maakte me uit de voeten en verborg me. In mijne verontwadding heb ik gescholden op alle grooten der aarde en der zee.»

— «Jou kwajongen, voor mij hebt gij geen eerbied; ik zal je dat betaald zetten.»

Wij allen weten hoe slim Spin is.

Hij ging toen ook met Walvisch een weddenschap aan, zeggende: «Wel groote bewoner der zee; ik ga een lang en sterk kabeltow leenen; daarvan zult gij het eene eind om uw middel slaan en het andere zal ik, aan wal blijvende, om mijn middel binden; dan zullen wij op een

sa tjari trawan kom na sjoro
efoe na liba.

Ma mama Walvisi, bifosi
mi bigin mi wani foe go taki
mi wefi en pikien adjosi».

Mama Walvisi no denki noti
moro en a taki: «ja» en moro
fara a taki, «a boen».

Toe dei na baka tidé wi sa
bigien 3 joeroe wan kwarta
nanga 3 minuut nanga wan pi-
kien sani moro».

Anansi feni tem foe go na
Asaw en nanga asrantie a bi-
gien foe daag na bigi Ba.

Asaw a no pikien nengré a
djompo en taki: «Aboen joe
vagebontoe boi, mi sa sori joe
soema moro tranga.»

Asaw taki, «fa joe wani wi
stré».

«Asaw mi dè tai wan tité na
joe berè en joe sa tan namindri
en mi sa go na watrasée téé
wi toe hari tranga soema miti
nanga trawan hen lasi en da
strafœ foe dati ibri wan man
sa taki san a wani.»

gegeven teeken aan het trekken
gaan; brengt gij mij in zee,
dan doch breng ik jé aan
land dan .. is hij, die het wint
de sterkste van ons beiden.

Maar voor alles, sta mij toe
van mijn vrouw en kinderen
afscheid te gaan nemen.»

Moeder Walvisch dacht er
ook niet verder over na en zei:
«ja, het is goed».

Twee dagen na heden zullen
wij den strijd aanbinden te om-
streeks drie uur, drie minuten
en eenige seconden.»

Hierdoor vond Spin tijd en
gelegenheid, om naar Olifant
toe te gaan en dezen onbe-
schaamdweg uit te dagen.

Olifant, ofschoon geen on-
beduidende, sprong op en zei:
«het is goed, jou vagebond van
een kleinen kwājongen, ik zal
je doen zien wie sterker is.»

Olifant vroeg: «op welke wijze
zullen wij de weddenschap aan-
gaan?»

— «Olifant, ik zal een kabel-
touw om uw middel binden en gij
zult midden in het bosch blijven,
terwijl ik aan het strand zal
gaan staan, met het andere eind
van het touw om mijn middel
gebonden, en dan zullen wij
op een te geven teeken naar
elkander toe gaan trekken en
hij, die den ander naar zich
toetrekt, zal overwinnaar zijn
en het recht hebben te eischen,
wat hem gelieft.»

Noja mi brada en sisa san joe denki dati Anansi doe? A wakti na tem kisi foe na stré nanga Walvisi a go en tai Walvisi nanga wan bigi sipi-tité boen tranga en so a go wan 50 ketting mora fara, en tai Asaw meti nanga hem. Anansi poti hem brada foe gi komando te na joeroe kisi foe bari foe anansi nanga Asaw kan hari.

Na joeroe foe da stré bigien, Anansi brada bari: «Na tem.»

Asaw nanga Walvisi bigine foe hari Walvisi na ondro watra en asaw na sjoro, so dati nowan foe dem toe de si makandra. Wan heri tem na hari go doro zondro dati dem toe bigi meti ben kan wini dem srefi.

Asaw verwondroe en a no kan bribi hem srefi. Voe na gelokoe voe Asaw, hem pikien sisa de pasa en a si taki na tité de hari komopo na ondro watra en a si fa sè de seki.

Anansi di no law toe, si fa

Welnu, Broeders en zusters, wat denkt ge wel dat Spin gedaan heeft? Hij wacht af tot op het oogenblik, dat met Walvisch was overeengekomen. Toen gaat hij met een tros kabeltouw van 100 meter lengte naar Walvisch toe en bindt deze om diens middel, keert terug en bindt het aan het andere eind om Olifant's middel, plaatst zijn broeder, overeenkomstig een met hem gemaakte afspraak, in het midden, om het sein tot den strijd te geven en verwijdert zich in de richting van het strand, zijn broeder toeroepende, dat hij alleen te roepen had: «het is tijd».

Toen het uur van den strijd gekomen was, riep de broeder van Spin; «het is tijd.»

Olifant en Walvisch begonnen nu, in tegenovergestelde richting zich bewegende, te trekken; Walvisch in zee en Olifant op land, zoodat geen van beiden den anderen kon zien. Dit heen en weêr trekken duurde geruimen tijd, zonder dat deze twee gevaarten elkander konden zien of op elkander iets winnen.

Olifant was hierover verbaasd en kon er zich geen denkbeeld van vormen. Tot zijn geluk kwam zijn jongere zuster daar langs, die zag, dat het kabeltouw van het water uit getrokken werd en dat de zee zeer onstuimig was.

Spin, die ook geen gek was,

Asaw sisa de loekoe en a begrépi taki da sisa sa go taki nanga hem brada en so Anansi lon go na mindri boesina ini na ingewande voe wan ouroe dède Asaw go kibri, bikasi a sabi san de go pasa.

Asaw pikien sisa go taki nanga hem brada: «Joe lawman, a no Anansi de hari da tité ma na Walvisi na ondro sè en so fasi joe no kan wini.» Wantron Asaw seni wan boskopoe go na Walvisi fae verteri hem ala sani en na srefi joeroe dem kon loesoe da tité. Den seni wan krage go na kroetoe-bakra foe boesi en na joeroe tem Anansi ben moe verschijne a gowe en te foe dem go feni Anansi a trow nanga wan Prinses foe wan bigi kondré so fasi hede dem no kan tjari hem go moro na fesi kroetoe.

We brada en sisa teki wan, exemper na tapoe disi. «Bigi soema no moe teki pikien nèngre foe mati.»

Baja na joe joeroe now! Gowan!

bemerkte hoe het zusje van Olifant dit alles gadesloeg, en, uit vrees dat zij dit haar broeder zou gaan mededeelen, maakte hij zich onmiddellijk uit de voeten. Hij vluchtte het bosch in en ging zich verbergen in het skelet van een olifant; want hij voorzag, wat hem te wachten stond.

Het zusje van Olifant ging naar haar broeder toe en zeide tot dezen: «Jou gek, het is niet Spin, maar Walvisch in de zee, die aan het touw trekt en daardoor is voor jou de kans op winnen verkeken.» Onmiddellijk daarop zond Olifant aan Walvisch een boodschap, hem daarbij alles mededeelende. Onmiddellijk ontdeden zij zich beiden van het kabeltouw.

Zij dienden een klacht in tegen Spin bij het Boschgerecht, maar Spin, slimmer dan beiden te zamen, had zich den tijd benuttigd, om een huwelijk aan te gaan met de Prinses van het land, zoodat hij niet meer voor het Boschgerecht kon worden betrokken.

Welnu, broeders en zusters, leert hieruit, dat het niet aangaat dat grooten der aarde zich met hun minderen inlaten.

Vriend, nu de beurt aan jou!

Nº 21. Anansi na ini koro-
sie leki Amerikan.

Anansi ben trouw nanga Akoeba en dem ben habi twaarfœ pikien. Anansi ben moesoe wroko hebi vo zorgoe hem wefi nanga pikien. Ma Akoeba ben lobi fouroe en a ben habi wan heri fouroe-pèn foeroe.

Ba Anansi, die ben foeroe nanga zorgoe proberi alla fassie vo gappoe wan toe vo dem, ma a no ben lokoe hem. Wan boen dèi a praktiserie wan streek:

A ben sabi taki hem wefi frèdè vo bakra. na da fosi presi vo Amerikan, bikassie a ben denki taki dem disi ben gevaarlik.

Anansi taki Akoeba dati na sébi joeroe na nèti wan Amerikan ben de go kom njam en dati alla sani ben moesoe klari.

Pikienso na baka siksie joeroe Anansi go na doro en na sébi joeroe a kom baka leki wan Amerikan.

«Good evening!»

«Navoe kaptin!»

Ma Akoeba meki kosi en a

Nº 21. De Spin als Ameri-
kaan verkleed.

Heer Spin was getrouwd met *Ma' Akoeba*. Hij werd gezegend met een twaaltal kinderen en moest hard werken, om zijn gezin te kunnen onderhouden. Moeder de vrouw, die een liefhebster was van pluimvee, hield er een heele fokkerij op na.

Spin, door zorgen ter neêr gedrukt, stelde alles in het werk, om er wat van machtig te worden. Het mocht hem echter niet lukken. Toen bedacht hij de volgende list.

Heer Spin wist, dat zijn echtgenoot bang was voor blanken, voornamelijk voor Amerikanen, die zij voor gevaarlijke menschen hield.

Hij deelde haar nu mede, dat een Amerikaansch kapitein 's avonds om zeven uur zou komen soupeeren, en zei haar, dat alles dan klaar moest zijn.

Even over zessen ging heer Spin uit om te wandelen en klokslag zeven kwam hij als Amerikaan verkleed terug.

— «Good evening»

— «*Navoe kaptin*¹»

Ma' Akoeba maakte een *kosi*²

¹ Goeden avond Kapitein.

² *Kosi* is een eerbiedige kniebuiging, waarbij de voeten achterwaarts bewogen worden. Nog bij oude negers en negerinnen is deze begroeting in gebruik.

seni hem oema-pikien vo leti da lampoe na ini hoso.

«No No No, mi get sore hai» a kaptin taki.

Kaptin njam hem bèrè-foeroe en na baka dati a taki nanga tranga stem:

«taki Anansi, te a kom na hoso, dati mi tan wakti hem, ma dati mi gowe, di a no de kom; tamara mi de kom baka en dan mi hópoe vo sie hem. Taki hem tangi vo hem boen hatti.

Ma Akoeba, no ben sabi bètrè en a taki hem adjosi.

Anansi tjentji hem krosi en na baka wan hafoe joeroe a kom na hoso.

Ma Akoeba no ben kisi hem srefi jete en a verteri hem man san passa en a begi Anansie no voe go na doro tamara, bikassi a ben frède.

«Joe no habi vo frède mi pikien, a de wan soema-pikien leki joe.

Joe zorgoe boen vo hem a no troe?»

«Ja en a njam boen toe. Noti no libi leki dem bonjo vo da brai-doksi. A djersi leki a de wan gridi-man.»

¹ Neen, ik heb zeere oogen,

² Eindvogels,

en zond haar dochter naar binnen om het licht aan te steken.

— *No, no, no, me git sore hai* ¹ schreeuwde de kapitein.

De kapitein at naar hartelust en toen hij klaar was, zei hij op woesten toon tegen *Ma' Akoeba*:

«Zeg tegen *Anansi* als hij thuis komt, dat ik op hem ben blijven wachten, maar dat ik eindelijk ben weggegaan, toen hij niet kwam opdagen; morgen kom ik weêr en dan hoop ik hem aan te treffen. Bedank hem vast voor het goede onthaal.»

Ma' Akoeba, niet beter wetende, groette hem vriendelijk, waarna hij vertrok.

Heer Spin ontdeed zich van zijn Amerikaansch kostuum, en kwam na een half uur weêr thuis.

Ma' Akoeba, nog niet gekomen van den schrik, deelde haar echtgenoot het voorgevallene mede en verzocht hem, den volgenden dag niet uit te gaan, uit vrees voor den Amerikaan.

— «Waarom bang te zijn, kind, hij is toch een mensch als jij.

Je hebt hem toch goed onthaald, hoop ik?»

— «Ja zeker en hij heeft goed gegeten ook. Er is niets overgebleven dan de beentjes van de gebraden *doksi*. ² Hij komt me voor, een gulzigaard te zijn.»

«Lobi, joe no sabi kondre, efoe noso joe ben sa kari joe consiënsi, bifosi joe taki so wan sani.»

«Ofa? Mi no sabi va kondre de», Ma Akoeba aksi, die no ben safri so meni.

— «Joe kan begrépi taki a no ben sa njam so foeroe efoe a no ben switi; na wan boen recómandatie gi joe, mama. A de wan Amerikan doro-doro, a de sàri mi dati mi no ben de na hoso. A no aksi joe whisky?» Anansi taki na baka.

No-no, ma doe mi wan prezirie en no tjari hem kom na ini hoso.»

Ba Anansi hori hem hatti en a kom alla neti leki Amerikan, te wan boen dèi dem fon hem nanga wan tamarin-wipi.

Anansi die no ben kan verdrage pen gi tongo en a bari: «Ma Akoeba no naki mi, mi na semper Anansi tokoe?»

Ma Akoeba no bribi hem en a naki doro. Efoe wan soema ben sie dati hem hatti ben sa brokovo sari-hatti nanga Anansi. A kisi so wan hebi naki nanga da wipi na tapoe hem bère, dati bijna a koti na toe pisi. Na da tem disi Anansi begin vo wakka nanga wan fini bere.

— «Mensch, je kent je wereld niet, anders had je je wel duizendmaal bedacht voor je zoo iets zei.»

— «Hoe? Kenik de wereld niet» antwoordde bits *Ma' Akoeba*, die niet op haar mondje gevallen was.

«Je begrijpt toch wel, dat hij niet zooveel gegeten zou hebben, als het hem niet gesmaakt had, dat is juist een aanbeveling voor je, moedertje! Hij is een echte Amerikaan; het spijt me geducht, dat ik niet thuis was. Heeft hij niet naar whisky gevraagd?» voegde Spin er bij.

— «Neen, maar doe me een genoeg en breng dien man niet meer in huis.»

Heer Spin zette de list voort en verscheen elken avond als Amerikaan verkleed, tot hij op een zekeren dag met een tamarindezweep werd afgeranseld.

Anansi, die geen pijn kon verdragen, schreeuwde het uit en riep «*Ma' Akoeba*, sla me niet, ik ben immers maar *Anansi*, je echtgenoot».

Ma' Akoeba geloofde hem niet en sloeg maar door. Als iemand het tooneel gezien had, zou hij medelijden gehad hebben met heer Spin. Hij kreeg een zóó harden zweepslag over het middenlijf, dat hij haast in tweeën gesneden werd. Van dit oogeblik moest de spin met een in tweeën gekloofd lichaam loopen.

N° 22. Heer Spin en de Waternimf.

Heer Spin was de beste vriend van de waternimf.

Eens ging hij haar in de rivier opzoeken op het oogenblik, dat zij bezig was haar maal klaar te maken.

— «Ga voort met koken, ik eet bij U van daag.»

— «Dat kan wel; deze korrel rijst is genoeg voor ons beiden. Maar, een oogenblik, heer Spin, ik ga bij den slager wat vleesch halen.»

Nauwelijks was de waternimf vertrokken, of heer Spin deed er nog twee rijstkorrels bij; en ziet, de inhoud van den pot begon te koken en vermenigvuldigde zich zoodanig, dat de rijst over den rand heen liep.

Heer Spin begon te eten tot hij niet meer kon.

Toen zette hij den pot op zijn hoofd en liep hij weg.

Onderweg kwam hij de *watra-mama*¹ tegen, die hem vervloekte, zeggende:

— «Die pot zal op je hoofd blijven zitten, tot de smid hem er afslaat.»

Toen heer Spin weêr honger kreeg, trachtte hij te vergeefs den pot van zijn hoofd te krijgen. Eindelijk liep hij tegen een boom, de pot sprong in tweeën, maar de bodem bleef vastzitten. Men kan dit thans nog zien, wanneer men den kop der spin bekijkt.

N° 23. De Spin, het Hert en de Kikvorsch.

Hert en Kikvorsch waren vrienden. Zij gingen wel eens samen uit, doch niet dikwijls.

Eens toen Hert in een weelderig woud aan het eten was, kwam vriend Kikvorsch uit zijn poel, groette zijn vriend, vroeg naar zijn gezondheid en waar hij heen ging.

— «Waarom vraag je me dat?»

— «Wel, ik verga van honger en wilde eens gaan uitzien; misschien zouden we samen wat versch vleesch kunnen vinden.»

¹ Waternimf.

— «Hm!»

— Kijk.... kijk.... daar.... een.... ee.... een.... sch.... schaap, stotterde Kikvorsch en stelde zijn vriend voor, het te slachten.

— «Ik wil niets met jou te maken hebben, je mond kan nooit stilstaan.»

— «Wat.... wat.... zeg je?»

— «Wat of ik zeg. Heb je me niet gehoord? Zit er nog water in je ooren?»

— «Ik ben toch niet gek! Denk je soms, dat ik me zou verraden en jou er bij? Neen, hoor, dan ken je me niet.»

Kikvorsch haalde Hert over en samen slachtten zij het schaap.

— «Nu opgepast, hoor.»

— «Ja» antwoordde *todo*.¹

Zij liepen samen verder en ontmoetten heer Spin.

Deze was zeer verheugd, zijn vrienden te zien en nodigde hen uit, om de wijd en zijd bekende *Ma' Akoeba*² te gaan begroeten.

In de woning van heer Spin gekomen, verzocht Kikvorsch hem om wat water.

— «Wat ruiken jullie lekker; het schijnt dat de heeren gesmuld hebben.» zei Spin.

— «Wel neen, *mati anansi*»³ antwoordde Hert.

Kikvorsch keek zijn vriend aan, terwijl zijn mond slechts open en dicht ging volgens gewoonte.

— «Wat scheelt je, vriend?»

Spin viel hem in de rede met:

— «Misschien wil hij wat zeggen.»

— «Neen hij heeft dorst, daarom slaat zijn mond zoo.»

Zoo trachtte vriend Hert het te plooiën.

— «Neen, neen, hij heeft wat op het geweten, ik zie het aan zijn gezicht!... Kijk, hij wordt bleek!»

Hert begreep, dat alles nu verloren was.

— «Man, wat scheelt je toch, ben je gek? Waarom sla je je bek als een dulle gans?»

— «Waarom wordt je toch kwaad? Ik sla mijn bek, pah....

¹ Kikvorsch.

² De vrouw van heer Spin in de *anansi-tori*'s.

³ Vriend Spin.

pah . . . pah . . . maar ik zeg immers niet, dat we het schaap geslacht hebben.»

— «Heb ik het niet gezegd», riep Spin uit.

Hij gaf Kikvorsch wat water en joeg hem op staanden voet weg.

Todo vluchtte naar een afgelegen plek. Van dien tijd af houdt hij zich steeds schuil, uit angst voor heer Spin. Heeft hij honger, dan kwaakt hij, doch vinden kan men hem niet.

Hert wilde ook wegloopen, maar helaas! Zijn gewei bleef in het web vastzitten. Hij werd gevangen genomen en in een hok gezet. En van toen af is *dia*¹ zoo bang voor de dieren en voor de menschen.

Dit alles is de schuld van heer Spin.

Nº 24. De Spin, het Konijn en de Tijger.

In den ouden tijd was *Anansi* de gevierde onder de dieren. Hij zat vol listen en streken, wist iedereen beet te nemen, maar durfde Tijger, die zijn vriend was, echter niet aan.

Op zekeren dag kwam Konijn hem bezoeken.

— «Kunt ge mij niet uitleggen, wat ruzie eigenlijk is, hoe ze ontstaat, wat ze beteekent? Ik stel U deze vraag, omdat ik zeker ben, dat ge beredeneerd zijt en voor advocaat gestudeerd hebt» zei Konijn.

«Wel, het is iets, wat geen sterveling kwaad doet, tenzij het door plagen ontstaat.»

— «Hm! hm!» zuchtte Konijn.

— «Ja, het is toch zoo. Wilt ge U overtuigen, ik zal het U laten ondervinden».

— «Dat is juist hetgeen ik wensch, *mi papa, bikassi den koti odo, soema soekoe de kisi.*²»

— «Je bent een flinke vent, hoor, ik zal je helpen en ondervinding laten opdoen, want: *boen hatti gi ondroefinni.*³»

¹ Het hert.

² Want, zooals het spreekwoord zegt, die zoekt die vindt.

³ Ondervinding is de beste leermeesteres.

— «Dat weet ik, daarom ben ik bij U gekomen».

— «Wel, ga met mij mee naar het veld» en Konijn ging meê met Spin. Op het grondgebied van heer Tijger gekomen, liep Spin trots op de woning toe, trad met Konijn naar binnen, trof echter noch meneer, noch mevrouw Tijger thuis. Zij zagen slechts twee jongen, ongeveer twee weken oud.

Spin stelde Konijn voor, de twee kleintjes van Tijger te vermoorden.

Vriend *koni-koni* nam genoeg met dat voorstel en legde het doode jong in zijn jachttasch; heer Spin echter borg het andere jong levend in zijn tasch, en zoo zetten zij hun wandeling voort.

Na eenige minuten kwamen zij vader en moeder Tijger tegen. Spin groette en vertelde, dat hij bij hen aan huis was geweest en er de kinderen huilende had aangetroffen, reden waarom hij ze had meegenomen, om vader te gemoet te gaan.

— «Dat vind ik heel vriendelijk van U» zei mevrouw Tijger.

— «Wil U het dan nemen, want misschien wil het zuigen».

Spin gaf het jong aan Mama, en Papa bedankte hem, terwijl hij hem de hand reikte.

— «Geef het andere kind ook terug aan de ouders» zei Spin tot zijn gezelschap.

— «*A dèdè!*»¹

— «Wat zeg je, *a dèdè?*»

Heer tijger nam het doode kind aan, en rende Konijn na. Heer Spin, die in de gunst wilde staan bij vriend Tijger, liep meê, al schreeuwende:

— «Kruip in het eerste hol dat je ziet!»

Konijn deed het en verdween. Heer tijger dorstte naar wraak en vroeg zijn vriend, hoe hij Konijn er uit zou kunnen krijgen. Deze ried hem aan, een delver te gaan halen.

Heer Tijger vertrok onmiddellijk. Spin riep Konijn naar buiten en gaf hem een hoeveelheid fijngestampde peper, dat hij in de oogen van den delver moest blazen, wanneer deze te dicht bij hem kwam.

Heer Tijger kwam terug met een varken, dat dadelijk aan het werk ging, doch toen het eenigen tijd gedolven had, riep het uit:

¹ Hij is dood.

— «*Wai! wai! na boi broko mi hai!*»¹

— «Kom vriend, zei Tijger, schreeuw niet zoo, laat ik het er eens uitblazen voor je, want die jongen heeft een zeker soort zand in je oogen gegoooid.»

Tijger blies de peper uit de oogen van het varken, doch eenige tranen, door de peper veroorzaakt, vielen hem in den mond.

Tijger dacht:

— «Als jou tranen zóó lekker smaken, wat moet je vleesch dan heerlijk zijn!»

Het varken begon weêr te graven, maar na eenigen tijd riep het opnieuw:

— «*Mi hai! mi hai!*»²

— «Kom, laat ik eens kijken, wat die jongen je nu weêr gedaan heeft.»

Het varken ging. Zijn meester blies weêr de peper uit zijn oogen, en kreeg ongelukkigerwijze weêr eenige tranen in den mond.

— «Dat is verleidelijk... die waterlanders smaken heerlijk... hij moet niet voor de derde maal bij me komen.... ik maak er een eind aap, dacht Tijger bij zich zelf. Steeds spoorde Spin het varken aan. Maar iedere keer, dat de delver ophield, maakte Konijn het gat dieper, zoodat noch het varken, noch Spin, noch Tijger hem ooit zouden kunnen krijgen.

De delver spande al zijn krachten in, want Tijger had hem een geschenk beloofd. Nauwelijks was hij Konijn weêr genaderd of *koni-koni* blies hem een nieuwe hoeveelheid peper en fijn zout in neus en oogen.

Gulle Tijger hielp hem weder, maar begon zich daarna lippen en snorbaard af te likken, terwijl het varken nog steeds ijverig aan het graven was.

Toen de smaak verdwenen was, naderde Tijger het varken, velde het met één slag neêr en at het gedeeltelijk op; de andere helft liet hij achter. Spin zei niets en Tijger ging heen.

Eindelijk kwam Konijn te voorschijn, met wien *Anansi* de overblijfselen van het varken deelde en daarna begaven heer Spin en *koni-koni* zich op weg.

— «Is dat nu ruzie?» vroeg Konijn.

¹ Ho! de jongen heeft mijn oogen gebroken.

² Mijn oogen! mijn oogen!

— «Ja zeker», antwoordde Spin. «Ik heb het je net zoo verteld; je wilde of kon het niet begrijpen, maar nu heb je het ondervonden, niet waar?»

— «Ja, nu begrijp ik er alles van», en samen aten zij het halve varken op.

Sedert dien dag staat Spin in een goed blaadje bij Tijger, Konijn in een des te slechter.

Spin is weêr de oorzaak der vijandschap tusschen deze dieren. Hij begreep, dat Tijger het varken op zou eten en daarom sloeg hij het als delver voor.

Konijn was echter veel vlugger, en tot nu toe heeft Tijger hem nog niet kunnen vangen. Treft hij hem slapend aan, dan zit hij te loeren tot *koni-koni* wakker wordt, maar vangt hem toch niet, want de slimmert springt en draait in het rond en Tijger met zijn stijve nekspieren kan hem niet volgen.

Dit is het werk van heer Spin. Hij heeft ook vijandschap gesticht tusschen Tijger en Hond door hem *hei gron krejakoe*¹ te noemen.

Nº 25. Heer Spin als landbouwer.

In het dorp, waar heer Spin woonde, werden perceelen uitgegeven tot uitbreiding van den kleinen landbouw.

Tijger was als hoofd van dat dorp aangesteld geworden; hij gaf elk dier, tot zelfs Konijn en Spin, zijn stuk land, op voorwaarde echter, dat ieder eenige uren aan de bebouwing van zijn akker zou besteden.

Heer Spin stond 's morgens om vijf uur op, bewerkte zijn perceel tot zeven uur, en begaf zich daarna naar het land van zijn *granman*².

Daar ontmoette hij Konijn en Tijger; en na zich te hebben neêrgezet, begon hij op een oud houweel te slaan, al zingende:

Timekoe, timekoe!

*Mi a no joe boi!*³

¹ Dwerghert der Hooglanden.

² Gouverneur, dorpshef.

³ Konijn, konijn.

Ik ben je knecht niet.

Tijger, Konijn en alle andere dieren dansten dan tot ze er bij neêrvielen, doch op het laatst werd het zóó slim, dat velen wegbleven, ook Konijn.

Doch Tijger bemoeide zich met de zaak. Eenige dagen daarna kwam Konijn hem mededeelen, dat hij een abces in den mond had. Er verliepen zoo eenige dagen, zonder dat Konijn kwam opdagen, tot Tijger, het wachten moede, besloot, zelf Konijn te gaan halen. Onderweg ontmoette hij een oude vrouw, die hem vertelde, dat Konijn niet ziek was, maar een ei in den mond hield, op aanraden van heer Spin.

Tijger trad de woning van Konijn binnen, groette hem en vroeg hem, wanneer hij zijn arbeid dacht te hervatten.

— «De dokter komt mij morgen opereeren!» antwoordde Konijn.

Maar Tijger, wel beter wetende, gaf hem zulk een slag, dat het ei uit zijn mond viel. Konijn maakte zich uit de voeten en kroop in een hollen boom. Tijger nam toen een langen bamboestok, waaraan hij een haak bevestigde, en trachtte zich op deze wijze van Konijn meester te maken.

Trof de haak Konijn, dan schreeuwde hij:

— «Doe je best, haal op!»

Trof de haak het hout, dan klonk het jammerlijk van uit den boom:

— «Je doet me pijn, ach! ik ga dood!»

Eindelijk slaagde Tijger er in, Konijn te vangen.

— «Nu ga je sterven!» brulde Tijger.

— «Vergiffenis meester, erbarmen!»

— «Ik zal je in 't vuur gooien!»

— «O dank! dank! dan vind ik mijn geheele familie terug! Dank, dank, ja, gooi me in 't vuur!»

— «Neen, ik wil je geen genoeg doen, ik zal je in de *kapoweri*¹ gooien.»

— «Dan ga ik dood! Neen, liever in het vuur.»

Tijger nam Konijn op, en wierp hem in de *kapoweri*.

— «Dom dier,» snauwde Konijn Tijger toe, «weet je dan niet, dat ik zou sterven in het vuur, ezel!»

Tijger droop beschaamd af en ontmoette heer Spin.

— «Schaam je je niet, dat je je hebt laten beetnemen door

¹ Dicht struikgewas.

een konijn? Ik heb het nooit willen gelooven, maar nu weet ik, dat je een ezel bent,» zei Spin.

Sedert dien dag zijn de tijger en het konijn geslagen vijanden en heer Spin is de oorzaak van hun tweedracht.

Nº 26. Legende van den Hond, den Brulaap en den Tijger.

In den ouden tijd bestond er geen vijandschap onder de dieren, zoodat zelfs de tijger en de hond, die thans zulke vijanden zijn, op goeden voet met elkander leefden.

Eens verzocht Tijger aan zijn kameraad, hem te willen leeren, hoe hij het wild opspoort.

Hond beloofde het hem, maar hield geen woord.

Toen zij elkander tegenkwamen, herinnerde Tijger hem aan zijn belofte, maar Hond stelde hem gerust met deze woorden:

— «*Mati tigri*¹, ik wilde het gaarne doen, doch eenige noodzakelijke ingrediënten houden mij op».

Hond vermeed zooveel mogelijk elke ontmoeting, daar Tijger gezworen had, hem te zullen dooden, wanneer hij zijn woord niet hield.

Anansi ging menigmaal Tijger bezoeken en ried hem aan Hond op te eten, hem steeds een *hei gron krijakoe*² noemende.

Brulaap ging eens zijn vriend Hond bezoeken, toen deze hem verzocht, hem het klimmen in boomen te leeren.

— «Dat zal ik met genoegen doen, vriend, wanneer je het maar hebben wilt; van daag zelfs, als je het verlangt.»

— «Goed» zei Hond, maar ik waag me niet op het stuk grond van Tijger, want hij maakt me het leven bitter.»

— «En het is de eenigste weg, om in het woud te komen,» zei vriend Brulaap.

— «Dan wil ik het niet leeren, want ik weet zeker, dat hij me een kop kleiner zal maken. Ik zal toch niet zoo gek zijn,

¹ Vriend tijger.

² Dwerghert der hooglanden.

om me door hem te laten vangen. Het leven is mij even lief als jou, niet waar?»

— «Wel als dat de zaak is, weet ik er wel wat op.»

— «Zoo? Wat dan?»

— «Je bezit toch zeker wel een rijstzak.»

— «Ja zeker, die heb ik wel.»

— «Welnu, jij gaat er in zitten en ik draag je op mijn schouders, tot we de woning van Tijger voorbij zijn.»

— «Goed, laten we dan wat voortmaken.»

Hond kroop in den zak en Brulaap nam hem op den rug.

Toen Brulaap op het gebied van Tijger kwam, begon hij te zwaaien als een dronken man, zoodat hij de aanplantingen van den woudvorst vertrapte.

— «Ben je gek of dronken?» vroeg Tijger hem.

— «Neen, vadertje, ik ben noch gek, noch dronken, maar ik kan niet rechthout loopen, want ik draag een heel zwaar dier in dezen zak.»

— «Wie zit in dien zak?»

— «Hond.»

— «Hond! — Die leugenaar! Is hij het, die in dien zak zit? Laat hij vóór me verschijnen, opdat wij de zaak, die tusschen ons hangende is, kunnen afmaken.»

Bevende verscheen Hond voor Z. M. Tijger.

«*Ha! ha! Wan jari foe sabakoe, wan jari foe Tjon-Tjon!*»¹
Hoe staat het met hetgeen je me beloofd hebt?»

— «Vadertje, het is haast klaar, maar datgene, waarop alles berust, kan ik me maar niet aanschaffen.»

— «Weêr een leugen zeker.»

— «Neen, mijn vader, het is geen leugen.»

— «Welnu, wat ontbreekt je dan.»

— «De strot van een brulaap heb ik noodig, indien U mij dit verschaffen kunt, maak ik het oogenblikkelijk klaar.»

Tijger verzocht Brulaap hem zijn strot te willen leenen, maar *Baboën*² weigerde en liep ver weg. Doch Tijger achtervolgde hem diep in het woud, maar ving hem niet, daar hij eindelijk in een boom sprong.

¹ Spreekwoord, waarvan de zin is: Ieder zijn beurt.

² Brulaap.

Hond maakte van de afwezigheid van Tijger gebruik, om diens magazijn binnen te dringen.

Hij vond er heer Spin, die vroeg, hem eenige goede stukken toe te werpen. Toen *Anansi* verzadigd was, ging hij weg, maar Hond, die door een gat naar binnen gekropen was, kon er niet meer uitkomen.

Toen Tijger terugkwam, trof hij hem in zijn magazijnen aan.

— «Waarom ben je hier ingekropen?»

— «Ik wilde trachten klaar te maken, wat ge mij gevraagd hebt.»

Tijger hielp hem naar buiten en Hond, eenmaal vrij zijnde, nam de vlucht.

Anansi, die weêr aan kwam zetten, vertelde Tijger, dat hij een *hei gron krijakoe* had zien wegloopen.

— «Dat was Hond», zei Tijger. «Hij heeft me voor den gek gehouden. Nu is het met onze vriendschap voor altijd gedaan; waar ik hem vind, zal ik hem doodslaan en naar mijn verblijf medenemen.»

— «De schuld ligt aan U», zei *Anansi*. «Ik heb U gezegd dat het een *hei gron krijakoe* is, en dat zijn schurken. Hij heeft zeker iets uitgehaald, anders zou hij niet zoo hard zijn weg geloopt. Hebt ge uw magazijn al in oogenschouw genomen?»

Heer Spin, die deelgenomen had aan den diefstal, ging met Tijger mede om zijn levensmiddelen na te kijken, en de woudvorst kwam tot de ontdekking, dat hij bestolen was.

Van af dien tijd is de tijger steeds op de hondenjacht.

Uit wraak vangt hij elken hond, die hij maar ziet of ruikt. Al zit deze onder de tafel in een bewoond huis, de tijger gaat binnen en sleurt hem mede.

De spin is de oorzaak van de vijandschap tusschen den tijger en den hond.

Nº 27. De Spin en de Bliksem.

Spin en Bliksem waren goede vrienden; zij bezochten elkaar dikwijls.

Eens, toen zij elkaar ontmoetten, ving heer Spin met deze woorden aan:

— «Waarde vriend, ik weet dat Gij het goed meent met

mij, evenals ik met U. Ik heb een klein verzoek, en vreesde dat Gij het mij kwalijk genomen zoudet hebben, indien ik aan een andermans deur was gaan aankloppen. Daarom wil ik U niet voorbijgaan en het verzoek eerst tot U richten.»

— «Spreek, ik houd niet van dralen! Wat ik doe, moet heel gauw geschieden, dat weet Ge zelf het best.»

— «Wel, ik heb wat geld noodig.»

— «Hoeveel?»

— «Ongeveer 10.000 gulden.»

— «Wanneer krijg ik het terug, als ik het U leen?»

— «Na verloop van een jaar.»

— «Goed. Hier zijn 10.000 gl. Als ik ze vandaag over een jaar niet terug heb, verpletter ik je.»

— «Ge krijgt het vast terug, misschien eerder nog.»

— «Dus, *Anansi*, vandaag over een jaar?»

— «Uiterlijk, ja misschien vroeger.»

Toen het jaar op een dag na verstreken was, haalde heer Spin een groote hoeveelheid aardvruchten op zijn veld, bracht ze *Ma' Akeba* en gelastte haar een flinke hoeveelheid ervan klaar te maken.

— «Ik ga even naar het bosch, ik kom aanstonds terug» zei *Anansi*.

De twee vrienden bezochten elkaar gewoonlijk te middernacht. Heer Spin wist dus, dat Bliksem des nachts zou komen en daar hij geen geld had, bedacht hij een list.

Door het bosch gaande, zag hij een haas, die bezig was aardvruchten uit te graven.

— «*Joe boi hei*¹, wil jij je heele leven doorbrengen met stelen? Weet je niet, dat ik je oom ben?»

— «*Odi mi Oom!*»²

— «Jongen, dat beetje geld, dat je vader je nagelaten heeft, heb je ook al door de vingers gemaakt; moet je nu je verdere leven doorbrengen met stelen? Je maakt me beschaamd. Als je honger hebt, kom dan meê naar huis. Je oude heer zal je toch zeker wel eens over mij gesproken hebben?»

— «Nooit, Oom. Wel heeft hij ons verteld van dien Spin, die de menschen zoo weet beet te nemen».

¹ Jij, kwajongen van een haas.

² Goeden dag, mijn Oom.

— «Ja, dat is een gladde kerel; ik wil ook niets meer met hem te maken hebben. Ik ben verplicht geweest, hem de deur te wijzen; hij zou iemand in het verderf kunnen storten. Er bestaan geen twee zooals hij op aarde.»

Heer Spin bracht zijn nieuwen neef thuis en zei tegen *Ma' Akoeba*.

— «Hier is de zoon van wijlen mijn broeder, geef hem een bord eten.»

Het uur van de terugbetaling naderde met rassche schreden. Om kwart voor twaalf ging *Anansi* de haas, die op de galerij was blijven slapen, wakker maken.

— «Aanstonds komt iemand mij iets brengen. Het is een mijner buitenvrouwen. Antwoord jij dan, als ze: *Anansi* roept, maar zorg er voor, dat je tante niets merkt.

Toen het twaalf uur sloeg, naderde Bliksem het huis van *Anansi*. Hij klopte: kokoko! en riep:

— «*Anansi!*»

Het arme haasje, dat niet wist wat gaande was, zei:

— «Ja».

— «Het geld!»

— «Welk geld!»

En met één flikkering werd de onschuldige gedood.

Den volgenden dag vernam Bliksem van zijn zoon, dat *Anansi* nog levend was.

— «Wat! *Anansi* nog levend! En ik heb hem gisteren avond zoo'n zwaren slag toegebracht. Ik zal van nacht teruggaan en hem toonen wie ik ben.»

Heer Spin vernam dit alles. Muren en deuren hebben immers ooren en de spin leeft in beslagruimten!

Hij ging weêr naar het woud en ontmoette Hert.

— «Jij doet niets anders dan stelen, schaam je je niet?» Ga met me meê naar huis, en eet met mij.» Hert ging mee.

Toen zij thuis waren gekomen, zei Spin:

— «Blijf hier slapen, je kunt dan morgen weg gaan, je bent hier toch bij bloedverwanten, niet waar?»

Even vóór twaalf uur ging Spin Hert wakker maken en verzocht hem voor hem te willen antwoorden, indien iemand kwam en «*Anansi*» riep.

Vijf minuten vóór twaalf kwam Bliksem met flikkerende stralen aan de deur kloppen, terwijl Spin en zijn vrouwtje rustig in Morpheus' armen lagen.

— «*Anansi!*»

— «Ja.»

Bliksem sloeg het edel hertje met zijn harde hand verpletterd neêr.

Den volgenden dag sprak Bliksem tot zijn zoon:

— «Nu, heb ik hem goed getroffen?»

— «Wel neen, Papa, het was *Anansi* niet.»

— «Wie dan?»

— «Hert.»

— «Ik zal van nacht weêr naar hem toegaan», antwoordde Bliksem opgewonden, vol verbittering dat hij *Anansi* maar niet kon treffen.

Dit hoorende, begaf heer Spin zich op weg, om Schildpad te bezoeken, die hij in het water aantrof.

— «Vriend, pas op, je krijgt nog buikpijn, kom aan wal! Heb je het niet koud?»

— «Ja.»

— «Kom dan met me meê naar huis en breng een paar dagen bij ons door. Ware vriendschap vergaat niet, en de eene hand moet de andere afwasschen, niet waar?»

Na deze toespraak kon Schildpad onmogelijk weigeren. Hij vergezelfde zijn vriend naar huis, at, en begaf zich daarna op de galerij, om er de nacht door te brengen.

Heer Spin had echter niet verzuimd, zijn gast te vragen, voor hem te willen antwoorden, in geval dat iemand hem kwam roepen. *Sekrepattoe*¹ beloofde het en zijn gastheer verdween.

Arme Schildpad, van den keizer geen kwaad wetende, antwoordde «ja» op de vraag van Bliksem en werd oogenblikkelijk zijn slachtoffer.

Maanden achtereên liet Spin deze list duren.

Toen echter geen enkel dier zich meer bij hem aan huis dorst te wagen, ging hij zijn neef Vos opzoeken.

— «Dag, beste neef, hoe gaat het jou, jongen?»

— «Ik ben wel, Oom.»

— «Sedert den dood van je vrouw, mijn nicht, heb je blijkbaar de heele familie den rug toegekeerd.»

— «Wel neen, waarde Oom.»

¹ Schildpad.

— «*Tanta Akoeba*¹ laat je groeten en vraagt, wanneer je eens bij ons komt zitten.»

— «Dat is moeilijk vooruit te bepalen. Ik heb vrouw en kinderen»

— «Heb je een vrouw en kinderen! Hm! je bent door en door gemeen! Je hebt mij niet eens als familielid gerekend, niets laten weten, noch van je huwelijk, noch van de dooppartij van de kinderen.

Vos dacht: op een trouwpartij valt veel lekkers te eten; bij een dooppartij ook; zoo'n gulzigaard! Maar hij krijgt me niet! Gelukkig heb ik alles gehoord, ik ga niet met hem mee — hij zal zelf antwoorden, als Bliksem komt.

— «*Mati kraboedagoe, joe no wani loekoe joe tanta?*»²

— «Neen, dank U, slimme Oom.»

— «Wat! Slimme Oom! Hadt jij zoo durven spreken tegen wijlen je vader? Ik ben de eenigste in uw midden, die zorgen kan en zorgen moet, dat de familie blijft bestaan.»

— «Nu, goed, ik ga mee, maar ik ga niet naar binnen.»

Zij begaven zich op weg, maar oom Spin wist zijn neef toch over te halen naar binnen te gaan en ook de nacht bij hem door te brengen.

Om half twaalf kwam Spin zijn neef verzoeken, voor hem te willen antwoordden, indien men hem kwam roepen.

— «Wel neen, Oom, dat doe ik niet, ik ben toch niet gek. Als men mij roept, dan eerst antwoord ik, anders niet.»

Heer Spin kon hem niet overtuigen.

Vos groef haastig een gat onder het huis, om zich daarin te kunnen verschuilen.

Bliksem kwam:

— «*Anansi! Anansi!*»

— «Antwoord toch, Oom!»

— «Neen, jij moet antwoorden; ik kan niet — ik ben zoo schor.

— «Dat is wel heel plotseling gekomen.»

— «Treuzel niet, antwoordt maar . . . ja.»

— «Neen, dat doe ik niet.»

Vos kroop in het hol. Bliksem barstte los, aan donder gepaard en vernietigde de gansche familie Spin.

¹ Tante Akoeba, de vrouw van heer Spin.

² Vriend Vos, verlang je dan niet, je tante te komen zien.

RUBRIEK B. N° 28—39.

N° 28. De geschiedenis van Fini Foetoe, Bigi bere en Bigi hede.

Eer leefde eens eene oude vrouw, die een grondje bezat even buiten de stad. Zij voorzag in haar levensonderhoud door het verkoopen van de producten, die haar grondje opleverde. Zij had er cassave, naps¹, tayers, *switie patatas*², bananen enz. geplant en ging geregeld naar de markt, om de opbrengst te verkoopen. Hierdoor was zij in staat, niet alleen ruimschoots in haar onderhoud te voorzien, maar ook drie kleinkinderen groot te brengen.

Haar kleinkinderen heetten *Fini foetoe* (spillebeen), *Bigi bere* (dikbuik) en *Bigi hede* (groot hoofd).

De oude vrouw hield veel van haar kleinkinderen en deed alles, wat in haar vermogen was, om ze tot nuttige leden der maatschappij groot te brengen.

Zij had echter veel verdriet van hare lievelingen, daar zij onverbeterlijke snoepers en dieven waren, trots hun jeugdigen leeftijd.

Eens op een morgen moest de oude vrouw naar de markt gaan, om als gewoonlijk hare producten te gaan verkoopen. Daar zij echter op haar grondje een prachtige *doko*-boom had met overrijpe *dokoens*, welke zij bestemd had, om als geschenk den *granman* aan te bieden, riep zij hare drie kleinkinderen, voor zij van huis ging, bij elkaar, waarschuwde hen ten strengste, om niet te snoepen van de *dokoens*, daar bij ongehoorzaamheid hun een ongeluk zou overkomen.

De kinderen beloofden plechtig, te zullen gehoorzamen, waarna de grootmoeder gerust ter markte ging.

Nauwelijks was de oude vrouw vertrokken, of de kleine bengels wierpen begeerige blikken naar de rijpe *dokoens* en na fluisterend met elkander gedelibereerd te hebben, besloot men, dat *Bigi hede*, die als een geoefend klimmer bij de broertjes

¹ De knollen van *Solanum sativum*, Dun, worden als aardappelen gegeten.

² De knollen van *Batatas edulis*, Chois, in de kolonie *patatten* genoemd, vervangen er onze aardappelen.

bekend stond, in den boom zou klimmen en eenige prachtige *dokoens* zou plukken en voor de anderen naar beneden zou werpen.

Zoo gezegd, zoo gedaan: fluks beklom de kleine dikhoofdige rakkert den boom en begon hij, in plaats van de *dokoens* naar beneden te werpen, zich flink te goed te doen en de een na de andere op te peuzelen.

Nadat het smulpartijtje in den boom een poosje geduurd had, vroeg eensklaps *Bigi bere* aan *Bigi hede* of het goed smaakte.

Deze had echter zijn mond vol en daar hij niet kon antwoorden, schudde hij met zijn dikken kop zóó hard van ja, dat zijn hoofd van den romp viel en holder-de-bolder naar beneden viel.

Dit ziende, begon *Bigi bere* zóó hard te lachen, dat zijn buik, die al tamelijk dik was van het smullen, als een bom uiteenbarstte. *Fini foetoe*, dit ziende, schrok zóó hevig, dat hij het op een loopen zette, de *dokoens* vergetende. Aan een breede sloot gekomen, sprong hij er over, doch hij kwam daarbij zóó hard neêr, dat hij zijn beide spillebeentjes brak.

De grootmoeder, thuis komende, hoorde in de verte reeds het gekerm van *Fini foetoe*. Zij liet den jongen naar het hospitaal brengen, waar de beentjes werden afgezet. De doode lichamen van *Bigi hede* en *Bigi bere* werden zorgvuldig gekist, en, na *mass'ra Krebs* gewaarschuwd te hebben, werden zij begraven onder den dokenboom op het grondje van hun grootmoeder.

Fini foetoe leefde nog jaren lang, maar hij moest op krukken loopen. Na den dood der grootmoeder liet hij den dokenboom omhakken.

Nº 29. Tori vo Pikien
Kripta nanga da tere
vo da Didibri
granman.

Na fosi-tem wan man ben
de libi, die ben habi drie man-
pikien.

Da pikien wan ben nem Pi-

Nº 29. Geschiedenis van
Pikien Kripta en den
staart van het Dui-
velsopperhoofd.

In den ouden tijd leefde een
man, die met drie zoons ge-
zegend was.

De jongste, genaamd Pikien

kien Kripta en a ben de hem lobi-pikien.

Wan boen déi hem papa aksi hem:

«Taki mi san joe sa gi na laatste te mi sa go na da kondrepe wi alla so go wan tron.»

«Hm!» a twaarfoe jari boi soktoe. «Papa joe no de taki doidelijk. San joe wanni. Taki meki wi jere en verstan joe.»

«We mi boi, efoe joe papa kom vo dede tamara, ofa joe sa beri hem?»

Da ouroe brada taki:

«Mi sa beri joe na ini wan goutoe kisi.»

Na mindri wan taki:

Mi sa beri joe na ini wan sorfroee kisi.

Pikien Kripta taki:

Mi de póti da tere vo da moro bigi Didibri-granman na tapoe joe kisi.

Papa loekoe Pikien Kripta nanga lafoe-fesi.

We boi joe law, efoe san mankeri joe?

Mi no law, mi denki boen fosi mi taki joe san mi sa doe.

«Efoe Kripta de boen na hem hede, dan mi law,» da ouroe wan taki.

«Mi toe» da tweede wan taki. Ach brada, no denki joe véianti de noti.

Kripta, was zijn lieveling.

Op zekeren dag vroeg papa aan zijn zoons:

«Zeg mij eens, wat uwe laatste giften zullen zijn, wanneer ik heenga naar de plaats, waar wij allen heen moeten?»

«Hm!» zuchtte de twaalfjarige Pikien Kripta, «Papa, ge zijt niet duidelijk in uw zeggen. Wat verlangt U? Spreek, opdat we U hooren en verstaan kunnen.»

— Wel, jongens, als Papa morgen eens kwam te sterven, hoe zoudt ge hem dan begraven?

De oudste zoon zei:

— «Ik begraaf U in een gouden kist.»

De tweede zoon zei:

— «Ik begraaf U in een zilveren kist.»

Pikien Kripta antwoordde:

— «Ik leg den staart van het Grootste Duivelsopperhoofd op uw kist.»

Papa keek Pikien Kripta lachend aan.

— «Wel, Jongen, ben je gek of wat scheelt je!»

— «Mijn zintuigen zijn normaal; ik heb mij eerst bedacht en U daarna mijn voornemen verteld.»

— «Als Kripta wel is, ben ik gek,» zei de oudste....

— «Ik ook», viel de tweede den oudste in de rede.

— «Ach, broeders, ziet uw vijand nooit gering aan.»

Da tem sa sori oen a taki na baka.

Di papa dede en a go na tra Kondre Pikien Kripta go wantron na Didibri-Kondre.

Di a kon dape a sie wan misi ben de bori obia en disi bari taki hem, die da obia ben de koekoe:

«Efoe dem didibri kom dia, dem kili joe!

San joe kom doe dia so?

Mi gi mi wortoe na wan dedesoema en mi no kan broko hem, bika da Engel vo Libijere hem.

Pikien Kripta verteri hem alla sanni en a pramisi hem vo helpi Pikien Kripta.

«Loekoe dia!» Joe detan sidon diasio alwasssi san sa passa toe! alwasssi gron-tapoe de fadon, joe moesoe tan pi, bikasi efoe dem didibri kom dan joe de dede vo frede. Na baka dem go sribi mi sa tjari joe go na ini da kamra. «Dem pikien didibri de weri wan redi moesoe en mi sa gi joe wan toe, so dati dem no kan kisi joe begrépi?»

«Ja tanta!»

«Efoe dem de snorkoe joe

«De tijd zal het leeren,» voegde hij er bij.

Toen de engel des doods Papa kwam bezoeken en hem naar zijn rijk vervoerde, was Pikien Kripta onmiddellijk naar *Didibri kondre*¹ vertrokken.

Daar aangekomen, zag hij een vrouw, die bezig was *obia*² te koken. Toen de inhoud van den pot begon te koken, riep ze hem toe:

«*Efoe dem didibri kom dia, dem kili joe!*»³ Wat komt ge hier doen?»

Ik heb mijn woord gegeven aan een doode en kan het niet verbreken, daar het gehoord is door den Engel des Levens.

Pikien Kripta vertelde haar alles en zij behoefde hem haar medewerking.

— «*Loekoe d'ia*»⁴ je blijft hier stil zitten, wat er ook gebeure, al valt de hemel neêr, laat geen ademhaling hooren, want als de duivels komen, dan verstijf je van angst. Daarna, als ze slapen, zal ik je in hetzelfde vertrek brengen. De kleine duivels dragen allen een roode muts; ik zal er jou ook een geven, opdat je niet gesnapt wordt, begrijp je?»

«Ja tante.»

— «Als ze snorken, moet ge

¹ Het land des duivels.

² Toovermiddelen.

³ Als de duivels hier komen, zullen ze U dooden.

⁴ Kijk eens hier.

no moesoe doe wan sanni, bika dati na dem streki; dan dem no de sribi jete. Ma efoe joe no de jere wan sanni moro dan dem de sribi dipi.» Da Granman habi wan redi tere en a de sribi nanga wan weti moesoe. Diaso joe habi drie eksu. Efoe dem de lon na joe baka, dan joe de trowe wan na gron en efoe a waka doro, dan joe de trowe wan moro en efoe a de meki ogri trowe na trawan toe. Da vrouw leri hem wan singi vo a singi toe.

«Kibri mi boi, plesi mi sori joe!» Pikien Kripta Kibri hesi hesi en a béfi vo skreki di a jere dem didibri de groemoe gi da misi.

«Soema de diasu!»

«Mi no de wan soema dan?» da misi piki. Dem go na ini hoso en da misi nati da Kamra pe dem de sribi. Siksi joeroe dem go sribi kaba. Pikien Kripta go na ini nanga hem weti moesoe en a didon na mindri dem didibri. Da granman ben de snorkoe leki wan kaw. Pikien Kripta begrepi taki a no tem jete, ma na mindri-neti alla sanni ben tiri en a djompo opo a koti da tere vo da ouroe man en a seti lon.

niets doen, want dat is hun list; dan slapen ze nog niet. Maar als je niets meer hoort, dan zijn ze in diepen slaap. Het Opperhoofd heeft een rooden staart en slaapt met een witte muts. Hier heb je drie eieren. Mocht hij je achtervolgen, gooi dan een ei neêr; loopt hij nog door, gooi dan het tweede en wordt hij te gevaarlijk; sla dan ook het derde neêr.»

De vrouw leerde hem ook een wijsje, dat hij daarbij moest zingen.

— *Kibri mi boi, plesi mi sori joe*¹ zei ze, en Pikien Kripta verborg zich zoo gauw mogelijk en beefde van schrik, toen hij de duivels tegen de vrouw hoorde razen.

— «Er zijn menschen hier!»

— «Ben ik dan geen mensch?» antwoordde de vrouw. Ze gingen naar binnen en de vrouw maakte het vertrek, waar ze uitrustten, nat. Om zes uur gingen ze reeds slapen. Pikien Kripta werd binnen gebracht met zijn muts op en nam plaats tusschen de jongere duivels. Het Opperhoofd snorkte als een os. Pikien Kripta begreep, dat de tijd nog niet was gekomen. Doch omstreeks het stille middernachtelijk uur heerschte een diepe stilte. Toen stond hij op, sneed den staart van den ouden heer af en zette het op een loopen.

¹ Verberg je mijn jongen op de plaats, die ik je wees.

Na baka wan kwartier da ouroe didibri djompo opo en a vorgoe da loktoe vo pikien Kripta. A no soetoe hem hede na doro efoe da boi trowe wan eksi en a singi da singi:

Didibri têrê kiri hem papa
Didibri têrê kiri hem mama
Sembe way, way sembe.

Na baka dati wan boesi kom na mindri dem toe. Didibri kom klosibei vo hem baka en Pikien Kripta trowe na tra eksi na gron.

Dan wan faja kom, moro bigi leki hel. Didibri no storoe hem srefi na disi en a waka na tapoe da faja. Di a ben de vo graboe Kripta, da disi trowe na derde eksi na fesi hem voetoe en wan se kom na mindri dem. Pikien Kripta waka doro, ma didibri no ben kan swem en a ben moesoe tan na da tra sei. «We now bigi-mofo-boi, ope da tere vo didibri-granman de?» dem brada vo hem taki. Pikien Kripta taki: Mi soekoe en mi feni. Mi tjari hem kom vo sargri mi papa; ma mi no de sie da goutoe kisi so srefi da sorfroe wan, die oen pramisi. Praktiseri bifosi joe bigin.

Oen piki toemoesi esi.

Dem beri papa na ini wan oedoe kisi, ma na tapoe da

Na verloop van een kwartier sprong de oude duivel op en volgde de reuk van Pikien Kripta. Amper stak hij zijn hand uit, of de jongen gooide het eerste ei neer onder het zingen van het lied

*Didibri têrê kiri hem papa
Didibri têrê kiri hem mama¹
Sembe way, way sembe²*

Toen verrees tusschen hen een echt oerwoud. De duivel haalde hem weder in, waarop Pikien Kripta het tweede ei neêrgooide.

Toen ontstond tusschen hen een vuur, grooter dan de hel. De duivel stoorde zich er niet aan en ging er doorheen. Toen hij weer op het punt stond Kripta te grijpen, gooide hij hem zijn derde ei voor de hoeven. Toen onstond tusschen beide een oceaen. Pikien Kripta liep door, maar de duivel, die niet kon zwemmen, moest aan den anderen kant blijven staan. Pikien Kripta kwam thuis.

— «Welnu bluffer, waar is de staart van het duivelsopperhoofd?» riepen zijn broers. Pikien Kripta antwoordde:

— «Ik heb gezocht en gevonden. Ik breng hem hier voor wijlen mijn vader. Maar ik zie noch die gouden, noch die zilveren kist, die gij beloofd

¹ De duivelsstaart doodde zijn vader.

De duivelsstaart doodde zijn moeder.

² Onvertaalbaar.

têrê vo Didibri granman no ben mankeri, die Pikien Kripta ben foefoeroe.

hebt. Ik heb mijn taak volbracht, gij beiden niet. Bezint eer ge begint. Ge waart te vlug met antwoorden.»

Papa werd in een houten kist begraven, maar had toch op het deksel de staart van het Duivels Opperhoofd Mephistofeles, die Pikien Kripta hem had geschenken.

Nº 30. De Tijger en de Kat.

De kat was de vechtersbaas onder de dieren, en had den naam van *Akoeja* gekregen.

Hij had alle ratten, muizen enz. in zijn macht.

Heer Tijger wist dit en benijdde hem. Eens vroeg hij hem:

— «We zijn toch verwanten, zou je mij niet kunnen leeren vechten?»

— «Ik zou het je wel kunnen leeren maar dan met alles wat er bij hoort.»

— «Goed, dat wil ik wel.»

Op den vastgestelden dag waren de heeren op het bepaalde terrein en Kat begon de les. Hij leerde Tijger eerst met de rechterhand te slaan. Ongelukkigerwijze diende zijn leerling hem een slag toe, die hem bewusteloos deed neervallen.

— «Wat deert je zoo plotseling» vroeg Tijger?

— «De slag, dien je me gegeven hebt, mijn hoofd draait er nog van.»

— «Broeder, ik kan er niets aan doen, het is een misslag.»

— «Noem jij dat een misslag, een slag, die me in een trens¹ doet vallen? Men zou werkelijk bang zijn, je iets te leeren, als je dat een misslag noemt.»

De heeren hernoemen de les, maar de meester begon voor zijn leerling bang te worden.

— «Laten we thans beide handen nemen,» zei Tijger.

¹ Trens wordt in Suriname een voor afwatering gegraven sloot op een plantage genaamd.

Zij begonnen te worstelen. Kat kreeg slag op slag, maar Tijger kreeg zijn deel terug.

Tijger, die niets verdragen kon, zette Kat achterna, die toen bij het varken vluchtte.

A mi kongvo, mi doro!
*Soema jagi jo jo? Akoeja?*¹

zong Tijger, die ook bij het varken was gekomen.

— «Als jij *kongvo* bent, wil je me zeker dooden?» zei het varken toen tot Tijger.

En werkelijk gaf Tijger het varken een slag, die het dood neêr deed vallen. *Akoeja* schulde achtereenvolgens bij den stier, het schaap, enz., maar ook hier haalde Tijger haar in en koelde zijn woede.

Toen verdween Kat, maar Tijger zocht net zoo lang tot hij haar gevonden had.

In onze dagen zelfs, wanneer de tijger een kat ziet, rust hij niet voor hij haar gedood heeft.

N° 31. Legende van Leisah I.

Wie vindt het niet vervelend, ziek te zijn?

Ik ten minste vind het verschrikkelijk. Ja, ziek zijn, dat is wat. Maar geen ongeluk zoo groot of er is geluk bij. Mijn *nêne*² komt mij dikwijls bezoeken en toen ze mij op zekeren dag ziek vond, was ze treurig gestemd en zeide «*mi goedoe pikien masra san' joe wani agen*»³ «*Mi de siki nêne*»⁴ was dan het antwoord. Op verzoek van mijn moeder zou *nêne* mij wat afleiding bezorgen door mij een *anansi-tori* te vertellen. Eerst maakte zij eenige gebaren, haalde diep adem en toen begon zij:

Vroeger waren al onze vaders hanen....

Nu, een moeder had drie dochters; en de vader van die meisjes was een haan, die in de struiken nabij het huis woonde.

¹ Ik, vechtersbaas ben aangekomen! Wie heeft de kat doen schuilen?

² Kindermeid, baboe.

³ Mijn lieve jongeheer, wat scheelt U weêr?

⁴ Ik ben ziek, *nêne*.

Wanneer Moeder voeder had voor Vader, zong ze driemaal:

Kakedoedel, kakedoedel!

*Iffi joe bierti kom mi dan.*¹

Vader kwam dan te voorschijn en na den inwendigen mensch versterkt te hebben, verdween hij weder in het struikgewas.

Op zekeren dag zou Mama inkoop en gaan doen in de stad. Het oudste der meisjes, Mina geheeten, zou dien dag voor Vader zorgen. Het jongste kind werd naar school gezonden, en de twee anderen gingen lekkernijen koopen met het geld dat de moeder had gegeven, om eten voor Vader te koopen.

Toen nu Vader vroeg, waar zijn middaget en gebleven was, antwoordde Jet, de tweede dochter, dat Mina bezig was met koken. Vader verdween toen weêr in zijn struik.

De beide meisjes gingen nu beraadslagen, wat ze zouden doen. Eindelijk kwamen ze overeen, Vader te slachten en hem Moeder als spijs voor te zetten.

Zoo gezegd, zoo gedaan.

Mina zong driemaal:

Kakedoedel, kakedoedel!

Iffi joe bierti, kom mi dan!

Vader verscheen als gewoonlijk. Hij werd gevangen genomen en geslacht. Inmiddels kwam het jongste kind uit school en vond hare zusters druk bezig, in een kuil achter de keuken veêren te begraven. Zij mocht Moeder niets vertellen van hetgeen zij gezien had. Vader werd in de soep gekookt en de kinderen smulden naar hartelust.

Toen Moeder thuis kwam en naar Vader vroeg, antwoordde Mina:

«Eenige makkers zijn Vader komen halen, om te gaan kaarten.»

Toen was Moeder gerust. Ze kreeg haar aandeel van de soep, maar kon toch niet eten. Het was alsof ze een voorgevoel had dat het Vader's vleesch was.

Het jongste dochttertje had evenwel verklaard, dat toen ze thuis kwam, Mina en Jet bezig waren veêren te begraven in een kuil achter de keuken.

Moeder vatte toen argwaan. Ze vroeg Mina of hetgeen ze

¹ Als je in de buurt bent, kom dan bij mij.

haar als maaltijd had voorgezet vaders vleesch niet was. Mina antwoordde natuurlijk ontkennend.

Doch toen Vader weken wegbleef en maar niet terugkwam, werd Moeder boos op Mina.

Leisah, de jongste, ten einde raad, liep naar de rivier en zong:

*Papa kari mi Leisah,
Mama kari mi Leisah,
Mina kari mi Skoema!*¹

Moeder liep haar na, maar zij kon haar kind nog slechts bij het haar grijpen. Leisah verdronk en Moeder behield eenige strepen in de palm harer hand.

Arme Leisah!

Sedert dien tijd hebben alle menschen strepen in de palm van de hand.

N° 32. Legende van Leisah.² II.

Er wordt verhaald, dat in zeker dorp twee echtelieden woonden, die dol waren op kinderen, maar er zelf geen hadden.

We moeten trachten, op welke wijze dan ook, aan een kind te komen, zeiden zij.

Eens kwam een oude vrouw bij hen aan huis, vroeg de vrouw naar haar welstand en naar dien van haren echtgenoot. De vrouw des huizes antwoordde met droevige stem:

— «Wij zijn, met Godswil, wel.»

— «Wat scheelt U dan, Mevrouw?» vroeg de oude.

De vrouw des huizes deelde haar hare grieven mede, waarna de oude vrouw haar een wees van acht dagen in handen gaf.

Het kind behoorde tot de vrouwelijke kunne en kreeg den naam van Jacoba. Zij werd opgevoed als kind des huizes. Toen zij twaalf jaar was, moest ze voor huishoudelijke bezigheden beginnen te zorgen, hetgeen zij met vlijt deed.

Eens wandelden de twee kinderliefhebbers langs het strand. Daar zagen ze een meisje onbeheerd liggen en zij vroegen haar het een en ander.

¹ Vader noemt mij Leisah,
Moeder noemt mij Leisah,
Mina noemt mij Schuim!

² Verbastering van Louise (Louisa).
Dl. 72.

Het kind werd naar huis medegenomen en kreeg den naam van Leisah. Spoedig werd zij het troetelkindje, waarom Coba, hierover jaloersch, haar begon uit te schelden.

De vondeling begon te kwijnen van verdriet, omdat Coba haar aanhoudend plaagde en treiterde.

Van dat alles vermoeid, zong zij het navolgende, waaruit haar voornemen bleek:

*Papa kari mi Leisah,
Mama kari mi Leisah,
Coba kari mi Skoema,
Skoema mi na Skoema mi sa tan!*¹

De arme Coba werd weggejaagd, maar Leisah hield niet op met treuren, en op zekeren dag keerde zij terug naar de plaats, waar zij gevonden werd.

Haar pleegmoeder liep haar na als een pijl uit den boog, maar kon haar niet inhalen.

Leisah was reeds in het water gesprongen, toen haar moeder aankwam. Wel werd zij nog bij het lange haar gegrepen, maar door de zwaarte zakte zij hoe langer hoe dieper en werd zij onder de golven begraven. Zoo was Leisah weêr naar haar land teruggekeerd, omdat zij uit schuim geboren was. De moeder, die haar troetelkind eindelijk had moeten loslaten, hield de striemen van het haar in de hand.

N° 33. De Schildpad en het Hert.

*Sekrepattoo*² was verloofd met de dochter van zijn dorps-hoofd. Hij was erg verliefd en stond haar toe, hem iederen dag zijn luizen te vangen, hetgeen zijne aanstaande gaarne deed.

Op zekeren dag ging Hert een bezoek afleggen bij het dorps-hoofd; hij raakte eveneens verliefd op het meisje en zij wederkeerig op hem. Van toen af wilde zij niets meer van haar

¹ Vader noemt mij Leisah,
Moeder noemt mij Leisah,
Coba noemt mij Schuim.
Schuim ben ik en schuim zal ik blijven.

² De schildpad.

verloofde weten. Dit beviel onzen vriend *Sekrepattoo* in het geheel niet.

— «Ik kwam hier aan huis vóór hem» zei Schildpad. — «Amper is hij hier, of hij wordt meester in huis. — Dat gaat boven alle critiek. — Ik word voor zoo'n klant verstooten. — Is het niet vreeselijk? — Gruwelijk! — Neen erger nog! — Het is mijn dood! — Verloren ben ik! Ik zal alle zeilen bijzetten om hem te verwijderen — hem klein te krijgen — hem te vernietigen!»

Hert hoorde deze woorden en begreep dat *Sekrepattoo* slecht jegens hem gestemd was. Van angst en van woede tevens begon hij te zingen:

A taki hem na moi man!
*Kaba, a no moi!*¹

waarop *Sekrepattoo* tot Hert sprak:

— «Dat gaat niet langer zoo. *Wi sa moesoe hassoewa.*»²

— «Op welke wijze?»

— «In hardloopen.»

— «Haha?»

— «Ik bedoel, dat degene, die het eerst in 's vorsten woning zal zijn aangekomen, zijn dochter krijgt.»

Hert begon te springen, te dansen en allerlei dolle grappen uit te halen.

Sekrepattoo zong:

Okêkrê kêrrê!
*Krêi moe dê!*³

Intusschen werden het uur van den wedstrijd en den af te leggen weg met toestemming van het opperhoofd bepaald. Daarna verwijderden zich de tegenstanders.

Het hert ging kleedingstukken leenen.

Sekrepattoo klaagde bij zijne verwanten over het onheil, dat hem door *Adjaini*⁴ was berokkend, en overgrootpa stelde het volgende voor:

¹ Hij zegt dat hij een mooie man is!

Maar hij is niet mooi!

² Wij zullen moeten strijden.

³ De schildpad zingt!

Tranen zullen biggelen!

⁴ Poëtische naam voor het hert.

Okêkrê zou zich schuil houden onder de stoep van de deur, om ongemerkt binnen te kunnen gaan, als Hert aankwam, en alle neven en achterneven zouden zich in een rij opstellen langs den weg, om hem te kunnen waarschuwen.

Hert, een neef van zijn tegenstander tegenkomende, dacht dat deze het zelf was en zei:

— «Ik zal huilen, niet? Jij zult me overwinnen met je kleine zware pootjes.»

Daarna ging Hert in een weelderig woud, at het groene gras, dat zich zoo verleidelijk naar hem toeboog en viel in slaap.

Toen hij wakker werd, dacht hij weder aan den wedstrijd. Als een pijl uit den boog, zette hij het op een loopen, daar het uur reeds verstreken was en hij vreesde overwonnen te zullen worden.

Doch Hert wist niet, welke list door grootvader uitgevonden was. Hij had zich nl. in een struik bij het huis verborgen, vreezende, dat een der jongere verwanten nalatig zou zijn. Toen het hert kwam aanrennen schreeuwde grootvader:

— «*Haiti joe srefi na ini* ¹.

Sekrepattoo had den zin nog niet geëindigd, of hij sprong naar binnen; roepende:

— «Ik ben er!»

Op hetzelfde oogenblik sprong Hert over hem heen, roepende:

— «Ik ben er. *Sekrepattoo* heeft verloren en uw dochter wordt mijn vrouw.»

— «Neen, zei de vorst, hij was hier vóór U. Hij krijgt mijn dochter en niet U, meneer.

Hert ging heen, beschaamd, dat het zich door het kale hoofd had laten overwinnen.

Sedert vreest de schildpad het hert en houdt zij zich verborgen in struiken en poelen.

¹ Gooi jezelf naar binnen.

N° 34. De Hond en de Kaaïman.¹

Hond ging dagelijks in een keuken stelen. Meermalen werd hij gesnapt en kreeg hij klappen en toch keerde hij telkens terug. Kaaïman hoorde hem wel janken, doch vergiste zich en meende, dat hij lachte. Hij ging dan ook zijn vriend bezoeken en verzocht hem, het een en ander van den kok te vertellen, omdat hij hen zoo dikwijls samen hoorde lachen.

— «O, het is, als we grappen maken, dat je dat rumoer hoort, beste vriend.»

— «Zou je me niet aan den kok kunnen voorstellen?»

— «Ik kan het wel, maar doe het toch liever niet.»

— «Waarom niet?»

— «Kijk, als het goed afloopt, is het niets, maar loopt het mis, wat dan?»

— «Bekommer je daar niet over, vriend.»

— «Nu, goed, ik ga morgen om twaalf uur bij hem, als hij klaar is met koken; kom dan mee.»

Den volgenden dag ontmoetten de vrienden elkaâr, volgens afspraak. Hond nam Kaaïman op zijn rug en zoo traden zij samen de keuken binnen.

Hond begon te eten, doch Kaaïman, die op zijn rug lag, kon er niet bij. Toen kwam de kok binnen, die een stuk brandhout greep en Kaaïman half dood sloeg, tot hij zich eindelijk liet vallen en zoo gauw mogelijk verdween.

Toen Kaaïman Hond eenige dagen later ontmoette, bedankte hij hem vriendelijk.

— «Ik had je vooruit gewaarschuwd, vriend.»

— «Ik zal je toch wel beetnemen, maat!» dacht Kaaïman, en zoo komt het, dat; wanneer een hond in een poel gaat, waar kaaïmannen zijn, hem steeds een ongeluk treft.

N° 35. Tori vo «Ma Soemba N° 35. Verhaal van het
Kondre.» land van «Moeder Soemba.»

Dem de verteri taki na wan Er wordt verhaald, dat in een
pranasi wan mama nanga hem dorp een moeder met hare

¹ De kleine krokodillensoort, die in de Surinaamsche rivieren leeft, wordt in het neger-engelsch *kaiman* genoemd.

oema-pikien ben de libi en dem ben habi wan mama nanga wan oema-pikien leki bierman, die ben de beneei dem toemoesi. Na fosi oema-pikien ben nem Akoeba en a ben de matti vo alla soema.

Akoeba teki na biermeisje Afi vo hem leki hem matti ma na disi ben de beneei hem doro doro.

Wan tron wan ouro soema kom na Akoeba en a gi hem wan krabasi, dan a taki.

«Mi de wan pôti soema, mi no habi noti na grontapoe, die habi wârde vo presenteri joe, dati meki mi hopoe taki joe sa teki na pikien kado disi leki a ben de wan bigi wan vo wan goedoe man.

Ma mi pikien na krabasi disi moesoe wassi na da kondre vo *Ma Soemba* vo meki a gi joe jesi.

Na kondre no de fara vo diasio, ma dem passi die de tjari joe go de no de bekenti bijna, bikassi tra soema no de libi da pe leki *Ma Soemba* srefi, die habi da sroto vo alla obia.

A no de makkeriki vo kom klosibei vo *Ma Soemba*, efoe soema di de oprekti no taki joe na fesi.

Joe de wakka vo diasio leti opoe te da passi de pratti hem srefi

dochter woonde en dat zij tot bureen een moeder en dochter hadden, die zeer wangunstig waren.

Het eerste meisje was allemansvriend; zij werd door ieder een bemind en heette Akoeba ¹ (Jacoba.)

Akoeba nam haar buurmeisje Afi ² tot vriendin aan, maar deze benijdde haar in alles.

Eens kwam een oude vrouw bij Akoeba en gaf haar een kalebas ten geschenke, zeggende:

«Ik ben een arm mensch, ik bezit niets op aarde, dat waarde heeft om het U als geschenk aan te bieden; daarom hoop ik, dat ge deze kleinigheid aan zult nemen, alsof het een kostbaar geschenk van een rijk man was. Maar, mijn kind, deze kalebas moet gewasschen worden in het land van *Ma Soemba*, opdat hij U gehoorzame.

Dat land is niet ver van hier, maar de wegen, die daarheen leiden, zijn schier onbekend, daar er geen andere menschen wonen, dan *Ma Soemba* zelf, die den sleutel aller tooverformulieren in handen heeft.

Het is niet gemakkelijk, *Ma Soemba* te naderen, als men niet vooraf is ingelicht door betrouwbare personen.

Ge gaat van hieruit recht door, tot daar, waar de weg

¹ Meisje, geboren op Woensdag (zie blz. 242).

² Meisje, geboren op Vrijdag (zie blz. 242).

na toe: da wan séi krin, da tra wan doti.

Wakka na da doti wan; na da hoekoe joe sa feni Ma Soemba. A sa taki nanga joe en efoe a aksi joe wan sanī joe moe gi hem jesi, dan a sa wassi joe krabasi jere *Pikien Missie!*

Te joe sie sanni, die joe no de sie alla dei, joe no moe spotoe nanga dem, ma joe moe singi da singi, die mi sa leri joe, na bakka joe sa aksi vo passa.»

Wan toe wiki na bakka Akoeba wakka da passi, die da ouroe soema taki hem. A wakka en a sie* toe kankantree, die ben de feti en a aksi dem vo passa.

Dem tappoe vo feti en da pikien misi passa en a singi:

Doegwèh a doegwèh o!

Mi de begi mi papa mi passa.

Doegwèh a doegwèh o!

Moro fara a sie toe foetoe de feti. A aksi vo passa en a kissi passi te a singi agen.

Moro fara bakka a mitie toe matta de feti. A aksi vo passa en dem gi hem passi die a bi-gien vo singi.

Langa langa a kom na da plesi pe da passi de pratti na

zich in tweeën splitst: de eene kant is schoon, de andere vuil.

Beloop den vuilen weg; aan het einde zult gij *Ma Soemba* vinden. Zij zal U spreken en indien zij U iets vraagt, moet ge gehoorzamen, dan zal ze U we kalebas wasschen, hoor jonge dame!

Wanneer ge vreemde dingen ziet onderweg, spot er niet mede, maar zing het lied, dat ik U zal leeren, nadat ge gevraagd zult hebben, om voorbij te mogen gaan.»

Na verloop van een week ondernam Akoeba de reis, naar de aanwijzingen der oude vrouw. Toen zij een eind op weg was zag zij twee *kankantri's*, die aan het vechten waren.

Zij hielden op en het meisje ging voorbij, zingende:

*Doegwèh a doegwèh o!*¹

*Mi de begi mi papa mi passa.*²

Doegwèh a doegwèh o!

Zij liep door en zag twee voeten vechten. Ze verzocht en kreeg verlof door te gaan, onder het zingen van haar lied.

Iets verder trof Akoeba twee *matta's*³ vechtende aan. Zij vroeg om door te mogen gaan, hetgeen haar werd toegestaan, toen ze met haar lied een aanvang maakte.

Eindelijk kwam zij aan het punt, waar de weg zich in

¹ Onvertaalbaar.

² Ik smeeek mijn vader, door te gaan.

³ Houten stamper.

toe; na wan se-passi ben Krin, na trawan doti leki wan gotro.

Akoeba teki na doti passi die na ouroe soema ben taki hem en a sie Ma Soemba sidon, na fesi wan hoso foeroe nanga kra-boejassi.

«O San joe kom doe diasio!» a aksi na pikien. «De so boen vo wassi mi bakka gi mi; watra de na bakka da hoso.»

Akoeba wassi hem bakka en hem hanoe ben foeroe nanga broedoe voe dem opo soro.

«Wassi joe hanoe en gi mi joe krabasi, dan mi sa krin hem gi joe!» Ma Soemba taki baka.

Ma Soemba wassi na krabasi en a gi hem Akoeba bakka.

«Drai go na hoso bakka en joe sa kisi joe paiman.

Kibri joe krabasi boen en vrède de nanga joe!»

Akoeba drai bakka en a kom bakka na hoso na bakka wan toe joeroe.

Hem mama wakti hem nanga ongedortoe en a aksi hem efoe a feni helpi.

«Ja!» Akoeba pikie.

Wan toe dei na bakka Afi tjari hem wan visitie, na da joeroe a ben de proberi hem krabasi; na da krabasi voeroe nanga goutoe, sorfroee nanga tra

tweeen splitste; de eene zijweg was schoon, de andere vuil en onbegaanbaar.

Zij betrad den weg, die haar was aangewezen en zag vóór een huis een vrouw, Ma Soemba, vol wonden en schurft zitten.

«Wat kom je hier doen!» vroeg zij aan het meisje. «Wees zoo goed en wasch mij mijn rug af; er is water achter het huis.»

Akoeba waschte haar rug schoon, waardoor zij hare handen vol bloed kreeg van de vele open wonden.

«Wasch je handen af en geef mij je kalebas, dan zal ik haar voor je wasschen!» vervolgde de vrouw.

Ma Soemba waschte de kalebas en gaf hem Akoeba terug.

«Keer nu naar huis terug en je zult je loon ontvangen.

Bewaar je kalebas goed en vrede zij verder met U.»

Het meisje vertrok en was na eenige uren weder thuis.

Of haar onderweg, bij het naar huis gaan, iets overkwam, wordt niet verteld.

Haar moeder wachtte haar met ongeduld en vroeg, of zij succes had gehad.

«Ja!» antwoordde Akoeba.

Na eenige dagen kwam Afi haar vriendin bezoeken, terwijl deze juist bezig was, haar kalebas te probeeren, waaruit zij tot hare groote verbazing tal van

sanni ben de kom na doro en
Añ verwondroe vo sie alla disi.

Na bigi-ai matti aksi Akoeba
ope a feni dem sanni disi bika
a ben wanni habi dem toe.

Akoe taki hem matti alla sani
en a leri hem na singi toe.

Da tra dei kaba bifosi zon
opo Afi teki passi.

Di a sie alla dem leba a
spotoe dem.

Disi vroegoe hem en dem taki

«Wakka joe sa feni!»

Afi kom na da kroisie-passi
en a bigin vo kosie hem matti
na wan fassi, die no fiti.

A ben denki vo taki mi lei-
tori ma a lei baja mi moro koni
dan a denki.

Na bigi ai meki a taki mi
moesoe wakka na da doti passi.
A no wanni dati mi sa feni ge-
lokoe.

Ja! Na so kondre de! Ma
mi de go wakka da krin passie.

Na da hoekoe a feni Ma Soem-
ba, die ben de meki obia.

Ma Soemba begi hem vo
wassie hem ma da pikien missie
begin vo kosi hem.

gouden, zilveren en andere
waardevolle voorwerpen zag te
voorschijn komen.

Het wangunstige buurmeisje
vroeg haar naar de herkomst,
daar zij al dat moois ook wel
graag zou willen hebben.

Akoeba vertelde hare vriendin
alles en leerde haar ook het lied.

Den volgenden dag, reeds vóór
zonsopgang, ondernam Afi den
tocht.

Toen zij de verschillende
karikaturen tegenkwam, dreef zij
den spot er meê.

Deze vervloekten haar, zeg-
gende:

«Loop en gij zult vinden!»

Zij bereikte de splitsing van
den weg en daar begon zij hare
vriendin op de onbehoorlijkste
wijze uit te schelden.

«Zij dacht mij wat op de
mouw te spelden, maar ik ben
wijzer, dan ze denkt.

Het is uit wangunst, dat ze
mij heeft gezegd, dien vuilen
weg te loopen. Zij wil niet, dat
ik in haar geluk zal deelen.

Ja! Zoo zijn de menschen! —
Maar ik neem dien schoonen
weg.»

Op het einde gekomen, trof
zij Ma Soemba aan, bezig *obia*¹
te koken.

Ma Soemba verzocht haar, haar
te willen wasschen, maar de
juffer begon haar uit te schelden.

¹ Toovermiddelen.

«Gi mi joe krabasi meki mi wassi hem gi joe, no frede!» a taki.

Afi no taki hem tangi srefi ma a taki nomo: «Gi mi mi krabasi bakka, bikasi joe de doti hem bakka nanga joe hanoe.»

Foeroe vo prezierie Afi kom na hoso bakka na hem mama; disi aksi hem wan tron efoe alla sani wakka boen.

«Ja, Mama, oen biervrouw ben wanni vo kori mi, ma mi moro koni leki a denki.

Mi kom klari en mi sa sori hem taki a no hem wan-wan habi wan wondroe-krabasi.»

Ma da srefi dei dia go proberi hem krabasi a disi wégri, hem matti rai hem vo gebroiki da krabasi na da joeroe vo nôtoe. Ma Afi pikie hem taki a habi monie vanoodoe en a bigin vo aksi helpi na da krabasi. Wan-tron alla sortoe leba kom na doro en dem kiri hem.

Na so da spreekwortoe de leri taki:

Ba seekoe, ba finni, ba tjari!

«Geef me Uwe kalebas, dan dan zal ik hem uitwasschen; vrees niets,» zei de vrouw.

Doch juffer Afi bedankte haar niet eens, doch zei slechts: «Geef mij mijn kalebas terug, want je maakt hem weêr vuil met jou handen.»

Vol blijdschap kwam zij weêr thuis bij moeder, die haar dadelijk vroeg, of alles in orde was.

«Zeker, Mama, onze buurvrouw wilde mij misleiden, maar ik ben wijzer, dan ze denkt.

Ik ben klaar gekomen en zal haar bewijzen, dat niet alleen zij in 't bezit is van een wonder-kalekas.»

Toen zij nog denzelfden dag het voorwerp raadpleegde, weigerde het; het gaf geen resultaat. Haar vriendin ried haar toen aan, de kalebas slechts in geval van nood te gebruiken. Doch Afi antwoordde, dat ze geld noodig had en begon andermaal haar kalebas te raadplegen. Toen kwam er allerlei ongedierte uit te voorschijn, dat haar doodde.

Zoo wordt het spreekwoord weêr bewaarheid:

Gij hebt het gezocht, gij hebt het gevonden; gij moet het dus dragen!

N° 36. Boen no habi tangi.¹

Ondank is 's werelds loon, dit wil zeggen: *boen no habi tangi*.
Er was eens een koning, die een zoon had, dien hij naar Holland had gezonden, om te gaan leeren.

Doch toen de jongen terugkeerde, zei hij op zekeren dag:

— «Vader, ik wil gaan wandelen, maar liefst alleen.»

— «Het is goed mijn jongen, gij kunt gaan.»

Den volgenden dag vertrok de jongen, en toen hij achter in den tuin kwam, zag hij daar een dorren vijgeboom, die hem vroeg:

— «Mijnheer, is het waar, dat ondank 's werelds loon is?»

— «Ik weet het niet.»

— «Ja, het is waar, dat ondank 's werelds loon is, want zie, ik heb aan uw vader vruchten gegeven; hij heeft mijne vruchten op brandewijn gezet en ze gestoofd. En nu ben ik oud geworden; ik kan niet meer bloeien en nu wil hij mij tot brandhout maken.»

De jongen erkende de waarheid dier woorden en antwoordde:

— «Gij hebt gelijk.»

Toen trok de jongen verder en ontmoette een druivenboom, die den jongen dezelfde vraag deed, en toen hij zijn wandeling vervolgde, kwam hij langs een groot vuur met een slang er in, die blijkbaar in angst verkeerde. En ook de slang vroeg aan den jongen, of het waar is dat ondank 's werelds loon is. De jongen antwoordde niet, maar greep een stok en nam de slang uit het vuur; doch nauwelijks had hij het dier gered of het kroop tegen hem op en slingerde zich om zijn hals. De slang wilde hem dooden.

— «Van daag,» riep de jongen uit, «zie ik toch, dat ondank 's werelds loon is, want, kijk, ik heb u uit het vuur genomen en nu wilt ge mij dooden.»

Doch daar kwam juist een *awari*² voorbij, die dezelfde vraag tot den jongen richtte, waarop deze antwoordde:

— «Ja, het is waar, ondank is 's werelds loon, want zie, ik heb de slang uit het vuur genomen en nu wil hij mij dooden.»

¹ Dit sprookje, door een jong negerinnetje voor ons in de phonograaf verteld, is reeds afgedrukt in Elseviers Maandschrift 1904 blz. 316.

² Buidelrat.

— «Ga mij wijzen» hervatte de *awari*, «hoe gij de slang uit het vuur hebt weggenomen.»

De slang kronkelde zich weêr om den stok en de *awari* gooide hem in het vuur.

Daarop vervolgde de *awari* tegen den jongen:

— «Laten wij heengaan en laat de slang in het vuur blijven.»

— «Goed, doch dan moet gij met mij meê naar huis gaan, want ik wil mijn vader en moeder wijzen, wie mij van den dood gered heeft.»

— «Neen, dat doe ik niet, ik ben geen mensch; ik ben maar een dier.»

Doch de jongen drong aan en zei: «ga mee», waarop de *awari* medegegaan is.

Thuis gekomen bij zijn vader en moeder, sprak de jongen tot de *awari*:

— «Wel, *awari*, wat wilt gij nu tot belooning hebben?»

— «Niets wil ik hebben, maar als gij mij elken morgen een kip wilt geven, dan ben ik tevreden.»

De koning zeide:

— «Het is goed; kijk, hier heb ik een hok vol kippen; elken morgen kunt ge er een komen halen.»

Maar dat beviel de koningin in het geheel niet; zij riep haar kokkin en sprak tot haar:

— «Morgen moet ge de *awari* dooden, want zoodoende raak ik al mijn kippen kwijt»

Den volgenden morgen kwam de *awari*, om de beloofde kip te halen, toen de kokkin met een emmer water aankwam, die zij over de *awari* omkeerde. En natuurlijk was de *awari* dood.

Hevig ontsteld en met heftige gebaren kwam de jongen toesnellen en toen hij daar zijn redder dood zag liggen, riep hij uit:

— «Het is toch een waar spreekwoord: *boen no habi tangi*.»

Nº 37. Geschiedenis van Kopro Kanon.

Er was eens in een dorp een vrouw, die drie zoons had, waarvan de oudste *Mininimi* heette, de tweede *Krimintaria* en de jongste *Kopro Kanon*.

Zij had Mininimi en Krimintaria lief, maar Kapro Kanon niet; daarom werd hij verwaarloosd en zat hij vol schurft en jaws¹. Als het etenstijd was, riep de moeder alleen de twee oudsten, zingende:

Mininimi kom njam!

Krimintaria kom njam!

*Kopro Kanon tan de!*²

Arme Kopro Kanon was stokmager en stonk van vuil. Zijn moeder wilde niets van hem weten. Ach! Arme Kopro Kanon!

De twee oudste knapen zagen er rond uit van dikte.

De duivel, die menschevleesch lust, had zijn oogen op hen gericht en wachtte met ongeduld een gunstig oogenblik af, om hen te vangen.

Hij was juist op wacht, toen hij hoorde, op welke wijze de knapen geroepen werden. Den volgenden dag kwam hij ter plaatse terug en zong het lied met een heel grove stem.

Kopro Kanon had zijn broeders lief en zei hun:

— «Gaaf niet, want dat is de stem uwer moeder niet. Het komt mij voor, de duivel te zijn.»

Zij waren hem gehoorzaam.

De duivel, die begreep, dat zijn zware stem de oorzaak was, dat de jongens niet tot hem kwamen, ging toen bij een smid, om zijn tong te laten vijlen.

De smid verbood zijn cliënt bakoven te eten, als zijn tong gevijld was, daar zijn stem anders nog grover zou worden.

— «Ik zal aan Uw bevel voldoen» antwoordde Joost hem.

Doch geen tien minuten van de smederij zijnde, ontmoette hij een vrouw, die bakoven rondventte. De gulzigaard kon zijn lust niet bedwingen en vroeg haar:

— «*Joe no seri mi toe sensi bakoeba?*»³

De bakove ging in één hap naar binnen.

Satan ging toen weêr de wacht houden en zong het lied met donderende stem.

De ongelukkige Kopro Kanon waarschuwde zijn broeders weêr om niet te gaan, daar het slechts des duivels stem kon zijn, die zoo dreunend en dof klonk.

¹ *Jassi* (in het negerengelsch) is een gevaarlijke, besmettelijke huidziekte.

² Mininimi kom eten,
Krimintaria, kom eten,
Kopro Kanon, blijf daar!

³ Wilt ge mij voor twee centen bakoven verkoopen?

De verdelger der wereld ging terug naar den smid zonder eenig succes te hebben gehad. Zijn stem was veranderd, daar zijn tong door de bakove vergiftigd was. De smid zei hem:

— «Als iemand onder behandeling van een dokter is, moet hij zijn voorschriften opvolgen, anders loopt hij gevaar. Denk niet, dat een patient den dokter kan foppen, neen hij fopt zich zelf!»

— «Maar waarom zijt gij zoo hatelijk tegen mij?» vroeg Satan.

— «Omdat ge vol leugens zit, vent. Ge spreekt tegen uw geweten.»

— «Ben ik dan een leugenaar?»

— «Een gevaarlijke ook. Denkt ge soms, dat ik niets anders te doen heb, dan ieder oogenblik te zitten hameren en vijlen in uw bek?»

Na een flinke bestraffing begon de smid weêr te vijlen. «Zing het lied nog eens, opdat ik U keure.»

De duivel zong.

— «Hoe is het nu, goed niet waar?»

— «Dank U vriendelijk, tot wederdienst.»

Satan ging naar zijn bestemming en begon met een alt-stem te zingen, waardoor de twee knapen zijn slachtoffer werden. Toen de moeder hun riep, antwoordde Kopro Kanon met droevige stem:

*Minimini no de,
Krimintaria ne de,
Kopro Kanon wawan de.¹*

De moeder ging toen naar Kopro Kanon, voedde hem van toen af en verzorgde hem goed. Zij kwam te sterven en Kopro Kanon begroef haar.

Wie kinderen heeft, mag het eene niet boven het andere voortrekken, maar moet van allen evenveel houden.

Nº 38. De Meermin of Watramama.

Er wordt verteld, dat het water beheerscht wordt door de *Watramama*.²

De *Watramama* is half mensch, half visch; zij heeft een

¹ Minimini is er niet,
Krimintaria is er niet,
Kapro Kanon alleen is er.

² Watermama.

zacht bruine tint als een Indiaansche, een schoon gezicht, prachtige donkere oogen en lang, zwart haar.

De *Watramama* houdt verblijf in krek en. Zij komt nooit anders te voorschijn dan om hare kleinen te zoogen of om zich het haar te kammen met den wonderkam, en wel altijd met jongvloed ¹. De menschen, die het geluk hadden, haar te zien, vertellen dat het eene Madonna is. Djokarto, van plantage «Pieterszorg» zegt er een te hebben gezien in een kreek van plantage «de Resolutie.» Zij zetelt onder in de rivieren en vermag veel op de golven. Zij doet booten zinken en eigent zich den inhoud toe. Nergens, bij niemand ter wereld, vindt men zooveel rijkdommen als bij haar.

Men zegt, dat er menschen zijn, die de kunst verstaan haar kam te stelen, terwijl zij bezig is zich te kammen. Als de *Watramama* den dief gevonden heeft, eischt zij haar kam terug en belooft in ruil een aanzienlijke waarde aan geld. De dief, echter paait haar met allerlei beloften, en gebruikt haar om zoo te zeggen als een melkkoetje. Telkens komt de *Watramama* terug en zij brengt steeds meer geld mede, tot zij eindelijk het geluk heeft, haar kam terug te krijgen. Wil de dief den kam niet teruggeven, dan is hij verloren. Want de eerste keer dat hij over het water gaat, slaat zijn vaarttuig om.

Er was eens iemand die, door een kreek varende, gekerm hoorde. Toen hij voortparelde, bemerkte hij de *Watramama*, die in gevaar verkeerde en hij verschaftte haar hulp. De meermin zegende hem en beloofde hem ten allen tijde haar bijstand. De man was visscher van beroep en deed van toen af goede vangsten. Ook raadde zij hem aan, zijn *pagala* ² open te laten, wanneer hij stadswaarts ging, en dagelijks vond hij er geld in.

De *Watramama* had hem verboden met iemand hierover te spreken; anders zou zij hem moeten straffen. Maar ach! het zwakke geslacht, dat de mannen zoo dikwijls in het verderf stort, bracht ook hem in het ongeluk.

De man had vrouw en kinderen en toen de vrouw hem steeds met geld thuis zag komen, vroeg zij naar de herkomst. Hij liet zich niet uit, doch toen zij sterker aandrang en hij het,

¹ Opkomende vloed.

² Pagaal, koffermand, die de Indianen en Boschnegers vervaardigen van den Warimbobast.

om de waarheid te zeggen, niet meer kon uithouden, vertelde hij haar alles en ook wat de gevolgen hiervan zouden zijn.

Eens op een dag begaf de visscher zich naar een plantage, maar nog eer hij op de plaats zijner bestemming was aangekomen, was hij verdwenen.

Men zegt, dat het gevaarlijk is, de albinos, die nog al eens onder de negers voorkomen, en *Watramama-pikien*¹ genoemd worden, veel over het water te laten gaan, wanneer ze groot worden, daar de *Watramama* ze dan wel eens tot zich neemt.

In den slaventijd was er een jonge neger-albino, *Skroero-ki* genaamd, die dikwijls op den rivierbodem neêrdaalde, om allerlei voorwerpen te halen. De *Watramama* was zijn vriendin. Hij ging bij haar eten en bleef soms dagen onder water.

Zij had hem gewaarschuwd met niemand te spreken over hetgeen hij bij haar hoorde of zag, maar *Skroero-ki* voldeed niet aan dat verzoek, en toen hij weêr op den rivierbodem daalde, kwam hij niet meer aan de oppervlakte terug.

Vischers die hun bedrijf uitoefenen, vangen de *Watramama* wel eens in hun netten.

Doch ze laten haar dan weêr gaan, daar ze anders gevaar zouden loopen, om met boot en al in de diepte te verdwijnen!

Nº 39. Aboma weri krosi. Nº 39. De Boa in de gedaante van een schoonen jongeling.

Heritien-tien wan pikien missie men de. A ben moi so te meki alla presi dem ben jere foe da moi foe hem so srefi leki fa a ben de wan bigi-membre soema.

Foe alla kondre so meni ko-mopo foe kom aksi hem foe trow, mara a no ben fieni no wan foe dem hei nofo foe teki.

Hem papa nanga mama, disi

In zeer ouden tijd leefde een zeer mooi meisje. Haar schoonheid was even beroemd, als haar trotschheid bekend was

Van heinde en verre kwamen voorname jongelingen haar ten huwelijk vragen, maar geen hunner keurde zij waardig genoeg, om haar echtgenoot te worden.

Hare schatrijke ouders hadden

¹ Kinderen der meermin.

ben habi foelo moni ben habi bigi sari foe dati hede en dem ben de na hem bakka foe teki wan foe dem masra, bikassi dem ben wanni si taki a trow. Ma da pikien missi taki, dati a no sa trow bifosi a finni wan man disi a lobi en a no si no wan jete, disi fiti hem lobi.

Wan dei wan bigi sneki, wan aboma, tofroe hem srefi meki a tron libi-soema wan moi jongoe masra. A weri moi krosi en a go na da hoso foe da pikien missi.

So leki a doro drape en disi a trowe hem hai na da man tapoe, da pikien missi firi lobi foe hem. Pikien moro a fadom flan. A bigien barri: «Papa! Mama! na man disi mi lobi kom dija, nanga hem mi wanni trow!»

Hem Papa nanga mama ben perisie toe moesi disi dem moi pikien feni wan man, disi ben de na hem wanni. So hesi leki dem ben kan, dem meki alla sannu klari, noti no men diri nofo foe bai gi da joengoe pari.

Aiti dei langa dem hori na trow hoso. Sinsi kondre den no ben si so foeloe goedo.

Noja na joengoe pari moe go na da hoso, disi dem meki so moi gi dem.

Disi dem de taki adjosi da
Dl. 72.

daarover veel verdriet en zij spoorden haar aanhoudend aan, om toch een dezer jongelingen te kiezen, daar zij haar gaarne gehuwd wilden zien.

Maar het meisje hield staande, dat zij niet anders zou trouwen dan met den man, dien zij lief had en dat zij er tot dusverre geen gezien had, die hare liefde waardig was.

Op zekeren dag nam een reuzenslang, een boa, een menschelijke gedaante aan, kleeedde zich als een schoone jongeling aan en begaf zich naar de woning van het meisje.

Nauwlijks hief zij hare oogen op hem of zij werd zoodanig bekoord door zijne schoonheid, dat zij bijna flauw viel. Zij riep: «Vader, moeder, hier is de man, dien ik bemin; en met hem wil ik trouwen.»

De ouders waren natuurlijk zeer verheugd, dat hun schoone dochter eindelijk iemand naar haar zin gevonden had en alles werd zoo spoedig mogelijk in gereedheid gebracht. Niets was kostbaar genoeg, om het jonge paar te verschaffen.

De huwelijksfeesten duurden acht dagen lang. Zoo'n pracht was te voren nooit gezien geweest.

Eindelijk moesten de jonggehewden naar hunne nieuwe woning trekken, die zoo prachtig mogelijk ingericht was.

Bij het afscheid nemen be-

Papa nanga da mama pramisi foe kom na tradei kom loekoe fa dem pikien tan.

Froekoe mamantem dem wakka go drape, mara fa dem skreki disi dem kom klosibei foe jere wan safri sten de krei: «Tadi, ô ô ô! Madi, ô ô ô!! som ting de swali mi!!»

Wan bigi grofoe tongo bigien piki: «Na peléi wi de peléi»!!!

Da Papa nanga Mama bigien naki doro nanga fensre, mara no wan soema de hope gi dem ... ma da bari: «Tadi ô ô ô!! Madi ô ô ô!! som ting de swali mi», nanga na grofoe stem de bari «na pléi wi de pléi», de go doro,

«Wan sanni doe wi pikien meki a de bari so.»

So tranga leki a kan a trapoe na doro opo en alla toe dem go na inni da kamra pe da bigi Aboma, disi ben tron hem srefi bakka ben de swali na pikien missi.

Da Papa teki wan bigi tiki en a broko da Aboma bakka en so heri leki a kan a hali na pikien poeloe na ini hem bigi mofo, disi a ben swali hafoe passi kaba. Na bakka foe dati a kapoe da hede poeloe nanga wan bigi nefi.

loofden de ouders, dat zij den volgenden morgen naar den welstand van het echtpaar zouden komen informeerden.

Zeer vroeg begaven zij zich daarheen, maar hoe ontstelden zij, toen zij, bij het huis komende, een zwakke stem hoorden kermen: «Pa!! Ma!! een zeker ding is bezig, mij in te slikken.»

Hierop werd met een grove zware basstem geantwoord: «wij zijn aan het spelen.»

De ouders klopten toen aan deuren en vensters, maar er werd niet opengedaan ... het angstig gekerm: «Pa! Ma! ik word ingeslikt» hield niet op, gevolgd door het ruwe antwoord: «Wij zijn aan het spelen».

Eindelijk zei de Vader: «er is wat met ons kind gebeurd, want zij roept om hulp», ... en met alle kracht trapte hij de deur open en, door zijne vrouw gevolgd, vloog hij naar de slaapkamer, waar de Boa, die zijne ware gedaante weêr aangenomen had, bezig was, het meisje in te slikken.

De Vader greep naar een grooten stok, verbrijzelde de ruggegraat van de slang, en trok zoo snel mogelijk zijne dochter, die reeds half verslonden was, uit den wijden mond van het dier, terwijl hij daarna met een houwer zijn kop afhakte.

Da pikien missi, disi ben tan langa-langa tem lam, bikassi da sneki ben kwinsi hem toemoesi, kom betre, safri safri. Mara noiti a ben wanni trow, bikasi a ben frede en a ben denki dati alla man-soema de kibri wan aboma na ini hem skin.

Na dati hede dem koti da ado:

«Aboma weri krosi». Te wan pikien missi de meki foeloe frow-soe gi boennoe man, disi de aksi hem foe trow en a no wanni dem foe fadom nada hanoe foe takroe maniri man, disi sabi foe meki hem seekoe lobi fasi nanga kori-kori en na bakka trow a de sori hem takroe maniri, disi a ben kibri.

Het meisje, dat langen tijd lam bleef door de persing van het monster, herstelde zeer langzaam, maar trouwde nimmer, want zij was huiverig geworden en vreesde, dat in elken knappen man een boa verscholen was.

Vandaar het spreekwoord:

«*Aboma weri krosi.*»¹ Wanneer een meisje vele huwelijksaanzoeken afslaat, kan zij wel eens in handen vallen van een nietswaardige, die door mooie woordjes, fraai uitgedoscht, zich weet bemind te maken, om na het huwelijk zich in zijne ware gedaante, als een slecht mensch, te openbaren.

¹ De boa heeft zich aangekleed.